بشنجی سنه

رسملی کتاب

نومرو : ٤۹

بو نسخه نك فیاتی ۷ بچق غروشدر

مؤسس و مدیری : عبیدالله اسعد

اداره‌خانه : باب عالی جاده‌سنده نومرو: ٤٦

BELEDİYE KÜTÜPHANESİ
No. 0.98/9

مندرجات

تشکرلرمز و افاده	مدیریت	۲ نجی صحیفه‌دن	۵ نجی صحیفه‌یه‌قدر
صوفیه‌ده ..	رائف نجدت	۵ » »	۲٤ » » »
جیلهٔ مهتاب (منظوم)	سلیمان نجری	۲۵ » »	
تورك و تاتار تاریخی	ع . مدحت عمر	۲٦ » »	٤۰ » » »
غزته‌جی قوللکسیونی	» »	٤۱ » »	٤۹ » » »
چناق قلعه ، شیخ و درویش	عبدالله جودت	۵۰ » »	۵٤ » » »
جبیل اعاظم - یاد خاطرات	عبدالکریم صفوت	۵۵ » »	۵۸ » » »
سعادت حیات	حسین دانش	۵۹ » »	٦۳ » » »
جغرافیانك ترقی و تکاملی	فائق صبری	٦٤ » »	۷۹ » » »
چوجقلرك تربیهٔ بدنیه و روحیه‌سی	نورالدین	۸۰ » »	۸۹ » » »
آمریقاده سیاحت	م . رؤف	۹۰ » »	۱۰۱ » » »
خانم مکتوبلری	مدحت عمر	۱۰۲ » »	۱۱٦ » » »
میلیاردرلر مورثان و حیاتی	عثمان نعیم	۱۲۱ » »	۱۲۹ » » »
خرابه‌لر (منظوم)	اسماعیل زهدی	۱۳۰ » »	۱۳۱ » » »
بر .. غزته‌جی ؟	شمسی افندی	۱۳۲ » »	۱٤۳ » » »
قرال لیر (شکسپیردن)	عبدالله جودت	۱٤٤ » »	۱۵۱ » » »
آثار منتشره، مخابرهٔ علمیه، بیلمجه‌لر		۱۵۲ » »	۱٦۰ » » »

No 49.
im. Ressimli-Kitab

رسملی کتاب مطبعه‌سی

Prix : 7,50 P.tres.

بیکر تجارتخانه‌سی

MAISON BAKER

استانبول مغازه‌سی — یکی پوسته‌خانه قربنده

ضابطان افندیلرك نظر دقتنه : مغازه‌مزه اخیراً خاکی وبوز رنك قماشلر، بودفعه قبول اولنان نمونه‌یه موافق انکلتره‌دن یکی جلب ایتدیکمز طونوق سیاه رنکده یاغمورلقلر ایله برنوع بوز رنکده غایت خفیف، همان (۱۵۰) غرام ثقلتنده یازین البیسه اوزرینه وقیشین پالطو ایله کیمکه مخصوص صوکجمز پلرینلر وبالجمله اشیای عسکریه وورود ایتمشدر. ترزیمزك بالخاصه مشتریلریمزك ممنونیت تامه‌لرینی جلب ایچون انکلتره‌نك اك مشهور ترزیلرندن اولدیغنی علاوه ایلرز .

سیویللر ایچون — قوستوملك صوك موده هرنوع اك کوزل جدید اوزرینه صوك بهار وقیشلق انکلیز قماشلری، یلکلکلرك هرجنسی، فانتازی قماشلر، پاردهسو وپالطولره مخصوص اك نووته‌تیفتیك قماشلر موجوددر. ردینغوت واستانبولین ایچون غایت صاغلام وظریف انکلیز لاستیقودینلری ، حاضر البیسه‌لرك انواعی ده بولنور . جمله‌سی خالص انکلیز معمولاتی اولدیغندن ظرافت ومتانت جهتی سائر مغازه‌لرله مقایسه قبول ایتمز درجه‌ده‌در .

محترم خانم افندیلره تبشیر — مینی مینی یاورولریکزه غایت ظریف ومتین البیسه تدارك ایتمك ایسترسه‌کز موسم مناسبتیله بیوك مقدارده ارکك وقیز چوجوقلره مخصوص هر بویده ورود ایدن البیسه‌لری بردفعه مغازه‌مزه تشریفله کورمکزی رجا ایدرز .

خانملره مخصوص اك صوك ویکی‌مودلر اوزرینه حلب اولنان بلوزه‌لر، ایچ وطیش اتکلکلری ، ال وپاره چانطه‌لری ، رنکلی وبیاض کتان و ایپکلی مندیللر ، اوموز آتقیلری ، کوملك و چاشیرلر ، حاولی ، بورنوز ، باصمه ، پاتیسقه ، موسه‌لین ، زفیر ، یتاق اورتوسی ، ماصه اورته‌سی الی آخره موجوددر .

ارککلره مخصوص غایت ظریف کوملکلر ، رنکلی وبیاض ، کتان مندیللر ، هرجنس چوراب زنه وکوچکلر ایچون‌ده موجوددر . اك طایانقلی وصودن چکلمز یوك یازلق وقیشلق فانیله‌لر، خالص تکمیل کتان یقه‌لقلر وهرجنس بیون‌باغلری کلمشدر.

ارکك ، زنه و کوچکلر ایچون — اك متین وظریف انکلیز و آمریقان آیاق قابلریله برچوق سیاحت اشیاسنك ورودینی محترم مشتریلریمزه اعلان ایلرز .

نومرو : ٤٩ حزيران ـ تموز ١٣٢٩ جلد : ٩

رسملی کتاب

مدیر مسئول : عبیدالله اسعد

آیده بردفعه نشر اولنور سیاسی ، ادبی ، اجتماعی مجموعهٔ موقوته

نجیب برناصیه — حمیدیه‌نك قهرمان ووطنپرور سواریسی رؤف بك افندی

(ترجمهٔ حالری کله‌جك نسخه‌مزده)

تشكرلرمز

و

محترم قارئ وقارئه‌لرمزه برقاچ سوز

« رسملی كتاب » ی تقدير وتشجيعلرينه مظهر بيوران محترم قارئ وقارئه‌لرمزه بشنجی سال انتشارمز مناسبتيله عرض تشكرات ايدر وتوجهلرينك دوامنی تمنی ايدرز

∴

بشنجی سال حياتنك ايلك نسخه‌سنی يكی ومتكامل بر كسوه آلتنده دها مفيد ، دها روحلی محتوياتيله تقديم ايدن « رسملی كتاب » شو صوك سنه ظرفنده وقوعه كلن درين ومؤلم حادثات وانقلاباتك سه‌وكيلی وطنمزده آچديغی عميق ، عميق اولديغی قدرده فجيع يارەلری ديكر وطنداشلری كبی حس ايتمش ؛ يكی يكی وظيفه‌لر قارشوسنده قالديغنی تقدير ايلمشدی . بو تقدير وتيقن ايله‌دركه بز بوكون يكی بر حمولهٔ مساعی آلتنه برطرفدن ألم ، ديكر طرفدن ابتهاج ايله سه‌وينه ، سه‌وينه كيريورز . وطنك خير وتقدمنده علاقه‌دار اولان هر شخص كبی بزده عهده‌مزه ترتب ايدن وظائف مقدسه بيله‌رك بوتون موجوديت ماديه‌مزی ، بوتون قدرت معنويه‌مزی مقدس وظيفه‌لرمزك ، مقدس مقصدلرمزك حصولنه وقف وحصر ايتمكله مكلفز . طبيعيدركه بو مكلفيتدن قاچمق ، وطنك بوكونكی ويارينكی احتياجاتنه قارشی جامد وصامت قالمقله حصوله كله‌جك تحمل‌سوز بر عذاب وجدانی بزیده مضطرب ايده‌جكدی . بو اضطرابه ايسه ، وطنی اولديغی ايچون ، تحمل ايديله‌ميه‌جكی آشكاردر .

بوكون ايچنده يووارلانديغمز كرداب فلاكت هر كسه مسلك

واقتداری دائره‌سنده وظیفه‌سنی کوستره‌جك قدر درین وواضحدر . بز بوموضوع قارشوسنده حصه‌مزه دوشه‌ن خدمتی بویوك بر افتخارله ایفایه باشلایورز . جناب حقك لطف وکرمندن امید وارزکه حسن نیت وخلوص قلب ایله باشلادیغمز مساعیده مفید وموفق اوله‌بیله‌لم .

رسملی کتابك شمدی‌یه قدر نشر اولنان نسخه‌لری تدقیق اولنورسه کوریلورکه مظروفندن زیاده ظرفه ، یعنی زینت وظرافته ، شکل ومطبوعیته دها فضله بر اهمیت ویرلمشدر . بو ارزوی تزین همان مملکتك هر خصوصده ، هرحال وطورنده بك مبذول بر طرزده کوریله‌کلدیکندن بزده زینته فضله بر اهمیت ویرمه‌مز بلکه معذور کوریله‌بیلیردی . نته‌کم کورلمشدر .. حالبوکه سوك وقایع وحادثات کوستریورکه یالکز زینت وظرافته حصر ایدیله‌جك مساعی ایله هیچ برخصوصده نجات واعتلا بولمق ، مفید اولمق ممکن اوله‌میه‌جقدر .. بو حقیقته قارشی سرفرو ایدرك مساعیمزده بونقطه‌یی نظر دقتدن بر آن اوزاق بیراقمامایه چالیشه‌جغمزدن بعدما مجموعه‌مز ظرفدن زیاده مظروفه اهمیت ویره‌جك ، معزز قارء وقارئه‌لرینك استفادهٔ فکریه‌لرینی تحقیق تأمین ایتمکی مقدس بر خدمت بیله‌جکدر .

مع مافیه ، مظروفه اهمیت ویرمکله برابر ظرفیده بالطبع اهمال ایتمیه‌جکز ، اشکال خارجیه‌نك حتی انسانلرده بیله نه‌قدر مؤثر بر عامل اولدیغی نظر دقته آله‌رق ممکن مرتبه اونیده تأمین ایده‌جکز .

فرضا شمدی‌یه قدر کاملاً مجلا کاغده مطبوع ۸۰ صحیفه‌تشکیل ایدن هرنومرومز بونسخه‌دن اعتباراً بعدما ۴۰ صحیفه‌سی مجلا کاغده رسملی وَ ۱۲۰ صحیفه‌سی‌ده غیرمجلا برکاغده رسمسز طبع ایدیله‌رك جمعاً یوز آلتمش صحیفه‌لك قوجه بر جلد حالنده نشر اولنه‌جقدر . فی الحقیقه رسمسز صحیفه‌لرك مجلا وبالطبع فیأتی یوکسك اولان بر کاغده طبعی جداً لزومسز بر تکلف تشکیل ایتمکده ایدی . بوفضله کلفتی ، بوغیرمفید زینتی بعدما اختیار ایتمیه‌جکز وَبوکامقابل صحیفه‌لرك

عددینی اوفق برفرقه مقابل ایکی مثلی تزیید ومندرجاتنه فوق العاده اعتنا ایده جکز. بونك نه قدر معقول وموافق نفس الامر اولدیغنی بو نسخه مزی تدقیق بیوران ذوات کرام، امید ایدرزکه، تصدیق ایدرلر.

ثانیاً کاغد برکلفت ایله میدانه کلدیکی حالده آرزو ایدیلن درجه ده نفاستی تأمین ایدیله میه‌رك و دائما آله تماس ایتدیکی ایچون پك چابق کیرله‌نن قابده‌کی رسملره مقابل ساده ودائمی برقاب ایله اکتفا ایده جکز. مجموعه مزك منتظماً انتشارینه الی یوقدر بو سنه حالا تشکیل ایدن بوقاباق مسئله‌سنی برطرف ایتدیکمز ایچون بعدما رسملی کتاب هر آیك برنجی کونی منتظماً نشر اوله‌بیله‌جك ودائما بوشه چیقان قیل وقاللرده بوصورتله نهایت ویرلمش اوله جقدر.. مع مافیه آردصره صحیفه اره‌لرینه رنکلی تابلولر علاوه‌سی صورتیله‌ده محترم قارئ وقارئه‌لرمزی محظوظ ایتمکه چالیشه‌جغز.

تطبیقنه باشلادیغمز یکی پروغرام موجبنجه مجموعه‌مز ایکی مثلی درجه‌سنده توسیع و مندرجاتیده مفید اوله‌جق موضوعلره حصر ایدلمك ونفاستندنده برشی غائب ایتمه‌مك ایله برابر فیاتنده انجق یوزده اللی نسبتنده برفرق حاصل اولمشدر. بناءً علیه بو نسخه‌دن اعتباراً مجموعه‌مز [یدی بچق غروش] فیاتله صاتیله جقدر. وآبونه، بدلاتی‌ده تبدل ایتمش اولدیغندن بونومرونك صوك صحیفه‌لرنده ایجاب ایدن شرائط تصریح وتبیین ایدلمشدر، ابوتمان معاملاتیله علاقه‌دار ذوات کرام اعلان شرائطی قسمنی بهمه حال مطالعه بیورملیدرلر.

مجموعه‌مز مندرجاتی ممکن مرتبه مفید برحاله کتیرمك یگانه املمز اولدیغی ایچون بوخصوصه‌دائر بیان مطالعه ایله بزی ارشاد ایده‌جك ذواته منتدار قاله‌جغمز طبیعیدر.

همت بزدن؛ تقدیر، وحمایت سزدن..

مدیریت

صوفیه‌ده..

بر سنه‌یی متجاوز بر زماندن بری یازیلرندن محترم قارئه و قارئلرمزك محروم قالدیغی رائف نجدت بكك یاقینده انتشار ایده‌جك اولان (افول) نامنده‌كی اثرینك « صوفیه‌ده .. » عنوانلی مهیج و بر انتباه پرقسمی بو اثر معظمك انتشارندن اول قارئلرینك پیش نظر اشتیاقنه عرض ایمه‌یه موفق اولدیغمدن دولایی « رسملی كتاب » مسعود و مفتخردر .

ملی هیجانلر ، آتشلی انتباهلرله مالامال « افول » ، محررك ادرنه محاصره‌سی اثناسنده‌كی خاطرات والطباعاتنی احتوا ایتدیكی ایچین ، قیمت ادبیه‌دن باشقه برده قیمت تاریخیه‌یه مالكدر . یاقینده بر ملی واجتماعی مهم بر اثر ادبی‌یه قاووشه‌جقلرینی شیمدیدن قارئلرمزه تبشیر ایدرز ..
« مدیریت »

نیسانه و مایس ، ۱۳۲۹

مشاهدات و تحسسات :

بورایه كتیریلدكدن ایكی كون صوكره ، بر احتیاط صحی! اولق اوزره قونولان قارانتینه‌دن دولایی ، اون كون قدر هوتللرده محصور قالدق .. بو شكلی بوس بوتون یكی محاصره‌دن قورتولور قورتولماز دماغمده ایلك دوبدیغم امل ، شهری كزمك و - قابل اولابیلدیكی قدر - بولغارلرك روحنی ، ملی واجتماعی حیاتنی تدقیق و تتبع ایتمك اولدی . .

اولا شونی اعتراف ایده‌یم كه صوفیه‌یی هیچ‌ده امید ایتدیكم درجه‌ده معمور و پر احتشام ، منتظم و معظم بولمادم .. دكل بكرشه ؛ سلانیكه و ازمیره نسبةً بیله بویوكلك و كوزللك جهتلرندن چوق كیری .. اكر پاركه‌لی قالدیرملری كوزل و تمیز برقاچ كنیش جاده‌سی ایله الكتریك ترامواینری والكتریك تنویراتی اولماسه بولغار پایتختنه ابتدائی بر شهردن باشقه برشی دینیله‌من ..

جاده‌لرده ، سوقاقلرده كزركن كندیمی غرب ایله شرقك مد و جذر متمادیسی ایچنده بولونیورم ، ظن ایتدم .. فی الحقیقه الكتریك ترامواینری ایله سوسلنمش تمیز و كنیش جاده‌لری ، عینی سویه‌ده اولمامقله برابر اپی منتظم و بویوك بنالری ایله بر آوروپا ، بر غرب مملكتنده یاشادیغكزی آكلار كبی اولوركن . . بر ایكی خطوه ایلرولمه‌كز ، صاغنه دونه‌كزله توزه ویا چاموره مستغرق دار سوقاقلری ، معنای طورنده پریشان بر فقر عمران اوقونان كوجوك أولریله كندیكزی بردن برشرق شهرنده بولورسیكز !. أوت ، یالكز ایكی خطوه سزه بو فنا تحولی كوسترمك ایچین كفایت ایدر .. لكن بكا بو تحول نه قدر جاذب ، نه قدر مونس و پرفسون كورونویوردی.. هوتمی ایستانبول سوقاقلرنده بولونیور

وهمی ایله صارمق احتیاجی روحیمی ایچنده بو توزلی یوللرده دولاشدقده ناصیل غریب ، ناصیل آڭلاشیلماز بر ذوق دویویوردم ..

صوفیه‌ده غرب ایله شرق جداً حال مبارزه‌ده .. شهرڭ روحنده شرقلقدن سیلکینمك ، غربه دوغرو ایلرولمك ایچین جدی ومتین بر تمایل وار .. فقط شرقده ، بر معندجوجوق کبی ، مملکتك أتکنه یاپیشمش ، قولای قولای اونی بیراقق ایسته‌میور .. شرقڭ شو عنعنهٔ تعندینه غرب ، مظفریتندن امین اولانلرده کورولن اینجه بر تبسم استهزا ایله ، صانکه کولومسیور !.

طرابلس غرب مدافعه‌سنی و حمیدیه‌نڭ قهرمانانه جولانلرینی ادامه ایدن فداکار ضابطلرمزدن

بیکباشی عمر فوزی بك افندی

(ترجمهٔ حاللری کله‌جك نسخه‌مزده)

وادی عمرانده بولغار پایتختی داها چوق مسافه‌لر قطع ایتمه‌یه مجبور .. اویله ظن ایدیورم که اون ، اون بش سنه اول کلمش اولسه‌یدم بوراسنی عادی بر قصبه شکلنده کوره‌جکدم .. آڭلاشیلیور که شهرڭ بوکونکی ترقیسی اون بش سنه‌لك مساعینڭ محصولیدر .. اکر بر مدت داها بویله وقوفله ، ضیادار بر عزمله چالیشیلیرسه صوفیه بر درجه‌یه قدر تووالتی ، عمران واحتشامنی اکمال ایده‌بیله‌جك ..

غربڭ ، متفوق ومظفر ، تبسمنه مقابل شهرڭ سیماسنده ، سیمای ملیسنده نظر تدقیقدن فرار ایده‌مه‌ین بر قاباللق ، بر باباغیلق صیریتیور .. اهالینڭ چوغنده حالا بر چوبان روحی وار .. حس بدایعپرستی پك آز .. مودایه ، احتشامه ، ظرافت وسفاهته قارشی صریح بر تمایلده یوق .. آڭلاشیلیور که بولغار پایتختی کونی کونه مودا شئوناتی دکیل ؛ اکثن ملی حرکتلری ، اجتماعی جریانلری تعقیب ایدیور .. أوت ، اعتراف ایتمه‌لی وبو آجی اعترافدن درین بر حصهٔ انتباه قازانالیز ، بوتون وحشتلری ، بوتون قاباقلری ایله برابر بولغارلر جداً اویانیق وچالیشقان ، جداً ایده‌آل صاحبی وطنپرور وفداکار بر ملت ...

اوچنجی قول اردو قوماندانی خورشید پاشا ایله قول اردو ارکان حربیه رئیسی
وطنپرور محترم انور بك افندینك بعدالاشغال ادرنه جوارنده
اوتوموبیلده آلنمش برر رسملری

صناعتلرینك ابتدائیلکنه رغماً یرلی امتعه‌نك اجنبی اشیا ایله عزمکارانه مبارزه ایزلری حس ایدیلن اوزرلرنده یالکز بولغارجه یازیلمش لوحه‌لر معلق‌مغازه‌لر بازار ویورطی کونلری تماماً قاپالی ... دیوارلره یاپیشدیرلمش اعلانلرده ، رقلاملرده ساده بولغار لسانی ... مجلس ملینك قارشیسنده ایکنجی آلکساندر هیکلی بیله ملی برشخصیت ادعاسنده .. بر آز ظاهراً پارسك او محتشم اوپراسنی آکدیران « ملی تیاترو » ده‌ده بولغارلنی تمسه‌مك ایسته‌ین بر آهنك محسوس .. ادیبلرك ، شاعرلرك ، حتی رسامارك محراب الهامی اك چوق عشق وطن ، عشق ملیت ایله ضیادار ...

حاصلی نره‌یه باقیلسه ، نره‌یه تعمیق نظر ایدیلسه بولغارلرك ، مقدس بر معبد کبی ، ملیته، وطنه طاپندیغی کورونویور .. لکن اینته بودیندارانه پرستش، بو آتشلی عشقدرکه اونلره ذوق ظفری طاتدیردی ...

بکا بولغارلر حربی ناصیل قازاندی !. دیه بر سؤال صورسه‌لر جوابم پك موجز وقطعیدر :

سلطان سلیم جامع شریفی کتبخانه‌سنك مدخلی

— مکتبلرله ، خصوصیله ابتدائی مکتبلرله ...

أك آشاغیدن أك یوکسك طبقهٔ اجتماعیه‌یه قدر بولغارلرله کوروشدم .. هپسنده مشترك برحس ، مشترك بر فکر ، مشترك بر ایده‌آل کوردم .. ایشته ملتلری احیا ، سیاسی واجتماعی مختلف طبقه‌لر آراسنده بولونماسی طبیعی کین وتهور مضرتلرینی امحا ایله‌ین یکانه‌قوت: ملی‌مقصد اطرافنده‌اتحاد! ... هیچ بر بولغار چوبانته، هیچ بر بولغار قادینه‌تصادف ایده‌مزسیکزکه قلبی‌تاریخی‌هیجانلرله چارپماسین. دماغی کوچوکدن بری القا ایدلمش بر تربیهٔ وطنیه‌نك لمعه‌لریله پارلاماسین.. آه ، بز تورکلر ، عمومیت‌اعتباریله تاریخمزی بیلمز، تاریخمزایله روحمز آراسنده صمیمی و آتشین برارتباط تأسیس ایده‌مزکن اونلر ، او دونکی چوبانلر اوتاریخی بزدن چوق ای بیلیورلر ؛ وَ بو بیلیشلردن ، روحلری ایچین ، بزم علیهمزه اوله‌رق ، نه نخبه‌لر ، نه حیاتلر ، نه قوتلر چیقاریورلر .. بولغارلری تاصیل مکتبلر ، مکتبلرده بومتین تربیه ، بوملی وَ وطنی ایده‌آل مظفر ایتدیسه بز تورکلری‌ده بوتون بومعنز قوتلرك فقدانی ، فقدانالیمی پریشان أیله‌دی !.. أوت.. بزی جهل ، بزی ایده‌آلسزلك ، بزی معارفسزلك منهزم ایتدی .. بزی بومعارفسزلکك قاراکاق سینه‌سنده بسله‌نن وَکهنه بیزانسك «هوای‌طبیعی وتاریخی» سنده‌شدید بروسعت انکشاف‌بولان اخلاقسزلق بتیردی..

اوح !. ایشته ینه بورادهده اخلاق ، اومؤید مسأله‌یه تماس ایدییورم .. أوت ، اخلاق .. فقط محدود ، دار معناسیله دکیل ؛ بوتون وسعت شمولیله براخلاق .. ملی ،

ادرنه مناظرندن — سلطان سليم جامع شريفى

وطنى ، سياسى ، اجتماعى ، مدنى و شخصى براخلاق .. وصه ق [illegible] مصر اونامق . بالعكس قابل اولابيلديكى قدر فائده‌لى اونك اساسنه مستند تميز و يوكسك بر اخلاق .. بو كنيش وحقيق معاملة قابيه‌ده اخلاق.. بر شوده اخلاق.. عربه‌لرده اخلاق .. مكتبده اخلاق .. عسكرلكده اخلاق .. تجارتده اخلاق .. [illegible] ده اخلاق .. حتى ادبياتده ، صنايع نفيسه‌ده اخلاق ...

وطنك ناچيز براولادى ، بر فرد اجتماعيسى اولمق [illegible] فكرى [illegible] سويلمك مجبوريتنده‌يم .. بن بزم ايچين ناشفه بر چهرهٔ حب ، باشقه بر واسطهٔ اعتلا كورميور ، كوره‌ميورم ...

بولغارلرده بر شبهه داها نظر دقيقمه چارپدى : آوروپايى [illegible] ، ژاپونلر بى ، جدى و دور انديش حركت ايديورلر .. آوروپانك محاسنى ، ترقيات جديده‌سنى ، كنديلرينه روح و غدا ويره‌جك عناصرى [illegible] ايديورلر .. ظاهرى ، هوائى شعشعه‌سى ، شعشعهٔ ظرافت وسفاهتنى دكل !..

آوروپا شهرلرنده اولديغى كبى ، بورادده اكى عموى باغچه وار : [illegible] و بوريس باغچه‌لرى .. بنه آوروپاده اولديغى كبى باغچه‌لرده دخوليه يوق ... [illegible] معقول ، صحى ، حق وطنى برتقليد .. ايشته [illegible] آوروپايى جدى بر معيب نمونه‌سى ... [illegible] بى [illegible]

سکیز یاپان اویوقونکی قانقلرك مهم بر مسئولی . مشؤم بر منبع دور استبدادی طبیعتیله معذور کورملی .. یادوورت بش سنه‌در استانبولده ، دیکر بیوك شهرلرده اهالینك صرف [illegible] عمومی باغچه [illegible] اولمدیغی .. [١] [illegible] هر [illegible] صاحب صاری [illegible] اولاد [illegible] اوتازسه [illegible] طبیعت اولان هوا وضیادن استفاده ایمه‌لرینی تأمین ایچین اومؤبد زواللیلره بربیوك وکوزل پارق یاپیله‌بیلیرمی ؟ . بك اوغلنده ، اوده دخولیه‌لی ، ایکی باغچه وار .. فقط تپه باشی وَ تقسیم باغچه‌لری صحی ، [illegible] برساعت یری ...

بو باغچه مسئله‌سی [illegible] .. اکر دیکر بر جهتدن دها مهم [illegible] .. چونکه بو باغچه مسئله‌سی صحت مسئله‌سی ایله ، [illegible] مسئله‌سی [illegible] شدید بر رابطه‌سی ، بر علاقه‌سی واردر . دوشونه‌لی .. حکومتلر ایچین اومقدر مصرف ایدوب شهرلرك اورتالرنده محتشم عمومی باغچه‌لر یاپنی [illegible] وصوکره‌ده دخولیه آلیورلر ... ساده‌جه شهرلك ، ملتك صحتی ایچین ، [illegible] صحتی حکومتك قوتی دیمکدر .. بو فداکارلغی یاپقله یینه حکومت قازانیور .. [illegible] تربیهٔ صحیه و بدنیه‌سی مکمل بر ملته مالك بر حکومت نه‌قدر مسعود ، نه‌قدر شرفلی و [illegible] [٢] .. بو باغچه‌لر عینی زمانده [illegible] خاص [illegible] مدنیه ایله ، سعادت ایله قسماً بوزونلیه باشلایان عرقلره حیات وقوت ویرمك ایچین بر تلافیکاهدر .. باغچه‌لرده ، [illegible] ، هوا آلان قدینلری ، [illegible] ، قوشان .. [illegible] قوشان چوجقلری کورمك نه طاتلی ، نه‌امید نواز بر منظرهٔ استقبالدر .

[illegible] قوشونور وَ [illegible] آ کلیوردم که [illegible] ایسه‌یور . [illegible] .. [illegible] . قوشان بر مز چوجوغی دوشدی .. بونی فرصت اتخاذ ایدرك ممنون ومنشرح بر طور ایله :

[illegible] چوجوقم ایچین چوق اصلاح .. [٣] هوا آلیورلر ، قوشویورلر ، دوشر [illegible] .. فقط دائما قوت قازانیورلر ...

[١] [illegible] ایله اخیراً آچیلان کلخانه پارق فکریجه استانبولك تاریخ [illegible] انقلابدر ... تشرین‌اول ، ١٣٢٩

[٢] [illegible] ایدمجك درجه‌ده صاغلام و زنده اولماسی بوافادلرك مظفریتنده [illegible]

[٣] [illegible] عادتکرده‌ده ایی واقف .. « اصلاح » کلمه‌سی [illegible]

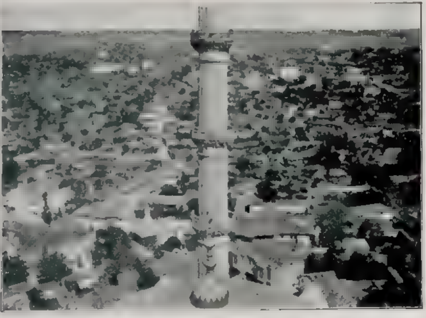

ادرنه‌ده [illegible]

فكرينی تصديق ايتدم .. بو [illegible]

صوردم .. صوردیغم سؤاللره [illegible]

بيلديكم حالده ؛ ايچين باغچه‌ده موسيقى [illegible]

جواب ويردی :

— بوتون قارداشلر [illegible]

اولور ؟...

برآن ايچنده كوزمك اوكنده استانبول پانوراماسی سرعتله كچدی : تپه باشی [illegible]

باغچه‌لرنده‌كی موسيقی [illegible]

وهوی سفاهتی ايشديور [illegible]

ديلی چاپيرينك يشيل سينه‌سنی [illegible]

كاغدخانه‌يه دوغرو ايندیكنی كوزيور [illegible]

احتمال اهميتسز كورونه بيلير.. فقط نافذبر نظرله او منظره‌يه [illegible]

پرملتك اسباب تعالی وانحطاطنه عائدبك [illegible] ...

ادرنه‌ده دائرهٔ بلدیه — اشغالی متعاقب آلنان بر فوطوغرافی

مصفر اولدقلری حالده بولنه‌رر أولی وطنداشلریك خاطره‌لرینه حرمت ایتمکده بر مجبوریت قطعیه دویوبور ؛ اکلامیور ؛ موسیقی دیکلمه‌یه تحمل ایده‌میور ... بر ایسه بوقدر پریشان ، بوقدر مقهور اولدقدن ، بودرجه افول ایتدکدن صوکره شهدلرمز روحنه حرمت دکل ؛ بومدهش ، بوبی‌نظیر بلاکت ملیه‌یه ماتم طوتمه‌یه بیله أوشه‌نیورز، اوبله‌می ... آه ، ادسان ، برمدت ، بردورمت دماغی ، حالت روحیه‌سی کوسترمك وردن بویوك برد ج ا اخ ت انچین نعصا سی یه‌پرسون ، نه‌یمتدار بروشیقه‌سك !..

حقه تفویض امور ایت نه ام جنت نه کدر
کابر ایسه طبیعت نه ایسه حکم قدر

*

ا چ بده کورل سو وار ار ه عقل وشعورك
د ا وار بعس ا که بوعمش نه امورك

*

آه ه کدن ابرینیر مرل مقصودیه
د زهیر اولانك باسه دامن دولاشیر

اح ....

ادرنه‌ده [illegible] اوزاقدن كورونیشی

اوف !.. ذاتاً دنیای عطالت وغفلت [illegible] بوس بتون [illegible] بومسكین ، بو سفیه ، بو اویوتیجی واویوشدریجی منظومه‌لر نه مضر ، نه جانی ، نه انتباهه دشمن اثرلردر ، یاربی ... بو شعرلرك ، شعر شكلنده [illegible] محرم صاحبلری بو یازیلریله ملته نه قدر فنالقلر یاپمشلردی [illegible] بر قیزارلره پارچالارلردی !. امین اولمالی كه ادبیاتده بویله تطریه‌لر ، بویله [illegible] ، بویله [illegible] .. بویله [illegible] وزهرلی امتصاصر ملتك روحنی ، روح قدرت وانتباهی [illegible] نافذ بر [illegible] یاپدی .. اویله [illegible] بر [illegible] جوق [illegible] وتعالیلر كوستهرن ادبیاتلرده مع التأسف الآن محسوس وموجود .. [illegible] والهی‌یه‌ده [illegible] كوستره‌ن بو [illegible] ادبی واجتماعی ابداع ایده‌مزسه‌ك یازیق بزه .. یازیق [illegible].

بولغارلرك ملی شاعری ایوان وازوف Ivan vasoff ك بولغار - صرب اختلافی مناسبتیله یازدیغی « ماكدونیایه » [illegible] شعرك ترجمه‌سنی [illegible] بورایه ایلك دفعه اولارق انتشار ایتمه‌یه باشلایان « [illegible] » [illegible] هیچ بر شی عیب ایتمه‌یه [illegible] [illegible] ، اویله‌ می بر [illegible] ایله یازیلمش كه [illegible] [illegible] ، اوكا [illegible] وصیا ایله دولو .. بن [illegible] كه بو شعری [illegible] بولغارلره داها زیاده خدمت ایتمشدر . ینه بن امینم كه بو شعری اوقویان بولغار تفریتك قلبی ، كچیردیكی

[illegible] جامع [illegible]

[illegible]

[illegible] وقاوی أزماك اچين درن، [illegible] ايله صرلامشدر ..

[illegible] وحريان آلش اولسهيدی [illegible] ايله تكامل اتمش اولسهيدی شيمدی [illegible] واحتمال بوقدر آجی برمصيته، [illegible] ..

[illegible] شاعرلرك ، [illegible] ايوان واروق ، [illegible] ماكدونيهلی تورك [illegible] وآتش ويرمهدر .. [illegible] قلمده [illegible] بونلر عسكرلرنده بو مشهور [illegible] بر روح واردی .. صنعتك، [illegible] وظيفهٔ وطنيهيی تقدير ايدن وازوف ،

---

[*] [illegible] Sous le joug ناميله بولغارجهدن فرانسزجهيه [illegible]

ادرنه‌ده اوچ شرفه‌لی جامعک دیگر جهتدن منظره‌سی

باس توسنده‌کی اردوکاهی

ادرنه‌ده رشدیه عجه‌سی — اشه‌ی معمب آلمان بر دوطوغرامدن

اوخه [illegible] حاضرلادیغی بوعنز روحنی شمدی صربر ایچین احضار ایتمکله مشغول وا [illegible] .. [illegible] وطنی [illegible] ایچره ده نه قدسی بر اندیشه ، بر اندیشهٔ صنعت !.

[illegible] سك دوچار اولدیق بو مدهش ، بو بی نظیر فلاکت قارشیسنده‌ده صنعت وادبیاتی یالکز دوقه ، ذوق عشقه خادم بر آلت منزله‌سنده تلقی ایدنلر فکرلرنده الآن ثبات ایده‌جکمی ؟. بیامم ، روحلری الیم مجرالر وهیجانلرله تیتره‌تن بو مهیب ، بو ظالم [illegible] مواجهه‌سنده صنعتی قامه‌ی راساه اچین استحدام ایتمك امل و احتیاجی حس اوله‌جقمی :..

آه ... اکن [illegible] .. اداری ، [illegible] وادبی بر انتباه !.. [illegible] ایله [illegible] شباب !. قوت ایدیله‌جك بر دقیقه‌مز بیله یوق... [illegible] بر عزم صرام ، قلبده نجیب بر هیجان انتقام ایله چالیشمالی ، [illegible] درین ومقدس بر ایده‌آل ایله هپمز بر نقطه‌ده ، متحد وقوی ، برلشمه‌لی [illegible] . افول ، یالکز بو هوای شرائط داخلنده ، پارلاق بر طلوع [illegible] ..

بولغار چوبانه اك مهم سؤالی صوکره‌یه بیراقدم :

— [illegible] ، دیدم ، تاصیل ؟. ایی‌می ، چوقمی !..

او [illegible] زیده بلدیکی وسودیکی سؤال صورولان بر طلبه ممنونیت

وتهالکیله ، ازبر بر پارچه اوقویورمش کبی ، سریع ومتوالی ، جواب ویردی :

— اوح .. برم مکتبلر هم چوقدر ، هم‌ده اصلاح‌در ... هرمحله‌ده بر مکتب واردر .. هم‌ده پاره‌سزدر .. هرکس چوجوغی مکتبه ویرر ، اوبوندورور .. اوقوتدورمازسه جزا کورور.. ایشته سزده کوریورسکزکه صوفیه‌ده اوچدن زیاده کلیسا یوق .. فقط اوچیوز مکتب وار .. قصبه‌لر ، کویلرده بویله .. بزم پاپاسلر اهالی‌یه ، کویلی‌یه دائما « چوق چالیشکز .. اوقویکز.. وطنکزی سویکز! وَ وِنك ایچین لازمه اولوکز .. » دیه نصیحت ایدرلر .. کیم اوقومق اوکرەنیر ، کیم چالیشیر ، کیم وطنی ایچین فدا کارلق یاپارسه الله اونی چوق سور ، دیرلر .. برم عسکرلرك هان هپسی اوقومق بیلیر .. تاریخ بیلیر .. نچین محاربه یاپدیغنی بیلیر .. سویله‌دن سوزلری ، ویریلن امرلری ، یاپیلان تعلیملری‌ده داها ای ، دها قولای آکلار .. محاربه‌ده ، تعلیمده بیلری ، قافالری ، قارا کلقده دکیل ، آیدینلقده .. سرك عسکر چوق ای اما اوقومق بیلمز ... برده سزده « شف » یوق .. قوماندانلرکز ، بویوك ضابطلرکز ای دکل .. شیمدی سز هیچ برشیئه باقمایك .. ساده ، ساده مکتب آچیك ...

شو سوزلرقلبمه ، ورم اولدیغی بیلدیکی حالده خسته‌لغنك باشقه‌سی طرفندن سویلنمه‌سنه تحمل ایده‌مه‌ین بر زواللینك دویدیغی او بویوك اَلمی ویردی ...

برکون بر مغازه‌یه کیردم .. آوروپا امتعه واشیاسی او قدر بهالی که حیرتلر ایچنده قالدم .. لکن امتعهٔ اجنبیه‌یه پك فضله قونولان کومروك رسمندن فیشقیران بو بها ، بولغارستانه نه مبذول فیصلر سرپیور .. روحمده آجی برصیزی ایله غبطه ایتدم ، حسد ایتدم وَ ایکله‌دم .. آمان یاربی !. بورادەده برجریحه ، مملکتمك حیات اقتصادیه‌سنه عائد الیم بر نشانهٔ عجز وضعف : قاپیتولاسیون ...

مع مافیه شوراسنی ده سویله‌مکدن واز کچه‌مم که صوفیه‌ده تجارتك ، حیات اقتصادك مهم برقسمی موسویلرك ، آوستریالیلرك ، ارمنیلرك الٔنده !. لکن شو حال ، برده اولدیغی کبی ، صوفیه‌نك ملی منظره‌سنه بر قطرهٔ ضعف وشورش بیله دوکه‌میور !..

بوتون بولغارلرده بزم ایله قونوشمق ایچین بویوك بر تهالك وار .. ایشته شوراده‌ده مغازه مستخدمینی بنم ایچین درحال صمیمی برر دوست اولدی ا. آشیا آلیرکن بودوستلغك ویردیکی مبذولیت کلام آراسنه ناصلسه صرب مسأله‌سی ، بولغارلری سراپا آتش ایچنده براقان بو هیجانلی « آقتوآلیته » ده قاریشمش بولوندی .. بری یاشلی ، دیکری کنج مخاطبلرم ، برآز شارلاتانلق ممزوج اولقله برابر ، اویله آتشله ، اویله روحدن قوپان مغرور برغروراله صربلره کیندلر ، تهورلر ، غضبلر صاووریبوردی که آنجق ایده‌آل صاحبی فدا کار بر ملت افرادنده کوروله‌بیلیر .. اختیار کوزلرنده زنده تیغلجیملرله :

م . س ۱۹ - ۲

— بن، دیبوردی، تورك محاربه‌سنه گیتمه‌دم .. فقط بو محاربه‌یه گیده‌جکم • بو آتشه آتیلاجغم .. صربلرك بر ناصل عسکر اولدیغی پك اعلا بیلیرز . اونلر هیچ‌ده سرك کبی دکیل .. آه براولسه ، برمحاربه اولسه ...

بوریس پارقنده اختیار بر پروفسور ایله کوروشدم .. حربك وقوعنه چوق تأسف ایدیور ؛ وبزم ایله اتفاق آرزو ایدییور .. فی‌الحقیقه همان بوتون بولغار ملتی بو آرزوده !. بزمله قونوشمق • بو فکرلرینی میدانه قویمق ایچین هیچ بر فرصت قاچیرمیورلر .. عادتا پروپاغاندا یاپیورلر .. برآز صوکره ، اختیار معلمك یانه ، جبنده تان عزتلری ، کنج برمحرر کلدی .. اوده عینی فکرده .. بن بوتون بواملده بولونان بولغارلره صمیم روحمدن قوپان آلولی برحسله عینی قطعی جوابی ویرییوردم :

— سزکله اتفاقی؟... بلکه اولابیلیر ... فقط یالکز برشرطله... بزم ایچین آرتیق آلساس ـ لورەن مسأله‌سی حالنه کیرن ادرنه‌یی اعاده ایتمك شرطیله ...

ماکدونیاده وَ بواوقدرمشعشع یکرمنجی عصرك حصورمدنیتنده متفق ملتلرك ارتکاب ایتدکاری وحشتلره ، ظلملره هنوز شیمدی کتابلرله یاواش یاواش واقف اولویورم ده اومدهش و منور ادرنه مظالمنی بیله خفیف بوله‌یه باشلیورم .. حیرت ولعنت !. یالکز وحشی بالقانلیلرك آلچق ظلملرینه، افتراسلرینه دکیل؛ اوقدر مدنی وَ مترقی ، اوقدر متکامل وَ دەموقراتیك ملتلری و حکومتلری تمثیل ایدن رسمی آوروپانك قرون وسطی مظالمی کچن بومعمور وحشتلری روحنده هیچ بردرهٔ لرزش حس ایتمه‌دن، جامد وَ لاقید ، تماشاسنه‌ده حیرت ونفرت !..

یاربی !. بی‌کناهلره قارشی ارتکاب ایدیلن بوظلمه ، بودرجه واسع ومدهش برظلمه ناصل راضی اولدك ؟. اوف !. اسیرلرك کوزلرینی چیقارمق .. قادینلری ، چوجوقلری برأوه‌دولدوروب طوتوشدیرمق.. ناموسلرینه تعرض ایدلمش‌قیزلری دیری دیری طوپراغه باتیرمق .. حامله‌لرك قارنلرینی پارچالامق ... أوت ، بوتون بو تویلری اورپرتن ادوار ابتدائیه مظالمی یاپمق ایچین بو بالقان ملتلرینك قلبلری ناصل انسانلقدن چوق اوزاق سیاه وقیرمزی حسلرله ملوث اولمالیدر .. بوکون الك ابتدائی وحشتلری وَ ظلملری احیا ایدن بو دنی‌بالقان وحشیلرینه آوروپانك کوستردیکی‌اوحقسز توجهه، سه‌میلی‌یه شاشمامق‌وچیلدیرمامق قابل دکیل !. اوقدر مشتاق مدنیت اولدیغم حالده بوبله آوروپا مدنیتنه « قهر اولسون » دیه باغیرمق احتیاجیله وجدانم طوتوشیبور .. دیمك بوتون بوارتکاب ایدیلن وحشتلرده ضمناً آوروپاده مشترك ..

اوف یاربی !. مدنیت ، عدالت ، انسانیت کلمه‌لری بو مدهش وحشت بو حسیرسکوت قارشیسنده ناصل برر قوقلا ، برر اویونجاق ماهیتنده قالیور :!.. ارتکاب ایتدکلری بوقدر مظالمدن صوکره بالقانلیلرك یاپدقلری محاربه‌یه حالا « La guerre de libération حریت وَ استخلاص محاربه‌سی » دیه‌لری ایچین بو منتظر حقیقة اوتانق دنیلی خصیصه‌دن بی خبر اولمالیدر .

بکچن کون موثوق برمنبعدن خبر آلدم که ، بر بورایه کلدکدن صوکره ، ادرنه‌ده اسیر عسکرلر آچ بیراقیلمق صورتیله ئولدورولمش .. زواللی ادرنه مدافعری بولعار ظلمیله هر کون ایکی اوچیوز شهید ویرمش .. یالکز سلانیك ، سیروز ، قواله وَ دده آغاج حوالیسنده یوز بیکی متجاوز مسلمانك ، بی‌کناهك وحشیانه ، ظالمانه قتلندن صوکره ادرنه‌ده یکرمی بیك اسیرك آجلقدن غدارانه ئولدوروله‌سی !. الکن بوظلم ، بووحشت اونوتولماز أی تورکلر ، أی عثمانلیلر ... اوف !. بو درجه دنی ، بو درجه مظلم بروحشتی ، برظلمی تصویر ایتمك ایچین کلمه‌لر نه‌قدر ناچیز ، لسان نه‌قدر قدرتسز .. انهزامدن زیاده بو وحشتك انتقامنی آلمق لازم .. هم انهزامك ، هم بو ظلمك نجیبانه ، آصیلانه انتقامنی آلمق ایستیوری‌یز ؟. اویله ایسه اویانالم وَ چالیشالم ... آه ، خصوصیله ، بربرمزی سوه‌لم .. چوق سوه‌لم ...

Turquie agonisante لك صوك طبعی کوزلرمده الك صمیمی یاشلرله اوقودم [*] .. پیه‌ر لوتی‌یه دکیل یالکز تورکلك وعثمانلیلق ، بوتون انسانلق منتدار اولمالیدر .. سنکین وَ خودبین آوروپانك اورتاسنده انسانیت ایچین ، حقیقت و عدالت ایچین فریاد ایدن بوقدر قوتلی بر صدانك بولونماسی .. بوتون بووحشتلره ، ظلملره عصیان ایدن بو درجه بویوك وشفیق برقلبك یاشاماسی جداً حیرت افرادر .. درمیعوس مسأله‌سنده امیل زولا ، یاپیلان اوقدر هجوملره وتحقیرلره رغماً ، نه‌قدر یوکسلدیسه ، بالقانلیلرك بوظلم وَ وحشت حادثه‌سنده پیه‌ر لوتی اوقدر ، بلکه داها زیاده اعتلا ایتدی .. بواعتلا قارشیسنده مست حرمت قالمش روحمدن انسانیت پرور ادیبه ، حق وعدالت ایچین حرب ایدن اوشجیع وَ نجیب قلمه مؤبد منتلر وتشکرلر ... دیه‌بیلیرم که بزم ، اسیر تورك صاعبرینك صوفیه‌ده مظهر اولدیغمز نسبی راحت و امنیتی بولعار مدنیتنه دکیل ، بوبویوك ادبی آقاده‌ی اعضاسنك کتابنه ، فریادینه مدیونز ...

---

[*] Turquie agonisante ترکیبی عینی رنکی ، عینی قوقی ، عینی معنا واداینی ویرملك شرطیله ترجمه‌ده مشکلپسندلك حس ایتدیکم ایچین یالکز فرانسزجه‌سنی یازمغه مجبور اولدم . « محتضر تورکیا » : صوغوق .. « حال احتضارده تورکیا » بر خوشمه کیتمه‌دی .. « جان چکیشن تورکیا » : قابا وموضوعه تماماً موافق دکیل .. « ظلم وهزال ایچنده ایکله‌ین تورکیا » : برآز اییی ، فقط چوق اوزون .

حربك بدايتنده صوفيه‌ده بربياننامه نشر ايدلشدی . . پيه‌ر لوتينك ديديکی کبی ، بوبياننامه ارتکاب ايدبلن ظلم وَ وحشتده جداً بويوك بررول اوينادی .. داها دوغروسی بوقاتل و متعصب بياننامه محضا ظلمی ، قتل تشويق وتوسيع ايچين ، أوت اينانگز بوکا ، بودرجه عادی وَ وحشی برمقصد ايچين يازيلدی .. بو مشهور و مشئوم بياننامه‌يی اوقوديغم زمان کوزلريمه اينانمامش . برمدت درين بروجد حيرت وتأثرايچنده قالمشدم.. ديه‌بيليرم‌که شيمدی‌يه قدر هيچ بريازی ، هيچ بر فکر بنی روحمده بودرجه شديد زلزله‌لر ، عصيانلر پاپه‌رق صارصمامشدر ..

أی فکرلری اوقدر يوکسه‌لتن قلمه .. أی درين وممتاز آوروپا فلسفه‌سی ... سن يکرمنجی عصرده بويله الڭ ابتدائی حسلر ، الڭ وحشی فکرلر . الڭ مفترس تعصبلرله آلوده خونخوار بياننامه‌لرمقدرت ابداع ويرمك ايچين‌می ترق اتمدك ؟!.. اوف ! نه مدهش ، نه باش دوندوريجی تدنی !.. ديمك هرشی‌هيولا .. ديمك‌سن‌ده، سنك اعتلاڭده هيولا!.. الڭ متين انباهلر .. الڭ درين حقيقتلر ... عصرلرڭ سينهٔ تتبعندن فيشقيرمش الڭ پايدار ضيالر ، فلسفه‌لر .. ديمك هرشی هيولا .. هرشی سراب !...

. . . .

. . . .

حزيران ، ۱۳۲۹

روحمده درين بر کابوس ملال ايله قاپاتديغم دفتر انطباعاتی تکرار آچاجغمی پك آز اميد ايديوردم .. اون بدی مايس تاريخ مشؤمنده امضالانان مقدمات صلحيه‌ايله آوروپادن اقول ايتديکمزی نيم رسمی بر صورتده اعتراف اتمش اوليورميدق ؟.. ديمك که هرشی بيتمشدی .. ديمك‌که سکزآی اول وطن ايچين باشلايان بوروماندە بوکون، سلفلری کبی، برفاجعه ، برهائله اولمش ، أزيلن مبارك طوپراغمز ، ملوث اللرده کيرله‌نن مقدس بايراغمز قارشيسنده بويکی فقط بی نظير معاهدهٔ هزيمت‌ده امضالانمشدی .. ايشته طوپراق وبايراق عشق سونوك ملتارك حزين تجليسی !.. ايشته عصرلردن بری عمای سياسی و اجتماعی ايچنده نوری ، ضيای حقيقی کورمه‌يه موفق اولامامش حکومتلرك اليم طالعی !.. آرتيق نه بر قطرهٔ اميد ، نه بر لمعهٔ رها ...

ديمك ياقينده ، اوزرينه انکلتره‌نك پايتختنده امضالانان‌معاهده‌نك سياه آغيرلغی‌چوکمش هوتمزله ، ايستانبوله کيده‌جکز .. اوف !.. نه‌ملول ، نه‌مظلم ، نه وقار شکن برسياحت، برکابوس تلاق ...

آژانسلر صلحك امضالاندیغنی بیلدیردیکی وقت روحم، هیچ سومه‌دیکی و نفرت ایتدیکی نشانلیسی ایله جبراً نکاحی عقد ایدیلن زواللی بر قیزك دویدیغی اوبویوك و ایغه أَلم ایله صیزلامشدی.. وارلغمه حاکم بو أَلم ایله آرتیق تدارکات واستحضاراتده بولونیوردم.. چونکه حزیران ابتدالرنده سوکیلی مجروح وطنه قاووشه‌جغمز، محقق کورونویوردی ...

اوح !. نه مسعود ، نه شفاکار بر تحول ... نه نجیب ، نه عادل بر حلوهٔ شئون !.. اوزاقلردن استقبال ایچین یکی بر ایشیق پیریلدییور .. مفترس متفقلر اوتودورمش بر وحشت ایله ، طبق چالدقلری اموالی پایلاشامایان حیدودلر کبی ، بکدیکریلك اوزه‌رینه آتیلیور .. لوندره معاهده‌سندن تام برآی صوکره بر « بولغار ـ صرب ویونان » حربی تماشا ایتمکز آیدر ظلم وانهزامدن یورغون نظرلر ایچین ، یاربی ، نه درین ، نه نوشین بر ذوق ، بر ذوق انتقام !.. اوف انتقام !.. بعضاً سن جداً پك فسونکار ، پك جاذب ، پك روح افزا بر قوتسك ..

شیمدی اسارت هوتمده اوقدر ذلیل ومضحج بر تأثیر یاپیور.. طوق ذلتدن قورتولق، سوکیلی وطنه قاووشمق احتیاجی ، باشقه مقدس برعشق ، آتشلی بر آرزو ایله قوتلی عیب ایدییور ..

أی عدل سماوی !.. آیلردن بری مبارك طوپراغی تلویث ایدن ظلمك وَوحشتك جزاسنی آرتیق ویر ! چونکه بو جزا ، بو علوی وضیادار جزا چوق محتملدرکه انسانیت حق سیاست ایچین ابدی وَتاریخی برمشعله اولسون !...

حرب باشلار باشلاماز صوفیه‌نك عرق بر قابالقله تاصیرلی کوکسی کنیش بر هوای غرور ایله شیشمه‌یه باشلادی .. فقط مع‌الممنونیه بو ، چوق دوام ایتمه‌دی .. بولغار اردولریسنك متق موفقیتلرینی اعظام ایتمك ، هزیمتلرینی مظفریت شکلنده کوسترمك ایچین عرته‌لرده نظر تحلیلدن فرار ایده‌مه‌ین مذبوحانه چیرپینیشلر ، وصوکره بو صرعوی تأویللری تعقیب ایدن او درین برمعنای خیبت وخسران افشا ایدییور کورونن سکوتلر پك کوزل اثبات ایدیوردی که وضعیت حربیه بولغارلر ایچین هیچ‌ده مساعد دکیلدی..

دیکرطرفدن رومانیا استیلاسی وضعیتی برقات دها فالاشدیرییور، صوفیه‌نك هواسنه محاصره‌ده قالمش برمملکت کابوسی ویرییوردی .. فی‌الحقیقه قسماً محصور برحیات یاشییور کبی یز.. آوروپادن غزته‌لر ، ایستانبولدن مکتوبلر کلیور .. یرلی‌جرائد شدید بر سانسور آلتنده ایکلیور .. فرونلر اکمك یتیشدیرمییور . . اوزاق و اشیا ایکی قات فیئات ایله صاتیلیور .. اساساً او آوروپا شهرلرینه خاص رایحهٔ مدنیتدن ، شعر حیاتدن محروم وبی نصیب صوفیه شیمدی بوس بوتون ایصسز ، بوس بوتون یابس وَخشین ...

خونخوار ، خودبین برحکومتك سیاست سقیمه‌سی ایله ظالم ، قابا بر ملتك وحشت مشئومه‌سی حال موازنه‌ده ... عالبا بو وحشتك جزاسی بالذات او سیاست ویره‌جك !..

تموز، ۱۳۲۹

بولغارستان سریع خطوه‌لرله هزیمته ، فلاکته دوغرو کیدیبور .. فردیناندك ، کشوفك ، دانه‌فك عنود وخودبین سیاستیله بی‌تاب برحاله کلن بولغار اوردوسی صربلره ، یونانیلره مغلوب اولمقده بر دوام .. صوفیه حکومتك طونه‌یی آشان رومانیا عسکرلرینه ، شومشهور مبدیه - ایبوز خط مشئومی پارچالایان عثمانلی اوردوسنه باقق‌ایچین باشنی چه‌ویره‌جك قدرتی یوق .. خودبین ، مغرور حسابلرله اداره ایدیلن برسیاستك منتظم وایده‌آل صاحبی بر اوردویی نه سفیل بر حالده براقه‌جغنه ، بویله بر سیاستك برمملکتی شاهقهٔ اقبالدن ناصیل ناکهان حضیض ادباره دوشوره‌جکنه بوندن صوکره تاریخده اڭ پارلاق وپرحیات برمثال ، فردیناندك ، دانه‌ف وامثالنك اللریله اداره اولونان بولغارستان اولاجقدر ..

بولغار عرقنك بوتون ارثی قاباقلرینی ، وحشت وخشونتلرینی شخصنده جمع وتمثیل ایدن دانف ، لوندره معاهده‌سنك او مغرور ، او قهرمان بایقوشی نهایت الیم بر سقوط ایله موقع‌اقتداردن‌چکیلدی.. لیبراللردن متشکل‌رادوسلاووف - غنادیه‌ف قابینه‌سی صوبرانیه‌ده، شیمدی‌یه قدر بولغارلرده کورولمه‌مش بر نزاکت وملایمت ایله ، بیاناتده بولوندی .. حتی برمسکنت تظلمکارانه ایله آوروپانك آغوش عدالت ومرحمتنه : التجا ایله‌دی ..

تموزك سکزنجی کونی انعقاد ایدن مجلس‌مبعوثانی ، اویله ظن ایدیورم، رادوسلاووفك ، غادیه‌فك حقیقی هایقیران نعقلری ایله پك فجیع ، پك تاریخی بر هائله‌یه صحنه اولمشدر . سکز آیدر وحدطه‌ردن مست معوثلر حقیقتك فجاعتی بوتون بر وضوحله آ کلامقدن متولد برعار انفعال ایچنده ، بولغارلقله ومقصد حربله هیچ بررابطه وعلاقه‌سی اولمایان ادرنه‌نك ضبطنده اصرار ایدن سیاست سقیمه‌یه ، امینم، اعماق قلبلرندن دوران ایدن حس عصیان ایچنده لعنت خوان اولمشلردر .. دیکر جبهه‌دن شونی‌ده اعتراف ایتمه‌لی‌درکه عینی زمانده بواجتماع ، صوبرانیه‌نك تربیهٔ سیاسیه‌سی فندقلی سرایك دیوارلرنده مدید انتباه عکسلری بیراقه‌جق درجه‌ده قوی‌اولدیغی کوسترمشدر. مملکت برچوق سیاسی خطالرڭ وغفلتلرك ، حتی داها فجیعی اوتی اوزره ، شخصی اقبالپرستلکلرڭ وخودبینلکلرڭ قربانی اولمشکن زمانك نزاکت وایجابنه شمربلك بویون اککده بوتون بو آتش غیظ و احتراص ایله طولوشمش کتلهٔ سیاست بویوك بر متانت وطنپرورانه ابراز ایلمشدر ..

یکی باش وکیل دیبورکه : باشلادیغمز ایشی مسعود بر نتیجه‌یه ایصال ایتمك ایچین

سزك اعتماد ومشاوره‌کزه محتاجز .. دون بر برمزك خصم ـ باسیسی اولدیغمزی بوکون اونوتدق .. بومهم ونازك دقیقه‌لرده بولغاریاده سیاسی فرقه‌لرك موجود اولادیغنی فرض ایدییورز .. وَ سزدن چوق رجا ایدییورزکه وطنك استقبالی تأمین و ناموسنی محافظه خصوصنده برجهد برادرانه ایله برلشیکز ، وبزه الیکزی اوزاتیکز ..... »

نه‌درجه شایان دقت بر لوحهٔ عبرت‌که کرك رادوسلاووفك ، کرك خارجیه ناظرینك خارجه قارشی استعمال ایتدیکی لسان اعتدال ، یالکز آوروپایه منحصر دکیلدر .. الآن چاربشان اردولریله‌حال حربده‌بولونان صربلر وَ یونانیلر ، لوندره وبخه‌رسبورغ معاهده‌لرینی پارچالایان تورکلر وروماتیالیلر حقنده‌ده عین لسان ملایمت قوللانیلمقده‌در !.. حالبوکه غلیظ ومنتظم دانه‌لك تعقیب ایتدیکی سقیم بولتیقه‌نك خشونتی بوزواللی آدملر بوموشاق سوزلرله تعدیل وامحا ایتمك‌ایچین چیرپینییور .. چوقدن‌بری قابا وعظمت فروش حطابه‌لر ایشیتمه‌یه آلیشمش صوبرانیه ، بوبرز نغقدن زیاده أنین تطلمی آکندیران سوزلردن هرحالده‌چوق متأثر ومتعجب اولمش اولمالیدر ...

عثمانلی اردوسنك ادرنه‌یه یاقلاشدیغنه ، حتی بوتورکلر ایچین مقدس شهری بولغارلردن استرداد ایله‌دیکنه دائر قوتلی واسرارلی شایعه‌لر دوران ایتمه‌یه باشلادی .. تموزك یدنجی کوننده اعتباراً اوتللرده‌حبس اولوشمز ، دیشاری‌یه چیقامایشمز روحمزی طاتلی وَهیجانلی رعشه‌لرله تیتره‌تن بوشایعه‌لرك دوغرولغنه بزی داها زیاده اینانه‌یردی ..

اوف !. یارم سنه قان وَ آتش ، محرومیت و سفالت ایچنده .. صوك درت آیلق دوره‌ده‌ده ظالم ، خونخوار بر بویوندوروق آلتنده ایکله‌ین زواللی مملکت ... عثمانلیلرك مقدس آلساس ـ لوره‌نی !.. کچیردیکك او شهرلرك تدریجنده مستثنا اون آیلق طبیع حیات آلام وَ مجرانك مکافاتی عجبا سکا بومبارك تموزك دست انقلابکاری ویره‌جکمی ؟. اوح!. اکر ادرنه‌یی اردو استرداد ایدر وَ سیاست‌ده أسکی پایتختمزی بزه بخش واعاده ایلرسه بن بونی طبیعتك‌اعماقنده کیزلی اولوب پك نادر زمانلرده فوران ایدن حس حقیقت وَعدالتك مستثنا بر عصیان ایله مظفر اولوشی شکلنده تلقی ایده‌جکم ...

کونلر کچییور .. بوالیم وَمظلم حیات أسارت و محبوسیت ایچنده وارلغمه سعادت وَ هیجان ویرن شایعه‌لر هرکون داهافصله برزندکی شباب‌ایله سرپیله‌رك دوران ایدییور .. ادرنه‌ده شایعه‌لردن چوق سقوط خیاله اوغرادیغم ایچین اینانمق ایسته‌ین روحمده صیزلایان برجریحه وار ...

بوراده معنوی محاصره برقات داها پیدای کثافت ایتدی .. آوروپادن غزته‌لر ،

استانبولدن مکتوبلر کلمکده بردوام.. حوائج ضروریه بیك مشکلاتله تدارك ایدیله‌بیلیور.. بولمار عرتەلری تأویلات ، صرب وَ یونان مظالمندن شکایات ایله مالامال ... ادرنه‌نك تورکلر طرفندن اشغال ایدلدیکنی اعتراف ایتمیورلر .. پك محتملدرکه بوکون ادرنه‌ده نجیب عثمانلی بایراغی تموج ایدییور.. بوتون عثمانلیلق وَ اسلاملق بویوك بربایرام یاپیور.. حالبوکه بربوراده ، اك فقیر وَ حسسز روحلری یوکسلته‌جك درجه‌ده ثروت ظلم وَ ذلت ایله مجهز بوکوشهٔ اسارتده قلبمزی صاران برعقدهٔ شبهه ایچنده ایکله‌یورز .. ادرنه‌ده محصور ایکن اردونك ، ماتك دوچاراولدیغی هزیمتلردن ، فلاکتلردن هیچ‌خبردار دکیلدك .. شیمدی‌ده عسکرمزك ایری حرکتلری وَ موفقیتلری ، خصوصیله بزی اوقادار درین بر هیجان ایله علاقه‌دار ایدن ادرنه‌نك اشغالی حقنده جدی ، قلبده ذرهٔ شك بیراقیه‌جق درجه‌ده قطعی وَ موثوق خبرلر آلامیورز .. بوراده‌ده شئون وطن ، شئون جهان ایله رابطه‌مز کسیلدی .. نه الیم تجلی !..

بولغارلرك وحشی کینلری حال غلیانده .. بولوندیغمز اوتللره هجوم ایتەلری هیچده احتمال خارجنده دکیل .. أسکی زغره‌ده اسرانك مهم بر قسمی شهید ایدلدیکی شایعه‌سنك موت وَ قطعیتله دوران ایلمی بواحتمالی تزیید وَ تأیید ایدییور .. هردقیقه تعرضه ، بزی بکلەین تهلکه‌یه ، برسکو حسیات ایچنده ، انتظار ایدییورز .. ادرنه‌نك استرداد ایدلدیکنی دوشونك ، معروض قالدیغمز تهلکه‌یه خصوصی برجاذبه ویرییور .. ادرنه‌نك اشغالی خبر قطعیسنی برتهالك مجنونانه ایله بکله‌مکده‌یز .. عصبی بربحران انتظار ایچنده ناصیل وقت کچیره‌جکمزی بیله‌میورز .. آه یاربی !.. وطنك سلامت وَ سعادتی امیدی اولدیغی ایچین قلبده عظیم بر انشراح روحانی ایله چکیلن وَ تحمل ایدیلن بو ایکنجی دورهٔ اضطراب ، نتیجه‌ده اسکی پایتختمزی بخش ایتمك صورتیله بزه مکافاتی ویره‌جکمی ؟..

اوف !. هوغده ادرنه ایچین طوتوشان بر آتش دماغمی یاقیور .. مبارك مرجك وقایع ماضیه وَ معظمه‌یی بر ترانهٔ اسرار انکیز ایله فیصلدایان صولرینه تودیع ماتم ایدن بیم سکود آغاجلرینك شعر ملالی روحمی شدید بر جذبهٔ عشق ایله تیتره‌تیور .. سلطان سلیمك نفیس بر قبر اندامی کبی نارین وَ دلنشین مناره‌لرینك درت آیلق الم وَ هجران ایله دولو فاسعهٔ سکوتی قلبمده انتقاملر ، آلولر ، فریادلر ابداع ایدییور .. ای ادرنه !. ای نیل کبی مبارك مریچ وَ طونجه کنارلرنده جهنمه قایمش مقدس کعبهٔ وطن !. افولك وَ سکوتك بنی چیلدیرتیور.. دماغمه بولوطلر ییغیور .. سویله ..اعتراف‌ایت‌بکا.. جهنمدن قورتولدك ،درت آیلق کابوسی اوزرندن آتدك‌می؟..وعدایت،افشاایت‌بکا.... افولکله‌بزی بدبخت وَ مدهوش ایتدیکك کبی طلوعکله‌ده روحمزی مست وَ مسعود ایلیه‌جکمیسك ؟.. دوشون ، دوشون‌که سنك خلاصك .. مدافعه‌ك ایچین سنله حیاتی آلق آی صمیمی یاشامش روحلرده ناصیل بی‌نظیر برجنت وسعادت ابداع ایلیه‌جك !..

[مابعدی کله‌جك نسخه‌ده]

حيلهٔ مهتاب

سكا

بلكه ، برحيله‌سيدى مهتابك ،
يوقسه ، عكسنيدر تلاقيمز ؟
ايشته ، باق ، سوندى هرضيا ، بى‌حس ،
بكا بركيزلى آه اولوب قالدك !

سسكى ، قلب فرقتم جهلر ،
لب يادمده روى كلبوسك ...
بلكه رؤيا ... فقط ، حرام اولسون ،
سنى آنديرميان بوتون كيجه‌لر !

آكلادم : صيسله‌نن مسافه‌لرك
ويرديكى حزن ، فكر مأيوسى ؛
كوزلرم ياشلى ، ياتلرمده ألم .

وَبوتون بنلكمده برقرك ،
صاچلركله چيچكلرن قوقوسى ،
شيمدى بن خسته يولجيلر كبيم !

سليمان بحرى

د . س : ۱۹ - ۲۱۵

تورك وتاتار تاريخى

مؤلفى : تاتار مورخلرندن
احمد زكى وليدى

عثمانليجه‌يه مترجمى :
ع. مدحت عمر

مؤلفك مقدمه‌سى

برتاريخ كتابى ، خصوصيله برتورك تاريخى يازمق ايچون كتبخانه‌لريمزده – مأخذ ايديلمك اوزره – برچوق كتب تاريخيه‌يه تصادف ايديليمر ؛ ويك محدود برقاچ مستثنالرندن صرف نظر ايديليرسه ، همان هيچ‌ده « مستفادالاخبار » ك ياوروجقلريدر ، دنيله‌بيلير . بونكله برابر شمدى‌يه‌قادار شوياوروجقلرى اولسون برآرايه بريكديره‌رك برتورك تاريخى يازمق زحمتنى هنوز بركيمسه اختيار ايتمه‌دى . يازيق ! ...

آرا صيره غزته‌لريمزده ، محررلريمزده بو مهم ومبرم احتياجك لزوم تأميندن بحث ايدرلر ؛ هم اويله بحث ايدرلركه بونقرات احتياجى ديكله‌مكدن بيقمامش آدملر بيله پك آزدر ؛ فقط ينه هيچ ! ...

بزده عين نقرات احتياجك اك صميمى سامعلرندن بولنديغمز ايچون عجزيمزى اعتراف ايله بويوك بركتابك مختصر بر « فهرست جدولى » ندن باشقه بر اهميتى حائز اوله‌مايان شو « تورك وتاتار تاريخى » نى بوندن اوچ سنه اول يازدق .

كتابمزك ، تصديقكار نظرلر اوكنده چيرپينان مبرم ومهم احتياجى تماماً تلافى ايده‌جكنى ادعا ايتمك جسارت كستاخانه‌سنده بولونماياجغز . بلكه بوندن

صوکره نشر ایدیله‌جك قیمتدار آثاره بیشرولك شرفنه نائل اولاجق.. اوقدر...

بز ، شو کوچوك تاریخ کتابده ، وقایع حیاتیه‌مزی ایکی‌یه تقسیم ایدییورز :

برنجیسی : ظهوریمزدن ، جنکیز ، خانك تأسیس وتشکیل ایله‌دیکی اومعظم وَمحتشم دولت ایله صورت انقراضی وَروسلرك أیادیٔ تسخیر وَاستیلالرینه کیرمن ، قزان خانلقلری ، نه قدر دوام ایدن احوالکه ،بوکا بز ، استقلالیت ، دوره‌سی دییورز .

ایکنجیسی : روس ادارهٔ تحکم وَتابعیته دخولمزدن بوکونه قادار جریان ایدن وقایع وَاحوال مؤلمه‌که ، بونی‌ده ، دورهٔ محکومیت ، دیه تلقی ایدییورز .

بوندن باشقه ، تورك وتاتار تاریخی ، نی ایکی جلده تقسیم ایده‌رك برنجی کتابده : جنکیز خان دولتی ، دشت قپچاقلر [١] وَاجدادیمز أسکی وَقدیم تورك وَتاتارلرك ارض اوزرنده‌کی أقوام آراسنده احرار ایله‌دکلری موقع ممتاز ؛ وَجاری اولمش اولان حکملرینی ـ که ، تاریخ أقوام و ملل بو خارق‌العاده ملتك احوال و وقایع محیرالعقولنی هنوز هیچ بر ملتك صحائف تاریخیه‌سنه قید ایده‌مه‌مش . . وَ بلکه أبدیاً ایده‌مه‌یه‌جکدر . ـ عنعنات ملیه وتاریخیه‌مزی ، بك مختصر وَمفید برصورتده یازمغه چالیشدق .

ایکنجی کتابده‌ده : دوغریدن دوغری‌یه روس قبضهٔ تحکمنه داخل اولدیغی کوندن بو آنه قدر کچیردیکمز صفحات حیات وَوقایعی تلخیص ایدرك مدنی بر مملکت صاحبی صفتنی طاقینان بر دولتك زیرادارهٔ قاهرسنده کچیردیکمز مؤلم وَمخوف دقیقه‌لردن؛ مدنیته اولان مناسباتمزدن ، خصوصیله بالعموم تورکلك عالملك شوصوك عصرلرده معروض قالدیغی وقوعات متوالیهٔ مختلفه‌دن ـ هردورلو حائل وَموانعه قارشی ـ مختصراً بحث ایده‌جکز .

[١] أشخاص ، أقوام ، ممالك وسائره‌یه عائد أسماء خاصه‌یه عائد تفصیلات وایضاحات لزومنده ویریله‌جکدر .
١ ٥ ٠ ٥

کتابمزك تحریر وترتیبنده برچوق آثاردن استفاده ایتدك؛ بونلرك صرەسیلە أسامیسنی یازمق، مع‌التأسف ممکن اولامادی؛ واولامازدە .. بونکله برابر بعض برلردە محررینك، اثرلرینك اسمنی یازمق، شبهەیی داعی اولماق ایچون، ایجاب ایدیبوردی، یازدق.

مأخذ ایدینەرك مستفید اولدیغمز باشلیجه آثاری شورایه قید ایدیورز:

١ — فرانسز مورخ شهیری «لەئون قاهون» ك تورك تاریخی.

٢ — تورك تاریخشناس شهرتشعاری «نجیب عاصم» بکك «تورك تاریخی» نامندەکی قیمتدار وبویوك اثری.

٣ — «مستفادالاخبار» نامندە بویوك ایکی جلد تاریخ.

٤ — «قزان دارالفنونی آثار عتیقه جمیتی مجموعەسی» كە، میلادی ١٨٧٩ تاریخندن بوکونە قدر انتشارایدەن‌بوقیمتدارمجموعەدە «شیلافەسکی، شیستاکوف، فیرصوف، صابلوکف، احرف، اشبارین، فوکس، کاتانف کبی مورخین مشهورەنك کندی تاریخ ملیمزە عائد برچوق مقالاتی حاویدر.

٥ — «پترسبورغ وقزان آثار عتیقه جمیتی مجموعەسی» كە بو مجموعەدەدە «لیخاچوف، شیستاکوف، شیلافەسکی، مازاروفەسکی، رادلوف» کبی تاریخشناسانك برچوق أثرلری مندرجدر.

٦ — «پینکین» نام مورخك «ماضی وحالدە قزان» نامنی تاریخی.

٧ — «ریبوشکین» ك «مختصر قازان تاریخی»

٨ — مورخ «ریچکوف» ك «قرون اولی و وسطیدە قزان تاریخنه عائد تجربه» نامندەکی کتابی.

٩ — «قزان خانلغی» زماننده قزان‌شهرنده یکرمی‌سنه قدر برمدت أسارتە محکوم اولان برروسك «قزان تاریخی» ناملی أثری.

١٠ — مراد افندى تاريخى ايكى جلد

١١ « ابوالغازى خانك » « شجرهٔ ترك » كتابى .

١٢ — براقغاوز ـ يفرون قاموسى .

١٣ — قزانده طبع ايديلەن « تواريخ بلغاريه . داستان نسل جنكيز خان » كبى اثرلر .

بونلردن باشقه روسجه « يازيكوف » ك أثرى . ٢٢ جلددن متشكل بويوك روس مجموعەسى . جامع‌التواريخ (رشيدالدين) ك أثر مترجمى و سـائره ... وسائره ...

احمد زكى وليدى

مدخل

تورك اقوامى

« تورك » كلەسى بوكون آسياى شماليك وسط وَغربنده، آوروپانك شرقنده متمكن وَبرلسان ايله متكلم قديم وَبويوك برملتك اسمى‌در .

بو ، بويوك وَقديم ملت ، بوكون متعدد وَمختلف حكومتلك زير ادارەسنده ومختلف ـ كوچەبه ، متوطن ـ طرز حيـات ايله دمكذار اولمقده‌در . حال حاضرده ، توركلرك اولدقجه مهم بريكون تشكيل ايدن قسمى روسـيەنك قبضهٔ تحكم وَ ادارەسنده، برقسمى « چين » حكومتنك زير تابعيتنده اولوب براوجنجى قسمى‌ده غرب طرفنده ـ آوروپا وَ آسياده ـ « توركيا ـ عثمانلى حكومتى » ديبلەن بردانەجك تورك دولتنك مؤسس وَصاحبلرى بولنان توركلردر .

روسيه تابعيتنده : « قزان ، ميشار ، باشقرد، نوغاى ، قريم ، قومق، قافقاز (آذربايجان) » توركلرى وَآسياى وسطى‌ده « سارت، اوزبك ، قولجه وَتارانچى» توركلرى‌دركه ، بونلر مدنى برصورتده امرار حيات ايدرلر .

« قیرغیز ـ قازاق ، توركمن» وعمومیتله « سبرتاتارلری » نامنی آلان «آلتای، تلهوت ، شور ، صاغای ، قاراغاس ، قیزیل ، آباقان ، جولیم ویاقوت » توركلری كوچبه حالنده یاشارلر .

چینده‌كیلر : توركستان شرقیده‌كی « كاشغر » توركلری. شرق مغولستانده‌كی اوریانخای ـ سایان » توركلریدر .

توركیا ـ عثمانلی حكومتی نامنی طاشیان توركلرده [١] مدنی ومتمدن برحیات كچیریرلر .

تورك أقوامی ، همان همان عمومی دنیله‌جك درجه‌ده ، تماماً اسلامیتی قبول ایله‌مشلردر . « سبریا »ده اسكی عادات وعنعنه‌لرینی ـ مجوسیلكلرینی ألآن محافظه ایدن قبیله‌لره پك آز تصادف ایدلدیكی كبی ، صوك زمانلرده خرستیانلقلری رسماً اعتبار واعلان ایدیلن قبیله‌لرده واردر .

تورك ملتنك معظم ومحتشم بردولت تأسیس وتشكیل [٢] ایده‌رك عین لسان وعین ملیتدن تركیب ایتدیكی بوحكومتیك أسكی دكل ، آلتی یوزسنه قدر مقدم، جنكیز خانك افولیله انقراض وانقسامه اوغرامشدر .

توركلر ، هر نه‌قادار یكریكرینه اوزاق محللرده متمكن ، مختلف معیشت و محیطاتده،مختلف دولتلرك اداره وتابعیتنده بولونیرلرسه‌ده ینه‌برلسان‌ایله‌قونوشیرلر. یعنی چین حدودنده‌مقیم برتوركله، آناطولیده، بحرسفید سواحلنده یاشایان برتورك یكدیكرینه تصادف ایتدكلرنده برشخص ثالثك معاونتنه عرض احتیاج ایتمكسزین لسان وَمراملرینی آز برتخالفله آكلار وَ آكلاتابیلیرلر .

---

[١] آوروپا علماسی ملیته اضافه وخاص اولان‌اسمه « تورك » استانبول توركلرینه‌ده « ترك » دیه‌رك عثمانلی حكومتنه‌ده « تركیه » دیرلر

[٢] جنكیز خانك تأسیس و تشكیل ایله‌دیكی تورك حكمدارلغی ، الك بویوك تورك حكومتیدر .

بونكله برابر أساساً تورك ملته منسوب ايكن ماتى. لسانمليسى بوسبوتون غائب ايتمش ، اونوتمش توركلرده يوق دكلدر :

برنجيلر : ـ اعصار مديدەدن برى مركزدن (تورك ايليندن) آيريلاراق يك اوزاق دوشەنلر وَبو صورتله كندى ملتداشلريله تماسده بولوناماياراق تدريجاً لسانلرينى اونوتدقلرى كبى مليتلرينىدەغائب‌ايدنلردر : عموميت اعتباريله «فين» نامنى آلان «چيرميش»،آر، واغول، قارل،أست، بيرماك، موردوا، زريان،لاپار، ساماييد» قبيلەلرى بوكون بوسبوتون توركاردن آيرى بر « فين » ملتى تشكيل ايتمشلردركە، بونلرده اصلاً توركدرلر .

۲ : ـ أقوام أجنبيه آراسنه داخل اولارق ياواش ياواش لسان وَ مليتلرينى اونوتدقلرى كبى ، دوغريدن دوغرىيه داخل اولدقلرى اجنبى ملتك نامنى طاشيانلردر . ايرانليلره قاريشارق ايرانيلەشەن ، چينليلرله اختلاط ايدەرك چينليلەشەن، وَغربدە اسلاولره قاريشارق‌بوسبوتون اسلاولاشان» بلغارلر «بوكا يك كوزەل برمثال تشكيل ايدەرلر .

۳ : ـ ملل سائره وَاجنبيه ايله هم حدود بولونمق يوزندن كندى لسان مليلرينى غائب ايدەن توركلردركه :

چين ايله هم حدود بولونمق ملابسه‌سيله لسان وَسائره خصوصنده بوسبوتون باشقه برچيغيره داخل اولان « مانغول » لارله « بوربات، تونغوس، قالمق، استاك ، چوتچا، كيلاك » كبى قبيلەلر. چين وَژاپونلرك حدودداشلرى اولان « قورا » يارم آطەسى تاتارلرى « مانجورلر » ، فينلره قومشو بولونان « چواشى »لر ، غربدەكى اسلاولر آراسندە بولونان « ماجار ـ ونيكر » قبائلى توركلكك دين محيط ، لسان ومعيشتدن يك اوزاق وآيرى بر حيات كچيردكارندن كنديلرينه تورك دكل ؛ « فين ، مانغول، مانجور، قورا ، بلغار، مجار» كبى مستعار وَملىناملر ويريلوركه، بونلرده عن‌اصل توركدرلر .

برنجی فصل

ادوار عتیقه‌ده تورکلر

[قدیم تورکلرك وطنی ـ معیشتلری ـ دینلری ـ عرف وعادتلری آثار متروکه ومورثه‌لری ـ هونلر ـ توکیولر ـ تورك وعربلر]

اسکی تورکلرك معیشتکاهی : ـ تورکلر ، ملل عتیقه وَ حاضره‌نك أڭ قدیم وشهرتلیلرندندرلر. ایلك معیشتکاهلری : آسیای شمالینك « آلتای طاغلری » ایله « اصعیق کولی » سواحلنده‌کی یرلرایسه‌ده مرور زمان ایله تزاید ایدن تورکلر، بولوندقلری محیطلرده ادامهٔ موجودیتك قابل اولامایاجغنی آکلایاراق دائره‌لرینی توسیع ایتدکلری کبی ، مرکزدن آیریلوب اطرافه داغیلمغه‌ده مجبوریت حس ایتمشلر و :

غربده « بالطق وقارا ده‌کیز » لرینه ؛ شرقده « بحر محیط کبیر وَاوقوچقا ـ آحوط ده‌کیزلرینه ؛ جنوب طرفندن قافقاس ، هیمالایا ، هندوکش طاغلری ، مغولستان چوللرینه قدر امتداد ایدن قطعهٔ وسیعه تورکلرك أزمنهٔ قدیمه‌ده داغیلوب توطن ایتدکلری یرلردر . وَذاتاً تورکلردن مقدم بوقطعهٔ واسعهٔ ارضه باشقه برکیمسه‌نك تصرف وَ تصاحب ایتدیکی‌ده معلوم اولمادیغی کبی تورکلرك استیلاسی‌ده سنه‌لره ، عصرلره توقف ایتمیشدر .

بر کون کاوبده شو لایتناهیت قدر واسع وایصسز قطعه‌نك غربنده « یتر ـ سبورغ ، موسقووا » شرقده ، انتها ناپدیر صحرالرك اورته‌سنده « تومسکی ، خاباروفسکی ، ایرکونسکی ، سیمی پالات ولادیواستوك » کبی محتشم ، تجارتکاه وَمستحکم شهرلرك تأسیس اولوناجغنی... براوجندن دیکر اوجنه یتیشمك ایچون سنه‌لرجه شد رحل ایتمك ایجاب ایدن واسع یایلالرك ، قطعه‌لرك خطوط حدیدیه ایله ، تله‌غرافله وَآثار سؤهٔ مدنیه ایله یکدیکرینه ربط ایدیله‌جکی بلکه اجداد

تراكياده دوچار تخريب اولان جوامع شريفه‌دن برى

عظامملرك خاطر وخيالدن بيله كچمه‌مش ؛ روس ، فرانسز ، انكليز وسائره كبى أقوامك موجوديتى ، ؤيانسده بيله تصور ايتمه‌مشدى .

بوكون آثار تمدن وعمران ايله پارلايان شو قطعه‌لرده أجداديمز ، قورقونج اورمانلر ، واسع وقوراق اووالر ، نهايتسز صحرالردن باشقه برشى كورمه‌مشلردى : غربده « دنيپر ، دون ، وولغا » بويلرى ؛ شرقده « تيان شان » طاغلرى ، « بايقال كولى » « اورخون ، آمور » نهرلرى و سواحلى واسع بر چيرلر ، أجداديمزده شو قارانلق قطعه‌نك سياه چادرلريله ، قويون وحيوانات سورولريله امرار أوقات ايدن حيمه نشين بر رصاحى ايديلر . ايشته اجداديمز ؛ كچيردكلرى حيات وياشادقلرى يرلر ...

كچمش زمانلرده تورك جمعيتلرى

توركلر ، اعصار قديمه‌ده بيله قبائل سائره كبى وفات ايدن بر حكمدارك چوجقلرى آره‌سنده ، كندى نامارينه اضافه ايله متعدد قبيله‌لره تقسيم اولونمادلر ؛ يعنى

سلاوولك بابا اسکی‌یی اشغال ایتلرینی متعاقب کمال اعتنا ایله منارەسی
ییقەرق کلیسایه تحویل ایتدکلری بابا اسکیدەکی جامع شریف
(ادرنەنك استردادی اوزرینه حال سابقه ارجاع اولنمشدر)

عشیرتلره ، جمعیتلره انقسام ایتدیلرسەده - بوندەده قبائل سائرەده اولدیغی کبی دکل - ورثەنك اسملرینی جمعیتلری نامنه تخصیص ایتمەیەرك بربرتوره (بك) خان قاآن کبی رؤسا و قوماندانلرك زیر ادارەسنده تجمع ایدن جمعیتلر یکی رئیسلرینك خاص اسمیله یاد اولونورلردی ، نیته‌کیم حال حاضردەکی تورکلرله اسکی تورکلردن « اوغوز ، ماغول ، جوجی ، چغتای ، اوزبك ، سلجوق ، عثمانلی ، نوغای » کبی ملت و حکومت اسملری ایلك مؤسسلرینك اسم خاصنه اضافتله یاداولونور .

ایکنجی صورتده تورکلر ، قبیله اسملرینی بولوندقلری اراضینك ، نهرلرك ، مواقعك نامیله توصیف ایدەرلردی « قپچاق ، بلغار ، کاشغر ، قریم ، آلتای ، قزیل ، سایان ، قاراغاج ، توبل ، سبر » کبی اسملرده هپ صو و قطعات ارضیه اسملریدر .

ادرنه‌نك استردادندن بر ایكی كون اول لوله بورغازده بلغار
اسیرلری دردستلرنی معافیت آلان بر فوطوغرافی

«قبچاق» اسكی تورك لسانده (صحرا) دیمكدر. بحر خزرك اطراف شرقیه‌سیله «دون» صحرالرنده امرار حیات ایدنلره «قبچاق» دینلمیشدر (۱).

نهر ولغا دكز حوالیسنده یاشایانلره «بلغار» دیرلردی كه وولغا بلغارلری، طونه بلغارلری، قوبان بلغارلری، دونای بلغارلری كبی؛ یعنی وولغا، قاما .. الخ. نهرلری حوالیسنده یاشایان تورکلر دیمكدر.

تورکلرده روش حاله، معیشته اصطلاحده قبیله ... تعیین ایتمشدر: مثلا اسكی تورکلرده كوچبه حالی ترك ایله بر بلده‌ده اوطورانلره، یایلادن شهر تأسیس ایدنلره «اویغور» دیرلردی كه، مؤخرآ قبیله نامی اولمشدر.

هیچ بر قبیله آراسنده یاشایامه‌دق بر رئیس وحاكمه تابع اولمیان قبائلده

---

[۱] توركستانده عمودریا ایله ایلی نهرلری آراسنده‌كی براه جیسر «هبوبه تو» وایرانیلر «توران» دیرلر. بر آز دها ایلریده‌كی صحراره «موی - عوی» دیرلركه بو قبچاق - صحرا دیمكدر.

بالقان محاربه‌سی مناظرندن — بعدالحرب

بر بلغار مفرزه‌سنك حال استراحتی

استرداد مناطقندن براسر بلغار صابعباله سیدلر
اساسونده مکانه

« قپچق – قرکیز – غزق » دیرلردی ؛ بونلرلنده بعض قبیله‌لره خاص اولارق بر اسم اولدیغی معلوم ...

تورکلر هر نه‌قدر بیوك و نامدار قوماندانلر ورؤسا نامنه اضافه ایله قبیله‌لر تشکیل ایله‌دیلر ایسه‌ده، انکیجی وقوی برقوماندان اسماً ده قبیله وجمعیتی استخلاف ایدر و آرتق کندی نامی قوللانیلیردی . مثلا ، بدایتده جوجی قوماندانك اداره‌سنده بولنان تورك قبیله‌سنه‌ده جوجی نامی ویرلدیکی حالده ، سرکاره اوزبك قوماندان کلنجه جوجی قبیله‌سی‌ده اوزبك نامی قوللانمغه باشلادیلر . وینه قونیه طرفلرنده اجرای حکم ایله‌ین تورکلره بدایتده « سلجوق » دینلدیکی حالده مؤخراً سلطان عثمان غازینك اداره‌سنه کچنجه سلجوق نامی ترك ایدیله‌رك عثمانلی نامی قوللانیلدی . بوصورتله برچوق قبیله‌لرك اسملری تبدل ایتدیکی کبی حیات ومعیشت وتبدل مکان اعتباریله‌ده اویغورلر قازاق ، قازاقلر اویغور ، قپچاقلر بلغار ، بلغارلر قپچق نامی آلدی .

ادرنه‌نك اشغالى مناظرندن – ادرنه‌ده قره آغاجه ايلك داخل اولان مفرزهٔ عسكريه

في الحقيقه توركلرك بو اعتيادى پك آنى بر شى اولماديغى كبى فنا ايدى‌ده .. چونكه برقوم براسمى برقاچ سنه قوللاندقدن صوكرا بو صورتله بردن بره دكشديريور و آز زمان صوكرا انقراض بولديغى حكم ايديليوردى. ايشته بو كبى موانع كثيره حيلولتيله اسكى توركلرى قبيله اعتباريله تدقيق، تاريخده پك چوق مشكلاتى موجب اولمش و بناءً عليه جمله‌سنى « تورك » نام عموميسى آلتنده ياد وتذكاردن باشقه اسلم طريق عادتا قالمامشدر .

اسكى توركلرك معيشتلرى

اسكى توركلرك وحشى بر حالده ياشادقلرينه دائر هيچ بر وثيقهٔ تاريخيه بولونامز. ادوار قبل التاريخيه‌ده بيله كوچبه ومدنى بر حده امرار حيات ايدرلردى. نيته كيم تأثيرات خارجيه‌يه معروض قالمايانلرى حال حاضرده بيله كوچبه وخيمه نشين بر حالده ياشايورلر ؛ حتى قازاق وقالماقلرك حال حاضر معيشتى بزه فرق اللى

المانلر طرفندن اثنای تخلیه‌ده تخریب ایدلدیکی حالده عسکرلرمز طرفندن غایت جزئی برزمانده طرفنده تعمیر موقتی اجرا ایدیلان قاباجه کوپریسی

عصر اول یاشایان تورکلرك برنمونهٔ حیات معیشتدر . [١] بناءً علیه ، تورکلر أسباب مؤثرهٔ خارجیه‌نك ربوبی اولمامش اولسه‌لردی ، بوکونه قدر حیات بدویتی براقمایاجقلر وکوچه‌به حالنده یاشایاجقلردی . چونکه اسکی تورکلرك یاشادقلری یرلر کوچه‌به وبدوی برحیاتدن حیات مدنیه‌یه قدر یوکسلمه‌یه وبناءً علیه شهرلر تأسیس ایده‌رك علوم ومعارفك انتشارینه اساس موقع اعتباریله مساعد دکل ایدی . انسانی واجتماعی محیط تولید ایدر ، دیرلر . آوروپالیلر ارضك اك فیضدار موافقنده بولوندقلری ایچون ده‌کیزلر ، نهرلر وساٸره . . اونلری تجارت ومدنیته طبیعتیله سوق وأفواه سٸره ایله تأمین معیشته عادتا اجبار ایدییوردی ؛ بناءً علیه سعیك برنتیجهٔ طبیعیه‌سی اولان مدنیت ومعارفك ترقیسی‌ده پك طبیعی ایدی ؛ حالبوکه تورکلرك بولندقلری یرلر بالعکس ...

« مابعدی کله‌جك نسخه‌ده »

---

[١] چین مورخلری میلاد عیسی‌دن اکری دورت عصر اول یاشایان تورکلرك کوچه‌به حالنده یشادقلری یازیورلر .

اجتماعی مصاحبه‌لر

غزته‌جی قوللکسیونی

— قارده‌شم جلال نوری‌یه —

[illegible] دغولی [illegible] ده
برلشه‌رك دوزینه‌یی تاملادیلردی .

[illegible] بیعمر
غر [illegible] یره دوشه‌ن
[illegible] نی آ [illegible] دوداس یاقده
صوكرا ایچلرندن بری :

[illegible] تی :
[illegible] ایلاسجی
دیم دیكر غرویندن بری :

[illegible] یرده [illegible] .
قصه ...

تك كوزلكلی اوچنجی آنكایشه‌ندلر غرویندن بری :
[illegible] ل برشدلر [illegible]
یوق كه ...

برنجیلر : — ده‌غوتان شیئلر ...

ایکنجیلر : — دەمودە شیئلر ...

وَبوتون قیافتیله بر تورك اوغلی اولدیغنی ایلك نظردە آکلانان آقسرایلی برکنجی کوستەرەرك علاوە ایتدیلر :

— رجا ایدەرم ، مونشەر! باقك ، نە قادار ڭە کزانتریك بر پوزیسیون !...

هپسی بر آغزدن : — کل بەتیز ، مونشەر ! کل بەتیز ! . . . دیدیلر وَایلەریلەدیلر .

*
* *

تقسیم أوضاع و اطوارك أڭ صوڭ واعتناکار مروجلری اولان بو مجددلر دوزینەسی ، صوڭ شهیق استراحتی چایخانەلرك عطالت آور قالدیرملرندە آرایان غنودە أهالی‌یی، برآوروپالی‌سیاحین‌غروبی‌کبی‌متجسسانە کوزدن‌کچیردکدن‌صوکرا :

برنجیلر : — بوکون ، نیرەلردە پرومنە ایدیلدی ، مونشەر ؟

ایکنجیلر : — آللەرەتور ، فنار باغچەیە قادار بر پرومەناد ..

اوچنجیلر : — تقسیمە بر راندەوو ویریلشدی ، مونشەر ! شاکون پور سووا ... هرکس‌قاوالیەسنی آمازە ایدەرك حریت تپەسنە دوغری برتور .. اوتولوکسلە ...

ینە برنجیلر : — یا بز مونشەر ، هیچ صورمایك !

— بوندە آکلاشیلماياحق نە وار !..

— هرحالدە پولیس ترانکیلیتەکزی سلب ایتدی، دکلی ؟ نە ایمش، اوروج ییەجکمشکز ...

— بوندن سکا نە ؟

— کیمە آکلاتیایرسڭ ، مونشەر !.. بومیلیودەلیەرال یاشامق قابلمی؟...

هپسی برآغزدن : — کل دەسپوتیزم مون‌دییو !.. کل دەسپوتیزم !.. دیدیلر و ایلەریلەدیلر ...

*
* *

اونلردن ....

اوچ کلمه‌دن مرکب برجمله بیله ، اوچ غروپك آیری آیری اشترا کیله آنجاق بیتیوه‌ردی . برنجیلر ، علاوه ایتدی :

— او قادار تحف که ، مونشه‌ر !

— هرحالده برشیٔ یرکی یاقالاندیکز ..

— مولاتیه‌ده اولسه کرك ...

— اوت مونشه‌ر ، مولاتیه‌ده .. حریف ، بر سالوتاسیون یاپمه بیله لزوم کورمه‌یه‌رك . « افندی ، دیدی؛ شو آغزیکزده‌کی نه ؟ « آرتق » دها صاقلانمازا ...

— سیغار امپریال !

— بوکون نه ؟

— واندیرودی !

— نچون اوروجکزی بیورسکز ؟

— چونکه دکلز ...

— نه دیمك ؟

— اویله !

— کاوورمیسك ؟

— خایر ، خرستیان دکل ؟ موزولمانز !..

— او حالده بو نه اولیور ؟

— خسته‌یزده اوندن ...

— نه دیمك .. خسته اولدیکزسه ؟

— معذورز ..

[illegible] ...

امر وار .. غزته‌لر یازدی ایدی یا .. اوقومق.. [illegible]لمه‌یورمیسکز ؟

[illegible] ... دو ... [illegible] ..

[illegible] رمیسکز افندی ؟ سس [illegible]دا ایسته‌مز ؟ اوروج ،

[illegible] ...

— ای یا مونشه‌ر ! دینك معذورلره .

[illegible] .

آ کلامام .. بویورك ...

— نیرمیه ؟

— نرمیه اولاجق توقتایانه دکل آ .. غلطه سراینه ..

[illegible]

غضوب نظرلرله یکدیکرینی سوزدکدن صوکرا

[illegible]
پوسیبلیته اولمازسه ؟

[illegible]
یوق .. بر آز صیقیلدیمی ؟ بویوك غلطه سراینه .. والسلام ..

[illegible]
[illegible]

— کل قونستوتیسیون ! ... کل سیویلیزاسیون ! ...

دیدیلر وایاره‌دیلر ...

...

[illegible]
[illegible]
[illegible] صراو ایتدی :

[illegible]
تشکیل ایدن کنجلردندرلر .

[illegible]
[illegible]
دوغدیغم کوندن بری آرادیغم فرصتاردندی ؛ کتدك ...

[illegible]
[illegible]
[illegible]
دونیاسی ، سرمحرر مقتدری : دوندار آلپ ـ ا . ب . پ . بك

— تشرف ایتدم ، افندم ...

— شارمه موسیو !

[illegible]
سرستونی :

طورغود آلپ ـ ت . ث . ج . بك .

— تشرف ایدیلدی ، افندم ..

— آن شانته ، مونشه !

اوچنجی بك — الهیات شعبه‌سی مداوملرندن « خیالات دونیاسی » سر محرر ذی اقتداری : قوبلای آلپ ـ چ . ح . خ . بك

دوردنجی — صنایع مکتبی طلبه‌سندن «شعرلر دونیاسی» مدیر بی نظیری : آیغوت آلپ ـ د . ذ . ر . بك

بشنجی — زراعت تطبیقات مکتبی سرمبصری « فنون دونیاسی » محرری : آرسلان آلپ ـ ز . ژ . س . بك

آلتنجی — دیشجی مکتب عالی‌ی مداومیندن « کنجلر دونیاسی » مدیر مسئول وَسرمحرری : قاپلان آلپ ـ ش . ص . ض . بك

یدنجی — ریاضیات شعبه‌سی طلبه‌سندن « چوجوقلر دونیاسی » محرری : باقر آلپ ـ ط . ظ . ع . بك

سکزنجی — بیطر مکتبندن « رنکینلر دونیاسی » سرمحرری : توقتامش آلپ ـ غ . ف . ق . بك

دوقوزنجی — احتیاط مکتبی مداوملرندن « آلاجه قارانلقلر دونیـاسی » محرری: تیمورآلپ ـ ك . کٔ . گ . بك .

اونجی — اجزاجی مکتب عالیسی برنجی صنفندن «یشیل قارغه‌لر دونیاسی» سرمحرری : تکین آلپ ـ ل . م . ن بك

اون برنجی — مالیه مکتبی مداوملرندن « چیفتجیلر دونیاسی » محرری : طوپراق آلپ ـ و . ه . ی . بك

اون ایکنجی — معلومات‌عمومیه مکتبی‌مؤسسلرندن «یکی‌تورانلیلر دونیاسی» باش یازیجیسی : کوك آلپ ـ ض . بك

« آلپلر » صیغه‌سی تصریف ایدیلیرکن «شرف ، شارمه، آن شانته» فعللی‌ده الفبا صره‌سیله دوام ایدوب دوردی .

وَ آرتق مراسم تقدم وتقدیم بکا .. بلکه ، خایر ! هر حالده بندن دها أول قارت‌دوویزیتنك اوزرنده « سابق ... قائممقامی » جمله‌سندن باشقه ، هویتنی بلکده ای بیله‌مه‌دیکم بربچق ساعتلك رفیقمه کلشیدی . « آلپ » لر قافیه‌سنی بوزمامق بك مشکل دکلدی . یالکز صوك ، اون ایکنجی محررك هویتنی ، شخصیتنی بیله لایقیله افهامه کفایت ایتمه‌ین الفبا حرفلری صره‌سندن خارج قاله‌جغمی آکلایه‌رق مخترع برلسان دوقتورینك حروفات جدیده‌سنی فکراً تدقیق ایله مشغولدم . آرقداشم ، هویت معروفه‌سنی بردها اعلان ایتمك اوزره ، کوزلکنه آشاغی ، یوقاری برطاقم حرکات رقصیه ویره‌رك بییقلرینه‌ده وضعیت ویرمکده ایکن ، صاغدن برنجی بك : — یارین پنجشنبه ، مونشه‌ر ! اوبرسی کون غزته‌لر انتشار ایده‌جك .. بونه‌زیلرله ناصلسکز ؟ بنمکی حاضر ..

ایچنده کیرلی برمندیل ایله دیشلری دوکولمش اختیار برطراق .. وَ ایچابنده صاچیده فورچالادیغی قوندوره فورچاسیله برقاچ برتیق ، ملوث کاغد پارچه‌سنی حاوی چانطه‌سنی ـ کندی تعبیرلریله پورت فویی ـ آچارق :

— ایشته :

آقار مشام عشقمه کهکشانلردن
ایلیق وَقورشونی برقادین حسی ...

ایکنجی بك : — بن‌ده یازمشم ، مونشه‌ر !
چیقدم سمای شعرمه آسمانلردن
دوشدی سریر نظممه برقارغه‌نك سسی ...

بوتون دوزینه‌نك تصدیق وَ تقدیرکار نظرلری آلتنده ، اوچنجی ، دردنجی وبشنجی بکلر : — پك کوزل مونشه‌ر ! شایان تقدیر وتبریکسکز .. پك کوزه‌ل موفق اولمشسکز . بزهنوز برشیئلر یازامادق . بوکیجه ، شو تیاترونك التماعاتی بلکه مفکره‌مزی انکشاف ایتدیریرده بر شیلر یازارز .

آلتنجی بك : — دهشت ، مونشه‌ر ! دهشت !.. بوقدر موفقیت بوتون

موجودتمی تعریف [illegible] شعر [illegible] تقدیر [illegible]
یازمادن أول [illegible] عنوان [illegible] تتبع [illegible] صکره
انشاد ایده‌دم .

یدنجی بك : [illegible] اولوزون [illegible] شعر [illegible] ماننده مثلث دکلم .
یرشیئلر یازاماباجغم .

سکزنجی بك : [illegible] بنده‌کز [illegible] مونشه‌ر ، یارین صباحلاین [illegible] قهوه
[illegible] منده شرقی (١) کوزه‌لمه [illegible] ایده‌جکم صوکرا « چنامیده [illegible] »
عنوانلی اوزون بر شعر یازاجغم .

دوقوزنجی بك : — بنم سرمایه‌م حاضر مونشه‌ر !

خلط ایله‌دم شعرمی ، کیمیالی قازانلردن
چیقدی بر آلاجه قرانلق خلیطه‌سی ..

اونجی بك : — بنده‌کزك‌کده حاضر مونشه‌ر !

یاغدی حساب جاریه آسمانلردن
صاری ، لاجوردی ، یشیل قارغالر کومه‌سی ...

اون برنجی [illegible] سری [illegible] [illegible] ، [illegible] بر فراز ایله
فیسیته ایده‌جکم [illegible] [illegible] مونشه‌ر ! [illegible] یازیش [illegible] تین
بالاس » ده پاتینه ایده‌رکن یازاجغم .

اون [illegible] بك : [illegible] ، معلوم .. [illegible] :

بیك کوبکنه اتیکان بورونقی قا آنلردن
[illegible] ، تا [illegible] قبرندن اولورا کسه‌سی .. (١)

دیدی وشوصوك بیتی متعاقب بوتون دوزینه‌نك ولوله‌دار « براوو ! » لری

(١) [illegible] وکای [illegible] زمن تموچین [illegible] اون اوچ [illegible] ایدی .
[illegible] صدق [illegible] ایده‌ن [illegible] [illegible] ایکی [illegible] اعلان
حرب ایده‌رك چنکیزك خانلغنی قبول ایتدیرمش ایدی .

تیاتروخانه‌ده حسـ[illegible] . چونکه بو . کـ صوك و الك رواحکار بر موده ایدی .

شمدی صره ، ایکی ساعتدن بری یوتقونه بوتقونه فرصت بوردەن رفیقمه کلمشیدی ؛ درحال آتیلدی :

رشید بك مکتب ادیبی تدبی مداومیدن « شارلاتانلر دونیاسی » سرمحرری عبان آلپ — ... بك ، ایشته دوك شعره موشەر :

کوسته‌ده فعلمی [illegible] ، قوغوبه « کوکبان »لردن
دوشیشدی حصەمه الك صولك « حران » پیرەسی ...

دیدی وَ اوتوردی .

صره بکا کلدکی زمان ، بومنبر محفلده نه سویلیه‌جکمی جداً بیلمه‌یوردم . وَکال تهالکله « هیچلر دونیاسی » محرری :

بیعدق شوقاتی وَ یوتولماز یالانلردن
کنجلك بومی ؟ بومی انتباه دوره‌سی ؟..

بوده بر شعر .. سنوحات فکریه‌ده ؛ دیه‌وَرفیقِ رفیعلکده انضمامیله وزینه‌یی برکچن مجددلر غروبی هپ برآغزدن :

براوو ! براوو !.. شەدوز بر بوغەزی موشەر ! نەکـ ترا اوردینەر ! اینور مومان ...

دیدیلر .. وَعلاوه ایتدیلر : — اسم عالیلری موشەر ؟
— : ابوعدنان آلپ
دیدم وَ آیرلدق ....

١١ اغستوس ٣٢٩ — مودا

ع . مدحت عمر

چاناق قلعه ، درویش وشیخ

بوكون دوستلرمدن دوقتور قائممقام جمیل بك بنی زیارته كلمشـدی . دوستم چاناق قلعه‌دن كلیـور . اوراننك احوالنی صـوردم . جواباً یقین زمانده چاناق قلعه سكنه‌سی كاملاً درویش وشیخ اولاجاق دیدی . نه‌دیمك ایسته‌یورسكز دیدم . « نه‌وت عالی مقام ذواتك كیمی نقش بندی، كیمی رفاعی طریقتنه‌منسوب‌درلر . دركاهلری وار ، بعض كره جامعده طوپلانیرلر، هو چكرلر » دییه‌رك تأیید ایتدی . بوحكایه‌یی خشیتله و دهشتله دیكلركن خاطرمه سه‌ن‌كی دانس ی Danse de St Guy خسته‌لغی كلدی ، كه طریق سرایتله فرانسه‌نك بوتون بر خطه‌سنی استیلا ایتمشدی؛ هركس سوقاقلرده، غیری اختیاری، اوینار ، تپینردی .

جمیل بك‌دن صورمایه دوام ایتدم . شومعلوماتی‌ده ویردی :

« شهرك اون بیر، اون ایكی بیك راده‌سنده نفوسی واردر .

بوتون قضانك نفوسی ۲۰,۰۰۰ راده‌سنده‌در . بونك بیر ربعندن فضله‌سی روم ، ۲۰۰۰ قداری یهودی ۱۰۰۰ قداری ارمنی ، باقیسی اجنبی‌در .

شهرده صنایع ، همان كاملاً روملرك الندەدر . تجارت كذا . مسلمانلرده چناق ، چوملك یاپانلر واردر .

قایقجیلق وقهوه‌جیلك‌ده همان عمومیتله مسلمانلرده‌در . مسلمان محله‌سی تماماً آیری‌در وَغایتله غیر نطیف‌در ، النظافة من‌الایمـان یالكز جامعلرك ، لوحه‌لرك اوزرنده وار ؛ مسلمانلرك یوركلرنده النظافة من‌الایمان یر بولمامشدر ، بولمشسه شیمدی ترك ایتمشدر . روم ، یهودی ، ارمنی محله‌لری‌ده تماماً آیری‌در . غیر مسلم محله‌لری‌نسبةً نظیف وهواداردر. موسوی‌محله‌سی پك اوقادار طاهراولماسه‌ده هرحالده مسلمانلرك محله‌لرینه قیاساً داها ایجه‌در .

بوتون ساحل روملرکدر . فورونجیلر تماماً رومدرلر . مسلمانلر بونك بویله اولماسنه وقالماسنه اهتمام ایدییورلر. بونا مراق ایتدم نیچین مسلمان اکمکجی اولماماسنه دقت اولونیور دیدم ، دیدیلرکه « ئوندن نان عزیز یاپیلیر، نان عزیز نعمتدر ؛ بونك اوزه‌رینه باصماق کفردر . مسلمان فورونجی اولماسی ایسته‌مك بر مسلمانك کفر وکناهه دوشمه‌سنه سبب اولماقدر . چونکه فورونده ناصل اولسه یره ئون دوکولور، بوئونی چیکنر. کناهه کیرر . اما روملك بوندن قورقاجاغی یوقدر » .

حتی (دکرمن دره)ده برروم فورونجی وارمش، وفات ایتمش، یرینه دیکر برروم فورونجی بولوب کتیرنجه‌یه قادار (دکرمن دره) اکمکسز قالمش. بوکیفیتی دکرمن دره‌لی برآدم بالذات بانا حکایه ایتدی .

صو مسئله‌سی :

چاناق قلعه‌نك صولری فنادر ، کریچلی‌در . عسکری خسته خانه‌سی جوارنده ، حسن رامی پاشا ، تسالیا محاربه‌سی اثناسنده، ایکی قوناق یاپدیرمش. بونلردن برنده اوطورور، دیکرینی کیرایه ویریرمش . بو ایکی بنا برنوه تشکیل ایتمش . اطرافنده برمحله وجود بولمش . حسن رامی پاشا اوراده « آرته زیه‌ن » قویولری قازدیرمش برمکمل حمام وبرده مکتب وجوده کتیرمش. بوسایه‌ده ماء لذیذ احتیاجی بردرجه‌یه قدر تطمین اولونمش .

برایتالیان وقتیله ، مملکته صو کتیرمه‌یه صرف اولونماق اوزره یکرمی بیك لیرا تبرع ایتمش، بونك ۱۰,۰۰۰ لیراسیله شهرك شیمدیکی کریچلی صویو کتیریلمش. حالبوکه قصبه‌یه آلتی ساعت مسافه‌ده بولونان (قیزیلجیق) صوینی کتیریلمك اقتضا ایدرمش .

اکمك مسئله‌سی :

فورونجیلر اکمکی ایسته‌دیکلری بهاایله صاتارلر . کیمسه قاریشماز بلدیه رئیسی افندی فعال برآدم؛ فقط یالکز.

شومندوفر

[illegible] قلعهٔ سلطانیه [illegible] خالی واوجه اراضی وار . مسلمان [illegible] آلمان [illegible] دنیا مالنده کومز بوقدر [illegible] اهالی [illegible] [illegible] اکی [illegible] مزار دکلی ؟ » دیدیلر !

باطاقلق

برق [illegible] سنه اول [illegible] قدار چناق قلعه [illegible] مرزعی بر [illegible] ایتمش . شیمدی صیتمه (قوم قلعه) ده شدتله حکمراندر .

[illegible] ([illegible]) [illegible] خانه‌لری هر [illegible] آ [illegible] ومزارستان [illegible] منظره‌سنی عرض ایدرلر . طالاقاری او قادار شیشکیندر !

دوناغا اعانه‌سی

[illegible] ویکدل [illegible] بوعزدن [illegible] [illegible] بوک فعالیت کوسته‌رییودلر . سعیلری مشکور اولسون !

مقتل ابتدائی

[illegible] ابتدائی‌لر [illegible] اودیعی [illegible] مقتل ابتدائی‌لردر . [illegible] قتل اولونور .

∴

دوقتور [illegible] بکث خلاصهٔ [illegible] شو سوزلری کاف درجه‌ده [illegible] . [illegible] درجه‌ده [illegible] کوره . شو [illegible] یارماق ایسته‌مه‌دم .

[illegible] (آناطولو) [illegible]
ايچى زهر وموت ايله طولودر ! آناطولو ! آناطولو !
٢١ ايلول ١٣٢٩

عبدالله جودت

حاشيه :

[illegible] (پنجشنبه تكيه‌سى) [illegible] احى يوق .
[illegible] سوادى
[illegible] مشهوردى .
[illegible] ذكر ايدردى .
[illegible] مدن
ومعروف [illegible] . [illegible]
قالسه نه‌يسه . فقط مملكتمزده [illegible] ترجمانلقله كچين [illegible]
[illegible]
[illegible] اولمسى اقتضا ايدن محفل
[illegible] احى زوازت
[illegible] ويريردى . احى‌لره تكيه
[illegible] ايديلمش اولان
[illegible] قهوه‌خانه‌لرده‌كى
[illegible] بو عبادتى
[illegible] ايدرلر . [illegible]
[illegible] بو حاله نهايت
[illegible] احى‌لردن احرت
[illegible] هيچ بر [illegible] دخول ايله كيرلمز .

بيرطرفدن دنيايى اهمال ايدەرك اخرويلكى پك ايلەرى كوتورورز . ديكر طرفدناخرويلكك منهاجىاولان دينى وآيين دينى مانغير قازانماق ايچين بيرواسطۀ سفليه منزلەسنه دوشورورز . بوصورتله دنيادن‌ده، عقبادن‌ده نصيبسزقاليرز .

(كيوم تەل) ك صمدانى شاعرى شيللەر « دنيا ايچين حيثيتكى ، آخرت ايچين سعادتكى هدر ايتمه » دييور . آه بونورلو و حرارتلى فلسفەيى آلاجاق قفالرى اوموزلرمزك اورتەسى نەوقت كورەجك !

ع . م .

تبجیل اعاظم ـ یاد خاطرات

استانبول مبلری جمیق اعضاسندن استاد محترم ضیا بك افندی‌یه

برملت ، معنویاتیله یشـار دین ذواتك حقلرینی تسـلیم ایتمه‌مك قابل دکل . ناصل اولسونکه معنویاتسز ملت ، روحسز جسده بکزه‌یور . روحسز جسددن ایسه اولاد حی ، چوق شیلر بکلمکده حقلی اوله‌مازلر .

وقایع کذشته‌نك ؛ او ، بیکلرجه مؤثراتك ، زمان وزمینك تصادم امواجیله ساحهٔ فعالیته دوشـن قیمتدار وجودلرك ؛ علم وفنده ، وادئ شعر وادبده ، والحاصل حیات اجتماعیه وتمدنیه‌ده کندی قوم وملتلرینه وبعضاً ده بوتون بشریته ایفاسنه موفق اولدقلری خدماتك علوقدر ومنزلتی ، مرور زمانك حافظهٔ بشرده وجوده کتیره‌جکی تأثیرات مخربه ونسیانیه‌دن اوزاقطوتلمه هر آن وزمان احتیاج ، احتیاج قطعی واردر . ملتلرك ، هوای رفیض وشبابنده کونا کون کهکشانلر ابداع ایدن ، تلفظ و تصورلریله ارواح اوزرنده سـیال ، رعشه آلود تحسـلر وجوده کتیرن تاریخی واجتماعی خاطراتك تبجیلی ایسه شبهه‌سز دفتر اسلافدن ذمت اخلافه منتقل دیون دائمه‌دندر .

عثمانلی تاریخنك ـ دکه تواریخ ملل آره‌سنده متخاصمین دائمه‌سی طرفندن بیله نافذ نظرلرله تعقیب اولنمق مزیتنی هر دائم حائز بولونیور ، احتوا ایلدیکی وقایع شامله‌نك دائرهٔ تأثیری جهان اوزرنده مرئی ایزلری ، بلکه‌ده ذهنیت اقوامده خواه ناخواه کندیسـنه بخش اولنان موقعك علویتی ایله انظـار تدقیق اوکنه موضـوع براقق رنکارنك وبلکه‌ده سینه‌سنده جمع ایلدیکی وقایعك جامعهٔ بشره یاپدیغی عکوسـیله هردم برواحهٔ فیضافیض اولمقدن معری دکلدر ـ تدقیق مزایاسی ؛ اخلاف ایچون

عالمشمول فوائدی احتوا الاخنده اعاظم اسلامیک یادخاطراتی ایسه [illegible] و هور
یتیشدیرن اولاد مملکتده. صحیفهٔ وجدان وامکده‌ی اوزرنده [illegible] و [illegible]
اعماقده بردوا بولور. [illegible] حبیبم! عثمانی تاریخی [illegible] آثار
جلادتی، سیدی رئیس عثمان [illegible] کول [illegible] سوق [illegible]
[illegible] امرانه [illegible] خش غزا [illegible] قرق [illegible]
حیات جندیانه و آمرانه [illegible] بیلنلر عمر [illegible] اوله [illegible] او [illegible]
حلاده اورتا [illegible] شارك [illegible] بر لیلی [illegible]
مزار اوورنده کوزلری استرعون [illegible] محمد [illegible] عثمانی [illegible]
دولتك بیچاره کوزلریتر اوکنه [illegible] سرابی [illegible]
مهاجرلریك حمول ومتعدد [illegible] غیر معلومه دوغری [illegible]
مقایسه و تخطر بز عثمانلیلر ایچون سراپا [illegible] نشکلانه کافی کوروییز می؟

آوق، [illegible] غیظ [illegible] استهداف ایدن [illegible]
بر حکمدار عام [illegible] اولدیغی [illegible] تجلی [illegible]
ایچون نه ایکی کلمهٔ شکران [illegible] خاطرا [illegible]
وجوده کتیردیکی [illegible] مر [illegible] شاه [illegible]
اجتماعی دیندار نه سنه [illegible] و [illegible]
دائما [illegible] نه قدر [illegible]
متحسس [illegible]
خاطرات ماضیه‌مزی [illegible] ایدك. وبوش [illegible]
ضیابك افندی‌ی متبسم [illegible] فلاکتده ایچ [illegible]
یایایی [illegible] خاطرلر، [illegible] نکن الله [illegible] ده [illegible]
و بلکه‌ده [illegible] ایچون ماضی [illegible]
امته اوردیغی [illegible] آمریله [illegible]
اوراق [illegible] اجداد یه وجود [illegible]

اوزرنده‌ده برلحظه توقف ایتمه‌ری ایجاب ایلیه‌جکنی سویلدیلر . سویلمکله قالمیه‌رق حکومت وارباب عرفانك تأمین اشترا کـه دخی موفق اوله‌رق سور خارجنده هرکون انظار متفکرینده فداکاران ملته قارشی اخلافك کفرو الحادینه بر تمثل سپهرنك اولان علمدار مرحومك قبرینی محل لایقنه نقله ، سلسلهٔ ادبیاتمز ایچنده نوشین، رقیق سراپا رنك وضیادر مرکب اثیری وابداعی اثرلر براقان شیخ غالب مرحومك کنار مدفننده آوارهٔ شکر وتعظیملرینی رفعه، صوقوللی محمدپاشاکبی بر مجاهد ابدی الاشتهارك آیاقلری دیبنده عثمانلیلغه ایفاسنه موفق اولدیغی خدماتك اعصارك دست تخریبیله اونوتلمسی دکل اولیه‌جغی حقیقتنی افهامه موفق اولدیلر .

دول متفقه اردولرینك قورسیغه‌لی دهی به (لایپزیغ) ده بیك امکله چالدقلری غلبهٔ عظمانك یوزنجی سنهٔ دوریه‌سو مناسبتیله (پرنس شوارتسنبرغ) ك هیکلی اوکنه وضع اولنان چلنکلر ، لهلیلرك (قره‌قووتی) ده (پونیا تووسکی) نك یاد خاطراتنه حصر ایلدکلری شرفلی کونلر و نهایت ارمنی وطنداشـه یمزك ملی حرفلرینك بیك بشیوزنجی سنه‌سی مناسبتیله اجرا ایلدکلری شنلکلر ، بوتون بو دوشونجه‌لرك محصلهٔ نتایجی دکلیدر .

عالم تمدنك ایکی رکن مهمی اولان آلمان و آوستریالیلر ، ضیاع استقلالرندن متحصل تأثرلرنی علم و فن ساحاسنده یتشدیردکلری داهیلرله تهوینه بحق موفق اولان اهالیلرینی ملل غربیه‌نك ، ارمنی وطنداشلریمز کبی مدنیته‌کی ترقیات مشهوده‌لری ادارهٔ عثمانیه‌نك نضمام تعطف وحمایتیله حاصل اولان اقوام شرقیه‌نك آرایوب بولدقلری ، بولوب تبجیل ایلدکلری خاطرات مسعوده و مشترکه‌یه قارشی مراد اولك وارنه‌ده ، ییلدیرم بایزیدك نیکبولیده ، خداوندکارك قوصوه‌ده متفقین اردولرینه‌قارشی ابراز ایلدکلری شانلی ودینی غلبه‌لرك ، ابراهیم متفرقه‌نك اسکدارده کمال بیچ وتابله کشاد ایلدیکی مطبعه‌نك تاریخده موجود کونلری حزین چهره‌لریله بزدن تقدیر وتعزیز بکله‌یور .

بوتون بونلر حافظه‌مز ایچنده ویننشیرکی کوپریلونك اوفاق بر همته عرض

افتقار ایدن تربت سادکیسی، ابوالسعود علیه‌الرحمه کبی بر عماددینك زمانك دندان مخربی آلتنده‌مخزن امواته دونن انشا کرده‌سی مکتب‌ابتدائینك یوصونلی دیوارلری اوکنده‌کی مرقد متروکی ، بر غازی خسرو پاشا تربه‌سنك البته موجود اولان اوقافنك همت اعماریه‌سندن‌مهجور و محروم‌براقیلیشی قدرشناسلغك معنای لازمیسیله نه‌درجه قابل توفیق وتألیفدر بیلمم .

شهید صوقوللونك قبهٔ معلاسی قپوسنده‌کی چینیلر اکثر آثار اسلاف کبی برقاچ حریصك ایادیٔ مامونانه‌سنه قربان اولمش ، بر کتابهٔ هنر اولان اوآثار زجاجیه یرلرندن قوپارلمش ، محافظه‌سنه اعتنا دکل لزوم بیله کوریله‌مه‌مش . بو حرمتسزلکلر الی نهایه دوام ایده‌جك ، آثار اسلافك بونامردانه شرای دائمیسی قدمی اوزره ترك اولنه‌جقمی ! صدده رجوعله دیه‌لم‌که : ارقه‌مزده التی عصرلق برماضیٔ تاریخی موجود ایکن استقلال عثمانینك یوم اعلانی حالا برعید ملی تشکیل ایده‌میور . تاریخمزك بشقه‌لری طرفندن‌بیله اوقدر عظیم تدقیقلره شایان کوریلن وقایع متمیزه‌سی صامت وساکت کندیلرینه بر کون ارایوب دوریورلر .

والحاصل عثمانلی تاریخنده ملی کونلره ، بوایامك دولتجه تقنینینه ، اوکونلرده افراد امتك بر ارایه کله‌رك وقایع کذشته‌یی تبجیل ایلملرینه اولان احتیاج پك قطعیدر . بوطرفدن یشامغه عزم ایدن ملتلری تقلیداً حالی ، لایتزلزل ادیملرله استقبالی منافع ملنه رام ایتمك و دیکر طرفدن زمین مساعده تصادف ایدلمسی طبیعی اولان موفقیتسزلك ، کوچلك آنلری اثناسنده خاطرات اسلافدن استنباط عزم و ارادت ایلك احوال حاضره‌مز ارەسنده بیله کمال جدیتله تتبعه شایان مسائل اجتماعیه‌مزدندر .

کوز تپه - ۱۲ تشرین اول ۳۲۹

عبدالکریم صفوت

وقيله يازلمش بر مقالهجك

مسعدت حيات

برمسألهٔ مهمهٔ فلسفيه‌كه شمدى‌يه قدر فلاسفه‌دن ، محررلردن ، متفكرلردن برچوغنك فكر وقلمنى يورمش ، قدرت محاكمه‌سنى ازعاج ايتمش . حياتده ، مجادلات طاقت كدار معيشتده تأمين احتياجات طبيعيه‌دن ، تسكين احتراصات بشريه‌دن ماعدا برمقصد اولوب اولمديغى ملل غربيه وشرقيه‌نك اعظمى طرفندن عصرلردنبرى تدقيق وتحرى ايديله كلمشدر . كرچكدن‌ده تحرى وتفحصه دكر برنقطهٔ علميه‌در . نره‌دن كلديكنى ، نيچون كلديكنى ، نره‌يه كيتديكنى بيلمك انسان ايچون ، برانسان هوشيار ايچون اقدم وظائفدر . بعضلرى لوحهٔ حيات بشره توجيه دوربين بديبى ايده‌رك اونده بركشاكشدن ، برجدال متماديدن ، براضطراب جاودانيدن باشقه برشى كورمك ايسته‌مه‌مشلر ؟ ديكرلرى‌ده منظرهٔ كدرفزاى معيشتى مزين ، معطر ، رنكين اشكال وصور آلتنده كوسترمكه چالشمشلردر . بوتفحصاتده غايهٔ مقصد ، هپ سرانجام كشاكشك ، نتيجهٔ مجادلات متواليهٔ بشريه‌نك برهدف سعادته متوجه اولوب اولمديغنى كشف ايتمك املندن باشقه برشى دكلدر . نه‌عميق برنكتهٔ حكميه‌كه فلاسفه ، شعرا ، محرربندن هربرى على قدر مراتبهم بويله برزمين مشكوك ومترددده اجالهٔ قلم ايتمكدن دائما محظوظ اوله كلمشلردر ! بوتدقيقات حكميه‌ده ارباب فكرته سائق احتراص اولان برخصيصهٔ فطريه واردركه اوده « اميد » ديدكلرى حس لطيف ومزكادر .

عالمده برشينك ، برمصلحتك حدود ممكنهٔ وسعت وانبساطى تماميله هركسه معلوم اوله‌جق اولورسه اونده اوقدر برنشئه ، اوقدر برصفا طوييله‌ميه‌جغى خطوات حياتيه‌نك هربرنده تجربه ايده‌كلديكمز برحقيقتدر . بشركه برحيوان

صاحب ادعاندر، دائما شعاع بصیرتنی اعماق مجراسنده مجهول ومخیل بردرجهٔ منورك دعوت جاذبه‌سیله یورومکه آلیشمشدر . بو ، اونده بر طبیعت ثانیه‌در . حدود امل بی کنار ، سوائق احتراصیه نامحدود ، امواج سریع‌السکون حیاتك بری دیکرینی ولی ایدرسه دائما پردهٔ ترددآرقه‌سنده نیم ـ مشهود بر سرانجامك حلوله منتظر اولارخاطر امیدپرور نسبی‌وموقت برمسعدتدن اولسون بهره‌وردر . ذاتاً مسعدتده بر امرنسبیدر . بختیارلق آرزولرنی ، امللرنی تحدیده موفق اولانلردر ، دینامه‌مشمیدر ؟

بومسألهٔ جاودانینك فصل وتشریحنده آرای حکما پك متباین ، نقاط نظر پك متخالفدر . ازجمله ، انکلیز ارباب علومندن متوفا سیر (جوهن ـ لوبوق) ك محصولات فکریه‌سندن برکزیده بر اثرك خلاصهٔ موضوعی بو مشکل فلسفیه متعلق بولندیغی ایچون بعض پارچه‌لرینك ـ ولومختصراً اولسون ـ شوستونلرده اقتباس وایضاحی اوقویانلرجه فائده‌دن خالی دکلدر .

سیر (جوهن ـ لوبوق) Golın Lubbock ك « سعادت حیات » عنوانیله یازمش اولدیغی بواثرك وقتیله انکلتره‌ده رغبت فوق‌العادهیه نائل اولدیغنی ایشیدنلر محررینك کرچکدن سرحیاتی کشف ایتمش اولدیغنه وبوسر قیمتداری برقاچ شیلین مقابلنده صاتمق ایسته‌دیکنه بلکه اینانیرلر . بویله برذهاب طوغری اولسه‌یدی ، اوحالده انکلیزلرك هرشیئی سهل تلقی ایتدکارینه اینانمه‌من ایجاب ایدردی . حال بوکه بوکتابك مندرجات عمومیه‌سی شمدی‌یه قدر مختلف اقوامك مختلف کتابلرینه‌کچمش وهرکسجه آرچوق بیلنمش اقوال حکیمانه وجمل فلسفیه‌نك برخلیطهٔ مطبوع الامتزاجندن عبارتدر . مؤلف ، بومعلومات ممتزجهٔ حکمیه ایله انسانك یاشادیغی ایچون کندینی مسعود عد ایتمسی ایجاب ایتدیکنی اثبات ایتمك ایسته‌یور .

سیر (جوهن لوبوق) مدعاسنی تأیید ایتمك ایچون انسانك درت طرفنده

موجود اولان وسائط عدیدهٔ سعادتی بر بر کوزدن کچیریبور :

بو وظیفه‌نك حسن اجراسندن متولد حظوظ وجدانی ، پروردهٔ فکر بشری اولان بتون انافس آثارك تدقیق ومطالعه‌سی ، منافع مودت ، برعائله‌نك اطراد معیشتندن متحصل حال رفاه ، سیاحتك تهیئه ایتدیکی غرائب محسوسات وبدایع مشهودات ، فنك یوماً فیوماً انسان ایچون آماده قیلدیغی تسهیلات وکشفیات صبابة وغرام ، صنعت نفیسه ، شعر ، موسیقی ، محاسن فطریه .... بونلرك هیچ بری مؤلفك نظرندن قاچیور . محرر اثرینك بر باشندن بر باشنه قدر اویله مسلسل برحدود نیکبینی آره‌سنده طولاشیورکه مشیت بشر حقنده اتعاب ذهن ایتمکه آلیشمش اولان دقائق آمایان فکرلی عادتا حیرته دوشوریبور . چونکه هرمحاکمه‌سی نیکبینانه‌در ؛ هرشیئی دائما ایی جهتندن کورمك ایسته‌یور .

مؤلفك مطالعاتی بوس بتون (Utopie) ده دکلدر . چونکه موجودی تشریح ایدییور . خیالاته دوشمیور . باقکز مثلا شویله دیبور :

« بو جهانك برجهان منفعت ، برعالم ناسپاس اولدیغی هرکس هرزمان سویله‌یه کلمشدر . بنم برخصیصهٔ مستثنای طالعمیدر ، نه‌در ، بن شمدی‌یه قدر بونکبتلردن هیچ برینه تصادف ایتمه‌مشمدر . » بو برمحاکمه‌درکه ایکی صفتدن بریله توصیف اولنه‌بیلیر : یا بك مستثنا وخارق‌العاده‌در ؛ یا بك ساده دلانه‌در .

بوده خارق العاده‌لکده اوته‌کندن بك آشاغی قالماز : « بزحقیقت حالده ظن ایتدیکمزدن دها زنکینز . هرکس حرص تملکدن بحث ایدر ، طورور . بیوك املاك متصرفلرینه هرکس غبطه ایدر وبویله املاکه صاحب اولمق برسعادت فرض اولنور . لکن ، (ئه‌مرسن) Emerson ك دیدیکی کبی علی‌الاکثرسز طوپراغی‌تصرف ایتدیککز مرتبه‌ده طوپراقده سزی متصرفدر . ذاتاً برآر نقطهٔ نظریتری یوکسلته‌جك اولورسه‌ق میلیونلرجه دونوم اراضینك حق‌تصرفی هرزمان کندیمزه عائد اولدیغنی کورمزمی‌یز ؛ طولاشدیغمز یوللر ، جاده‌لر ، ساحللر ، کهسارلر پیش

قدمزه هر زمان کشاده ، حق مرور وتصرفی دائما یدتملکمزه مودوع برر واسطهٔ سیر وصفا دکلیدر؟ کندیمزده فرقنده اولمدیغمز حالده هر بریمز برر متصرف املاکز. بر صاحب ملکك دائما ایفاسنه مجبور اولدیغی بر طاقم وظائف وتکالیف واردر. حال بوکه بر مسیره‌نك حق تفرجی ایلك اورایه عطف نظر ایدنلره عائددر. « کینغله‌ی » بویله بر نظریهٔ حکمیه‌یه استناداً انکلتره‌نك « ئه‌ورسله‌ی » جوارنده‌کی فونده‌لقلر ـ کندی تصرفنده اولمدقلری حالده ـ بونلر بنم قیشلق باغچه‌لرمدر ، دیر ایدی . فقط ، بوبر نظریهٔ خیالیه‌درکه اون بیك کشینك بردن برتنزهکاهه مالك بولنملرینه هیچ‌ده مانع دکلدر ! ... »

شوراسی‌ده جالب انظاردرکه آنغلوساقسونلرجه بو درجه برشهرته ، بویله بر رغبته مظهر اولان براثر مدنی دکزینك او بر ساحلنده خفیف بر تبسمدن باشقه بر صورتله تلقی ایدلمه‌مشدر . بونك‌ده سببی هپ انکلیز اصول معیشتیله فرانسز عادات تعیشی آره‌سنده‌کی تباینی موجب اولان اختلاف مشاربدر . ایکی ملتك اورته‌سنه دوشن کوچوجك بر دکزك ، بونلرك حیات اجتماعیه‌لری اوزرنده آیری آیری اجرا ایتدیکی تأثیر نه‌قدر جسیم ومتبانیدر !

بر معنای سعادتی ـ بو خصوصده اقوام سائره‌ده بزمله شریك افکاردر ـ دائما بوتون مشکلات معنویه ومادیه‌یه احرار غلبه صورتیله آرام و رفاه مألنده تلقی ایدرز. معنویت ومادیت شرطلرینه مسعدتی تابع طوتقله احتیاجات بشریه‌دن ایکی‌یوکنی، احتیاج روح وحسمی تأمین وتسکین ایتمش اولیورز. فلاسفه‌دن بعضیسی اخلاق، صحت ، ثروت کبی مزایای مستثنایی برر واسطهٔ مسعدت، بلکه‌ده برر سرمایهٔ سعادت عد ایتمشلردر . فقط ، بویله‌میدر ؟ اخلاق حسنه‌ایله اتصاف ایده‌جك اولورسه‌ق ، هر شیئی ایی بر رنك آلتنده کوروز ، ایی طرفندن محاکمه ایدرزکه بوده صرف بر توهمدر . چونکه برشیئك مشتمل اولدیغی صرف محسنات دکلدر. برده، بویله بر محاکمهٔ نیك اندیشانه نه‌قدر مطبوع ودلپسند اولورسه اولسون ... واحیاکه

حقيقت اشيانی تغيير ايده‌ميور . حقيقته برشی ضم ، ياخود اوندن برشی تنقيص ايده‌ميور . برشی حقنده نيك بينانه محاكمه يوروتمك اوشيئه غلبه ايتمك ديمك دكلدر، اولسه اولسه اعصابی اعتدالده طوتار برتسليدر .

عافيت وجودده بزی برچوق ا تدار ماديه‌دن وقايه ايدر . مأ كولاتمزك ، ملبوساتمزك ، مساكنمزك تداركی ايچون ايفاسی لازم اشتغالاته بزی حاضرلار . فقط ، اونك بزه ويرديكی يالكز بوايشلره براستعداددر. اواستعدادك موفقيتنی‌ده تأمين ايدرمی ؟ صحت بدنيه‌سی يرنده اولديغی حالده سفالتك ، فقر واحتياجك دركات سافله‌سنده‌يوورلانانلر آزمی؟ ديمك كه‌صحت‌ده يكانه‌برشرط استسعاددكلدر .

بعضيلری‌ده ثروتی شرط سعادت ظن ايتمشلردر . اوت ؛ رنكين هر كون يه‌جكی اٰتمكی‌دوشونمز. مشكلات‌ماديهٔ حياتك برچوغنی‌اقتحامه مكنت‌موجوده‌سی سايه‌سنده موفق اولوركه بوده پك مهم برنقطه‌در . لكن ، مشكلات معنويه‌نك سلاح پيروزی قارشيسنده اكثريا زبوندر . ذاتاً ، سعادت قسماً حصول آماله اولان انتظارده‌در، دنيلمديمی ؟ انسان آرزو ايتديكی شيئی اله كچيردكدن‌صوكره اونده آرتق هيچ بركوزللك كورمز . ثروت‌ده برچوقلرنده موفقيت آماله مدار اوله‌جغندن انقطاع آماله وسيله اولور . انسانی طويورور ، آرتق باشقه درلو اذواقه ، باشقه درلو تلذذاته ميلان حاصل اولور . بوحال برسلسلهٔ متواليهٔ تحول ايله دوام ايدر . حتی بعضاً انسانه عادت اشتغالی‌ده غائب ايتديرر . عادت جهد واشتغال بركره غائب ايدلديمدی ، بردها زور اله كچيريلير . بونی اوروپا اصيلزاده‌كانك قرون وسطاده جريان ايدن احوال مضبوطهٔ تاريخيه‌سی دها كوزل اثبات ايدر . بووقايع متناوب‌الحدوث تاريخيه‌دندر .

حياتك‌مشكلات ماديه‌ومعنويه‌سنی‌اقتحام خصوصنده‌ضرورت ثروتدن‌دهاقوتلی برمانيولادر ، ديه‌جك اولورسه‌ق شاهراه معقوليتدن پك اوزاق دوشمش‌اولمايز.

حسين دانش

جغرافیانك ترقی و تكاملی [۱]

قدما نزدنده جغرافیا

جغرافیا ایچون اكثریا یكی برفندر دیرلر . اكر مقصد اللی سنه‌دنبری بو نام آلتنده جمع ایدیلن تحریات و كشفیات فنیه و تتبعات اجتماعیه‌یی ارائه ایسه بو حالده جغرافیایی یكی برفن اولەرق تلقی ایتمك دوغریدر . بالعكس جغرافیایی ، ارضی تعریف ایدن برفن اولمق اوزره تلقی و جغرافیا كلمه‌سنی بوتون معناسی‌ایله ملاحظه ایده‌جك اولورسەق جغرافیانك معلومات بشریه‌نك اك اسكیلرندن بری اولدیغنی سویلملی‌یز . فی الحقیقه جغرافیا طبیع بشرك اك اساسلی ، اك لزوم احتیاجلرندن برینه تعلق مناسبتیله بشریت قدر اسكی اولمسی اقتضا ایدر . انسانلر ، حال وحشتدن قورتیلەرق دورهٔ ترقی و تمدنه كیرمكه باشلار باشلاماز ، كندیلرینی محیط اولان یرلری ، احتیاجلری والده ایده‌بیلدكلری وسائط نقلیه ایله متناسب بر دائره داخلنده طانیمق و بونلرك خاطراتی حفظ ایتمك لزومنی پك طبیعی اولەرق حس ایتمشلردر . بوكا اك ایی مثال اولەرق ، حال وحشتدن دها یكی قورتیلان پولینزیا اطه‌لری اهالی محلیه‌سی ارەسنده تصادف اولنان برحادثه‌یی كوستره‌بیلیرز . بو یرلیلر تخته‌دن چتله شكلنده یونتلمش چوقلرله بر نوع غایت بسیط خریطه‌لر اعمال ایتمشلر و بو واسطه ایله محیطلری حقنده‌كی معلوماتلرینی توسیعه باشلامشلردر .

جغرافیانك اسكی اسكندریه‌لیلر طرفندن ایجاد ایدلدیكی ظن اولونیور . مع مافیه دها اول ، ایلك یونان مؤلفلرینك آثارنده‌ده جغرافیایه عائد بعض اماره‌لر كوریلیر . شوصورتله كه جغرافیا ایچون فكر بشر ایله برابر دوغمش وانسانلر

[۱] اولجه رسملی كتابك ٤٠ نومرولی نسخه‌سنده‌كی (یكرمنجی عصرده جغرافیا) ، ٤٢ نومرولی نسخه‌سنده‌كی (جغرافیا نه‌در ؟) مقاله‌لری‌ده بو بحثه عائددر .

محیطلرینی، درونندہ یشادقلری اناج قووقدرندن یاخود كلبه‌لرندن خارجه توسیع ایدرایتمز بوفنی تأسیس ایتمشلردر دییه بیلیرز .

اسكندریه‌لیلر ایلك جغرافیاشناس اوله‌رق (هومه‌ر Homère)ی كوسترمشلردر. فی‌الحقیقه هومه‌رك اشعاری یالكز قیمت ولطافت ادبیه‌سی ایله دكل بلكه كیجیلك حیاتنی ، دكزلرك احوالنی ومملكتلرك شرائط جغرافیه‌سنی‌ده غایت صریح وپارلاق برصورتده‌تصویر ایتمسی ایله‌ده یونانیلر ارہ‌سندہ‌بویوك بررغبته مظهر اولمشیدی. فقط اصل برنجی جغرافیا شناس [هه‌رودوت Hérodote] در. عینی زمانده ایلك مورخ اوله‌رق‌ده تلقی ایدلمك لازم كلن هه‌رودوت‌اثارنده یالكز وقوعات محلیه‌ایله اكتفا ایتمیه‌رك ملل واقوام مختلفه اراسندہ ظهور ایدن حادثاتی مطالعه اثناسنده مختلف ممكلتلرك احوال وشرائط حیاتیه‌لرینی‌ده تصویرایتمشدر. بوندن‌ماعدا هه‌رودوتك مصرده ، تراكیاده ، چناق قلعه بوغازی جوارلرنده ، فنیكه (شمدیكی‌سوریه) ده وبابل ممكلتنده‌كی سیاحتی‌ده مشهوردر . ایشته دوغریدن دوغری‌یه مشاهده وتتبع اساسنه مستند اولان‌بواثر [جغرافیای محلی Géogra phie régionale]یه عائد ilk اسكی اثردر .

عینی‌زمانده ، حتی برازده اول، یونان متفكرینی جغرافیانك دیكر برصفحه‌سنی میدانه كتیرمشلر وارضی هیئت عمومیه‌سی‌ایله نظرتدقیقه الدینی جهتله [جغرافیای عمومی Ogéographie général] دیدیكمز ایكنجی قسمنی مطالعه‌یه باشلامشلردی . بو فیلوسوفلرایچنده‌اك مشهوری تاله‌س دومیله Thalès de mile ایدی: تاله‌س مصریلرك وبابلیلرك علم هیئته عائد آثار ومعلوماتی تتبع ایله میلاددن التی‌عصر مقدم كرهٔ ارضك شكلنه ، وسعتنه ، فضاده‌كی موقعنه ، احوال طبیعیه‌سنه عائد مسائلی تحری ایله اوغراشمش بالاخره قرون وسطی عالملرینك شبهه‌یه دوشوردكلری ارضك كرویتی‌مسئله‌سنی، دها او زمانلر ارائه ایتمشیدی .

ایشته بویله‌جه ، فن ارض اولمق اوزره تلقی ایدیلن جغرافیانك بوایكی‌اساسی

نقطه‌سی ، بربرندن آیری اوله‌رق وجود بولمش وبری جغرافیای محلی دیکری جغرافیای عمومی نامنی آلان بوایکی نقطهٔ نظر قرون اولی علماسنك نظردقتلرینی متوالیا جلبدن خالی قالمه‌مشیدی.

او زمانکی مدنیتك مالك اولدیغی الات ووسائطك نه‌درجه‌لرده ناقص اولدیغی دوشونیلیرسه قدمانك جغرافیای عمومیده کوستردکلری ترقی وتکاملی بویوك برخارقه کبی تلقی ایته‌مك ممکن دکلدر . ایونیه‌نلر طرفندن ایجاد وآریستوت طرفندن توسیع دکل‌فقط خلاصه‌ایدیلن وبالاخره اسکندریه‌لیلر طرفندن فوق‌العاده بویوتیلن جغرافیای طبیعی، کرهٔ ارضك احوال طبیعیه‌سنه وسماده‌کی موقع ووضعیتنه عائد الك یوکسك مسائلك بیله مناقشه‌سنی حاویدر .

ارضك کرویتی اثبات اولندقدن ماعدا میلاددن ۲۳۰ سنه قدر اول (ئه‌راتوسته‌ن) طرفندن وسعتی اولچولمش ومبحث میاهه، اقلیملره عائد برچوق معلومات علاوه ایدلمشدر . مثلا : بحرمحیطلرك وسعتی ، اقلیم منطقه‌لرینك تعین وتحدیدی ، نهرلرك صورت ظهوری ، فیضانلرك اسبابی وتابع اولدقلری قوانین، باخصوص نیلك فیضانه عائد مسائل کبی برچوق حادثات مهمه یونانیلر طرفدن مطالعه ایدلمشیدی . فقط بو مطالعات اوزون وجدی تجاربه مستنداً اجرا ایدلمدیکندن حقیقت خطایه قاریشمش وآره‌لرنده‌کی نسبتی بر درلو تعین ایتمك ممکن اوله‌مه‌مشیدی . بو جهتله اره صره بعض عالملر بوکبی مسائل ومناقشات نظریه‌یی براقه‌رق جغرافیانك دیکر قسمنك ترقیسنه چالیشمشلر و او زمان طانینن مملکتلرك تعریف وتوصیفی جهتنه میل ایتمشلردی .

جغرافیای محلی لهنده اولان بو عکس‌عمل الك زیاده روما جغرافیا شناسلری طرفندن احضار ایدلمشدر . بو زمانه عائد الك ایی اثر [ستر ابون Strabon] ك جغرافیاسیدر . بو اثردن او زمانکی جغرافیای محلینك الك زیاده بشریته عائد مسائل‌اجتماعیه ایله اشتغال ایتدیکی مثلا : اهالینك مهاجرتندن،عادات واخلاقدن،

مؤسسات ملیه‌لرندن بحث اولندیغی كوریلیر . جغرافیای عمومی ایسه تمامیله احوال طبیعیه وحكمیه‌یه حصر ایدلمش ، باخصوص [پتوله‌مه Ptolémée] اثرنده بوتون قوتی جغرافیای ریاضی‌یه عائد معلومات عمومیه‌نك ایضاحنه وبر چوق مملكت ونقاطك وضعیت جغرافیه‌لرینی تعیینه چالیشمشدر .

فن جغرافیانك دها مبدأنده كورینن بو ایكی وجه واستقامتی كمال دقت واهمیت ایله نظر مطالعه‌یه آلملیدر . اوزون مدتلر شو وضعیت متقابله دوام ایتمش وعینی فنه عائد اولان بو ایكی قول ، بربرلرینه تماس ایتمكسزین ویكدیكرلرینه قاریشمقسزین یان یكا عصرلرله ایلرولمش ، هر بری آیری آیری توسع ایتمش ونه زمان صوكره ـ اون طقوزنجی عصرده ـ [هومبولد Humboldt] ایله [ریتر Ritter] ك ، بو ایكی‌داهینك همتیله بو ایكی قول بربرلرینه یاقلاشدیریله‌رق نهایت كسب امتزاج ایتدیرلدیكی زماندن اعتبارآدركه یكی جغرافیا دوغمشدر .

بر دیكر جهتی‌ده نظر دقته آلملی‌یز . اوده بو وضعیت متقابله سببیله ترقی وتكملی دوچار تأخر اولان جغرافیانك سائر بعض اسباب خارجیه ایله‌ده كیری قالدیغی‌در . فی‌الحقیقه جغرافیانك ترقیسی ، تا قرون اولیدن بری ، بر جهتدن انسانلرك كرهٔ ارض حقنده‌كی معلوماتلرینك درجهٔ توسعنه، یعنی محاربات، استیلالر وسائر وقایع سیاسیه‌نك حدوثنه ، دیكر جهتدن‌ده فنون سائره‌نك ترقیاتنه مربوط قالمشدر .

انسانلرك كرهٔ ارض اوزرنده طانیمش اولدقلری عالمه هردفعه یكی یكی قطعه‌لر ، مملكتلر علاوه اولندقجه جغرافیای محلیه‌ده یكی بر ترقی وانكشاف دوره‌سنك وجود بولدیغی كورولمشدر . بوكا الك ایی مثال اسكندر كبیرك فتوحاتیدر . بو وقوعاتدن صوكره افق جغرافی بردنبره هندستانه قدر توسع ایتمشیدی . روماليلرك فتوحاتی‌ده عینی نتیجه‌یی ویرمشدر .

دیكر جهتدن جغرافیا ازمنهٔ قدیمه‌دن بری بعض فنونه تمامیله مربوط كورینیر .

مثلا : جغرافیای ریاضینك ترقیسی علم هیئتك توسعیله متناسباً ایلرولمشدر .

ایيونیه‌لر ارضك كرويتنی علم هیئت قوانینیله اثبات ایتمش اولدقلری كبی (ئه‌راتوسه‌ن Eratosthène) ده ارضك وسعتنی بو سایه‌ده اولچه‌بیلمشیدی .

ایشته جغرافیانك ترقی وتكاملنده اوزون مدتلر عامل اولان نقطه‌لر ، جغرافیانك ایكی مختلف نقطهٔ نظردن تلقی وادراك ایدلمسی صورتیله وجوده كلن شووضعیت متقابله ایله بو فنك توسعی كیفیتك بر یاندن انسانلرك ترقیات اجتماعیه وسیاسیه‌لرینه دیكرجهتدن بعض فنون سائره‌نك تكامله مربوط ومتوقف بولنمسیدر.

قرون وسطی‌ده جغرافیا

قرون وسطی ، سائر فنونك بر چوغنده اولدیغی كبی ، جغرافیا ایچون‌ده بر دور توقف ، حتی بر دور تدنی‌در . باخصوص جغرافیای عمومی قطعی برتدنی‌یه اوغرامشیدی. اوآنه قدر وجوده كتیریلن ترقیات جغرافیه‌نك تمامیله اورته‌دن غائب اولمه‌سنه وفعالیت جغرافیه‌نك ادامه‌سنه قرون وسطی‌ده یالكز عربلر چالیشمشلردر . فقط عرب جغرافیا شناسلری هپ جغرافیای محلی ایله اوغراشمشلر ، جغرافیای طبیعی وریاضی‌یه اهمیت ویرمه‌مشلردی . بونلر هپ بویوك سیاحلر ایدی : (التون ترلالری) نام جغرافیا كتابنك مؤلفی اولان و ۹۵۷ تاریخنده وفات ایدن بغدادی (مسعودی) ارض فلسطینی ، ایرانی ، اناطولیٔ شمالی‌یی ، سوریه‌یی، مصری ، افریقای شمالی واسپانیایی طولاشمشیدی. اون ایكنجی عصرده فاسده تولد ایتمش اولان (محمدالادریس) فرانسه وانكلتره سواحلنی ، فاسك داخلنی واسیایی‌كزمشیدی ، ینه فاسلی اولان (ابن بطوطه) اون دردنجی عصرده افریقای شمالیده ونیژر نهرینه قدر افریقای غربیده ، اسیای غربیده ، هندستانده ، چینده ، روسیای جنوبیده سیاحت ایتمشیدی . بو یورولمق بیلمز غیور سیاحلر اثرلرنده الك زیاده جغرافیای بشری‌یه عائد اهمیتلی معلومات ویرمشلر ، كزدكلری ، كوردكلری یرلر اهالیسنك تاریخلری ، سیاستلری ، طرز اداره‌لری حقنده بك چوق تفصیلات علاوه ایتمشلردی . بو

مؤلفلرك كتابلرینك باش طرفنده اكثریا كوریلن معلومات عمومیهٔ جغرافیه ایسه بتوله‌مه‌دن اقتباس ایدلمش ، اكثریاده یك یا كاش اكلاشیلمش ، یك یا كلش نقل وایضاح ایدلمشدی .

(رونه‌سـانس) دورنده ایسه معلومات بشریه‌نك همان هرشعبه‌سنده اولدیغی كبی جغرافیاده یكی بردورهٔ ترقی وتكمله كیرمش وبو عصرلرده بویوك سیاحتلر اجرا اولنه‌رق او زمانه قدر مجهول قالان قطعات وممالك برر برر كشف اولنمش وترقیات و كشفیات فنیه‌ده ساحهٔ معلوماتی فوق‌العاده توسیع ایتمشیدی. بو اویله اهمیتلی بردور بحران ایدی كه بوندن جغرافیانك تماميله تشكل ایتمش ، كسب قطعیت ایلمش اوله‌رق چیقه بیلیردی. فقط بویله اوله‌مدی. حقیقتده بو زمان اوچ مهم حادثه ایله خلاصه ایدیله بیلیر. برنجیسی افق جغرافینك خارق‌العاده توسعی ، ایكنجیسی قارطوغرافی یعنی خریطه چیلقده بویوك بر تكمل، اوچنجیسی‌ده جغرافیانك خادمی و معاونی اولان فنون طبیعیه‌نك ترقیسی .

یك حقلی اوله‌رق (بویوك كشفیات جغرافیه) دوری نامیله طانینن بودوردن اول بعض سیرك سیاحتلر ارض اوزرنده‌كی كشفیاتك اولدقجه توسعنه خدمت ایتمشیدی. مثلا اون ایكنجی عصرده ونديكلی (ماركوپولو Marco Polo) بوتون اسیایی طولاشمش ، اون سنه قدر مغول خاننك سراینده قالمش ، هندستان چنی بی ، هندستانی كزمیشـدی . لكن هیئته وجغرافیای طبیعی وریاضی‌یه قطعیاً واقف اولمدیغندن حق تقریبی اوله‌رق اولسون بوبابده هیچ معلومات كتیره‌مه‌مش، بوجهتله اورمانلر ایچون یكی اولان بو مملكتلرك خریطه‌سنی رسم ایتمك ، موقعلرینی تعیین ایتمك ممكن اوله‌مه‌میشدی . ایشته (مارتن بههم Martin Behaim)ك (١٤٩٤) سنه‌سنده وجوده كتیردیكی كرهٔ مصنعه‌ده كورینن طول خطاسنك منشائی بودر. فی‌الحقیقه بو كره‌ده اوروپا ایله آسیا ارەسنده‌كی مسافه ١٢٠ درجه‌یه ایندیرلمش ایدی . بالاخره توسقانه‌للی Toscanelli ده عینی خطایی تكرار ایتمش وقریستوف قولومبه داغماغریبه

دوغری کیدیله‌جك اولور ایسه آرزمانده هندستانه واریله‌جغی فکرینی القایدنده بوخطا اولمشیدی . بالعکس اون التنجی عصرك بویوك سیاحلری هیئته وبوکا عائد قواعد وقوانینه واقف اولان ماهر گیمجیلر ایدی .

۱٤۹۲ دن ۱۵۲۲ یه‌قدر اوزانان اوتوز سنه‌لك مدت ظرفنده بربرینی تعاقب ایدن کشفیات حقیقةً شایان حیرت بریکون تشکیل‌ایدر. اولا قریستوف قولومبك Christophe colomb اوچ سیاحتی کلیر . (۱٤۹۲ – ۱٤۹۳ – ۱٤۹۸) . قولومب بوسیاحتلرنده آسیای شرقی‌یه واره‌یم دیرکن برجدیدی کشف ایتمش اولیوردی . همان عینی تاریخده ، (واسقو دوغاما Vasco de Gama) پورتکیزلرك وقیله تعقیب ایتدکلری بریولی طوتدیره‌رق ، آفریقانك‌ساحل غربیسی بونجه ایلرولمش ودیباز Diaz طرفندن باشلاتان سیاحتی اکمال‌ایله بو قطعه‌یی جنوب طرفندن دورایدرك هندستان سواحلنه وارمشیدی . (۱٤۹۷ – ۱٤۹۹). وه‌سپوس Vespuce وَوه‌نسان پنزون Vincent Pinzon امریقای جنوبینك‌ساحل شمالیسنی‌بولمشلر، قورته‌ز Cortez ده مکسیقانك تا کوبکنه قدر ایلرولیشدی. قابو Cabot لابرادوره وترنوو اطه‌سنه چیقمیشدی . نهایت ماحللانك ۱۵۱۹ دن ۱۵۲۳ ه قدر اجرا ایتدیکی سیاحتی ایله امریقای جنوبی ایکی‌دفعه دورایدیلمش وبرنجی دور عالم سیاحتی‌اجرا ایدلمش اولیوردی. بواوتوز برسنه ظرفنده اولجه ٦٠ْ عرض و۱۰۰ْطول دائره‌سنی‌چکمین افق جغرافی بوتون کرهٔ ارضی قاپلایه‌جق قدر وسعت کسب ایتمش اولدی .

بربرینی متعاقب بوقدر واسع وشایان حیرت کشفیات وقوعنك افکارده‌ا‌ك چوق انقلابلر وجوده کتیره‌جکی طبیعی‌ایدی. ایشته‌تاریخ کشفیات ایله‌جغرافیانك تاریخی ارەسنده‌کی مناسبات بوراده دها واضحانه نظره چارپار . اسکی فرضیه‌لرك برر برر محو اولدیغی کوریلیر . مثلا اولجه قدما ارضده ناقابل اسکان برمنطقهٔ حاره‌نك‌وجودینه قانع ایدیلر. اقلیمك کلیشی‌کوزل تقسیمندن تولد ایدن بوخطایی دهااوزمانلرده (پولیب Polybe) و (ئەراتوستەن) کبی حکما تصحیحه چالیشمشلر

ایسه‌ده بوفكر قرون وسطی علماسی طرفندن دوغری اوله‌رق قبول ایدلمشیدی. او وقتك علماسی برطاقم متعصب پاپاسلرك تفسیرینه باقه‌رق سمت قدمی انكار ایدییورلردی. فقط كشفیاتك بوكثرتی ایله برابر بوعجله سیاحتلرك برطاقم یكی خطالرك جغرافیایه ادخالنه سبیت ویردكلری كوریلدی. سیاحلرك حكایات وروایاتنك چوغی اساسسزدی. خرافات ایله مملو ایدی.

رونه‌سانس دورنده ایسه خریطه‌جیلقده‌كی ترقیاتك بر یاندن كشفیات جغرافیه سایه‌سنده، دیگر جهتدن‌ده یكی بر كشف یاردیمیله ایلرولمش اولدیغنی اونوتمه‌ملیدر. بوده مطبعه‌جیلقدر. بوسایه‌ده بتوله‌مه Ptolémée نك وقتیله چیزمش اولدیغی خریطه‌نك عددلری چوغالمش، یكیدن یكی یه طبعلری وجوده كتیریله‌رك هردفعه‌سنده اصلاحات وتصحیحات یاپیلمشدر. قرون وسطی‌ده كرهٔ ارض غایت قبا و بیچمسز شكللر آلتنده كوستریلیور ایدی؛ كموش اوزرینه حككوك اولان بو خریطه‌لر ویاخودقیمتلی معادندن معمول اولان بوكره‌لر زیب وزینتدن معدوداولوب انجق حكمدارلرك سرایلرنده بولنیوردی. فرا مورو Fra Mauro نك اون بشنجی عصرده اعمال ایتدیكی بویالی كرهٔ مسطحه سنده طول وعرض دائره‌لری كوستریلمه‌مشیدی. طبع سایه‌سنده كرك بتوله‌مه خریطه‌سی اساس اوله‌رق چیزیلن خریطه‌لر، كرك كشفیات جدیده‌یی كوسترن خریطه‌لر الدن اله دولاشمغه باشلادی. بوصنعت ایله اشتغال ایدن خریطه‌جیلرك عددی چوغالدی. بونلر خریطه ترسیمی حقنده‌كی مسائلی حل وتدقیق ایله اوغراشه‌رق بویوك ترقیلر كوستردیلر.

بتوله‌مه خریطه‌سنك لاتینجه‌یه ایلك ترجمه‌سی ژاقوبو آنژه‌لو (Iacobo Angelo) طرفندن یاپیلدی و باقیر اوزرینه حك ایدلمش خریطه‌لی ایلك اثرده ١٤٧٨ ده رومه‌ده نشر ایدلدی. ایتالیاده، فرانسه‌ده، آلمانیاده باخاصه كشفیاته واقف قارتوغرافلر یتشدی. صوكره موفقیت فلمنكه كچدی. مرقاتور Mercator نامی ایله طانینان ژه‌رهارد قره‌مه‌ر Gerhard Kremer (١٥٧٨)ده بتوله‌مه‌نك خریطه‌لرینی

اصلاح وتصحیح ایتدی و اصول ارتسامیه‌یی کشف واصلاح ایتدی . اورته‌لیوس O.telius ده عینی تاریخده یکی خریطه‌لردن مکمل بویوك بر قوللکسیون نشرینه باشلادی .

فقط بوتون بو عالملرك بتوله‌مه‌نك جغرافیاسی ایله زمانلرینك کشفیاتی بربرینه بکزه‌تمك خصوصنده صرف ایلدکلری امکلر بوشه کیتدی . بر چوق عصرلردن بری کمیجیلر پوصله‌یی سیرسفائنه تطبیق سایه‌سنده پورتولان Portulan نامی آلتنده طانینن بر طاقم یول خریطه‌لری رسم ایتمکه موفق اولمشلردی . بونلر طول وعرض دائره‌لری ایله اوغراشمقسزین طولاشدقلری سواحلك اشکالنی چیزییورلر وبوصورتله بحر سفیدی بتوله‌مه‌نك خریطه‌لرنده کوستردیکندن دها طوغری بر شکل آلتنده ارائه‌یه موفق اولیورلردی . (بتوله‌مه) جبل الطارق بوغازینك وضعیتی حقنده برخطا یاپمش وبوسببله خریطه‌سی حقیقته کلیاً مغایر برشکل آلمشیدی . فقط کمیجیلر یواش یواش بو خریطه‌لرله‌ده اکتفا ایده‌میه‌رك طول و عرض دائره‌لرینی تعیین ایتمه‌نك لزوم و فائده‌سنی تقدیر ایده‌رك بوا تسیکك اتمامنه سعی ایتمکه باشلادقلری کبی عالملرده قدمادن انتقال ایدن هردرلو معلوماتی کورکورینه قبول ایتمه‌مکی عادت اتخاذ ایتمشلردی .

بونکله برابر بوتاریخده تحریات جغرافیه‌ده ایکی مختلف جریان حاصل اولدی . بری جغرافیای قدیم ویاخود جغرافیای تاریخی ایدی ، دیکری جغرافیای جدید اولوب الك یکی کشفیات ومطالعات اوزرینه مؤسسدی . فقط مؤلفلر جغرافیای قدیمی دها جدی ، دهااساسلی تلقی ایدییورلردی . نته‌کیم اورته‌لیوس کبی معروف برجغرافیا شناس حیاتنك صوك سنه‌لرنده بواسکی جغرافیایه رجوع ایتمش ایدی . بوافکار برمدت دها پایدار اولدی . حتی اون طقوزنجی عصره قدر فرانسه‌ده بوکا دائر ایزلر کوریلدی .

جغرافیانك (رونه‌سانس) دورنده‌نلر قازانمش اولدیغی حقیله تعیین وتحدید

پارس درسعدت دعمره سیه‌ب هواشه‌سی احد اعمالده ولان موسیو دوبوار ...
ساعی موسیو روماك ايسعاده هواصی ... ن زدسده ال رسمی

طیاره‌جی موسیو دوبور ایله رفیقی موسیو روژه ... ی اسعمال ایدن شهر امی
حمل بشه حضرت‌بیت ر آرده جانس رسمیری

(فوتو ...)

۷۳

د . س ۱۹ - ۶

۲۵ شباط اوتوز اوچ سنه‌سنده يشيلكويده طياره‌جی ضابطلی فتحی بكك اداره ايتديكی « عثمانلی » نام طياره ايله بر جولان اجرا ايدن داخليه ناظری طلعت بكك اوچديغی طياره درونده طياره‌جی اينه‌سی لاسن اولديغی حالده آلنان رسملری

فوتوغراف : فريد رحيم

طياره‌جی موسيو دوبوز و موسيو رو ايله عثمانلی طياره‌جی ضابطان برآرده‌ده
چكيلن رسملری

فوتوغراف فريد رحيم

۲۵ تشرین‌اولده ایسه‌انوسده طیاره‌جی صادق فتحی‌نك اداره ایتدیکی « عثمانلی » نام طیاره
ایله برجولان اجرا ایدن برنجی قول‌اردو قوماندان وکیل محترمی حسن بك افندی‌نك
طیاره درونده طیاره‌جی ایله برابر آلنان رسملری

[illegible]

پاریس - درسعادت - قاهره - ... هوننه‌سی اجرا ایدن ... طیاره‌سی

[illegible]

۱۰ — سفائن هوائیه زحلك صحراسنده

ص ۷٦ یه

ایتمك ایستر ایسه‌ك شوراسی اعتراف ایتملی‌یزکه جغرافیانك ترقیاتی، بوفنك استناد ایتمش اولدیغی دیکر فنلرککنه نسبتله‌یك اهمیتسزدر. فی‌الحقیقه کرهٔ ارض اوزرنده اوزمانلر واقع اولان کشفیاتك بر چوغی علم هیئتك ترقیاتی سایه‌سنده حصولپذیر اولمشیدی. نورنبرغده رەژیپومونتانوس Regiomontanus (۱٤۷۱ – ۱٤۷۵) افقك فوقنده کونشی ترصد صورتیله بر موقعك عرضنی تعیین ایتمکه یارایان آلتی کشف ایتمه‌مش اولسه‌یدی قریستوف قولومب بحر محیط اطلاسی‌یی قطعه جسارت‌ایده بیلیرمی ایدی؟ بونك کبی غالیله Galilée طرفندن تلسقوبك علم هیئته‌تطبیقی‌ده طول دائره‌لرینك دها زیاده طوغری اوله‌رق تعیینی امکان دائره‌سنه کتیرمش وقوپرنیق Copernic (۱٥٤۳) ارضك عالم شمسده‌کی موقع حقیقیسنی بولوب تعیین ایتمك صورتیله الك عمومی حادثات قوزموغرافیه‌یه استناد ایدن اقلیم بحثنك اساسلرینی قورمش وبویله‌جه بوتون قرون وسطی‌نك بسله‌دیکی یالانیا کاش فکرلری سیلمش سوپورمشیدی. فنون بحریه‌نك ترقیسی جغرافیانك توسعی موجب اولمش ومرقاتور طرفندن ۱٥۸٥ده طبع اولنان قلمنك خریطه‌سی اوزرنده ایلك دفعه اوله‌رق دکزلرك درینلکلری‌ده اشارت ایدلمشدی. آمریقا کاشفلری بوجرأتلی سیاحتلرنده دکزلرك جریانلرینی‌ده ملاحظه ایتمشلر ونظر دقتلرینی جلب ایدن مدوجزر حادثه‌سنك اسبابنی‌ده تحری وکشف ایلمشلردی.

فقط جغرافیا، بوکون تلقی ایتدیکمز شکللر آلتنده، هنوز طوغمش دکلدی. مع مافیه سه‌باستیه‌ن مونستر Sébastien Munster ك قوزموغرافیا نام اثرنده کره‌ٔ ارضك تعریف و توصیفه عائد برنجی نمونه‌یی تشکیل ایده بیله‌جك صحیفه‌لر واردی. بومهم اثر ۱٥٤٤ دن ۱٦٥۰ یه قدر ٤٤ دفعه طبع ایدلدی‌که بوده خلقك یواش یواش جغرافیایه اهمیت ویردیکنی کوسترر. والحاصل (رونه‌سانس) دورنده الك زیاده جغرافیای طبیعینك ترقی ایتمش اولدیغی اکلاشیلیر. مع مافیه جغرافیانك بوشعبه‌سی، جغرافیای عمومی ایله تماسده بولنمه‌سی یوزندن دها اوزون زمانلر حال صباوتده قالمغه محکوم ایدی.

جغرافیای عمومی‌یه کلنجه، صورت ظاهرده ترك ایدلمش کبی کورینیورایدی ایسه‌ده، فنون طبیعیه‌نك کوندن کونه ترقیسی طولاییسیله بوده ال آلتندن ایلرولیور ایدی. اون یدنجی عصرده قرون اولیدن بری ایلك دفعه اولمق اوزره بومباحثات (وارەنیوس Varenius) طرفندن Geographia generalis نام بر اثرده یکیدن جمع وضبط ایدلدی. وارەنیوس حقیق بردها ایدی. یکرمی سکز یاشنده وفات ایتمه‌مش اولسه‌یدی کیم بیلیر بوکنج استاد نەلره قدر ایلریله‌جك، احتمال جغرافیای محلی‌یه یکی برشکل ویره‌جکدی. فی‌الحقیقه وفاتنده اوراق آره‌سنده بومقصد اوزره چیزلمش برپلان بولوندی. جغرافیای عمومیسنده کورینن افکار ومطالعات عالملرك قرون قدیمه‌دنبری او آنه‌قدر کوستره‌بیلدکلری بوتون مطالعاتك فوقنده ایدی. هومبولدك ایکی عصر صوکره‌بولدیغی مطالعاتك عینی وارەنیوسك اثرنده‌موجود ایدی. بالجمله حادثات فنیه بواثرده غایت‌واضح برصورتده‌افاده ایدلمشیدی. جغرافیای عمومینك تقسیماتی مصرحاً کوستریلیور واثر Océanographie دکزلر، اقلیملر Climatologie و طاغلر Orographie بحثی نامیله اوچ قسمه تقسیم ایدیلیور ایدی. برچوق حادثات حقنده وارەنیوس اویله فکرلر، مطالعەلر میدانه قویمشیدی‌که بونلرك صحت واصابتلری قارشوسنده متحیر قالمامق ممکن دکلدر.

مع‌التأسف وارەنیوسك اثری بویوك بر تأثیر اجرا ایده‌مدی. اثرك طرز تحریرنده‌کی اصابتسزلك، مسائل مختلفه‌نك برردعوی شکلنده ارائه‌سی، اصولنك حقیق اولمسندن زیاده ظاهری اولمسی کبی نقاط کتابده بربکیلك کوستریور، افکار ومحاکماتك بوغولوب قالمسنه سبب اولیوردی. بواثر صوکره‌لری بر چوق دفعه‌لر طبع اولوندی. بالخصوص ۱۶۷۲ ده نیوتونك Newton همتیله انکلیزجه وفرانسزجه‌یه ترجمه ایدلدی. لکن سه‌باستیەن مونسترك ٤٤ دفعه طبع اولنان قوزموغرافیاسی یاننده بونك نه اهمیتی اوله‌بیلیردی؟ اول امرده حقیق بر فکر فنی اوزرینه یازلمش اولان بوکتاب الك نهایت بر چوق جغرافیای محلیدن مرکب برکلیات حالنه کلدی. هر یکی طبعنده سیاحلر طرفندن نقل اولنان برچوق خارق‌العاده

حكایات و وقوعات اثره علاوه ایدلمشیدی. چونكه خلق بونلری سوه سوه اوقو یوردی. بو جهتله سه یاستیه نك اثری بر چوق حقیقتلر ایله فانته زیلردن، حكایه لر ایله خیاللردن مركب قارمه قاریشیق بر حاله كلش، اساسنده كی مقصدی غائب ایتمشیدی. جغرافیای محلی بو صورتله بر دفعه دها یولندن انحراف ایتمش بولونیوردی.

بوندن صوكره جغرافیانك آلدیغی شكللری و بو كونكی وضعیته كیملر سایه سنده ونه كبی همتلرله واردیغنی كله جك مقاله مزده خلاصه ایده جكز.

شیشلی ٤ ایلول

فائق صبری

چوجقلرك تربیهٔ بدنیه و روحیه‌سی

مقدمه

« فرانسزجه‌دن »

جوجوقلریمز دنیایه کلمکی آرزو ایده‌رك دوغمادیلر . بز ، محافظهٔ نوعی کافل پك قدیم برسوق طبیعی‌یه تبعاً اونلرك وجودلرینه بادی اولویورز . کندیلرینه ویره‌جکمز تربیه ایله بزدن توارث ایلدکلری مزاجه کوره تولدلری بر سعادت ویا فلاکت اوله‌بیلیر . مینی مینی یاوروسنك او کوچوجك روح وجسمندن مسئول اولان کندیلری دکلمش کبی برخیلی پدر ویا والده‌نك اولادنده کوردیکی طبع ناهمواره قارشی کمال شدتله عصیان ایتدکلرینی چوق دفعه کوردم ، ایشتدم . بیلمه‌یورلرمی‌که برصبی بوتون مکتسباتنی والدینه مدیوندر . اکر اونلردن منتقل اولان تمایلات طبیعیه مدخول ایسه جوجوق مزاجنه قارشی آنجق تربیه‌دن ملهم اسلحهٔ فکریه ایله غلبه چالابیلیر . حیفا که ، ای غافل پدر ووالده‌لر ! پك بدیهی اولان بو حقیقتی هیچ بر زمان قبول ایتمك ایسته‌میور وجوجوقلریکزی تنبل وناامل مربیلرك دست اصلاحنه ترك ایله‌یورسکز . جلب منفعتدن باشقه برسائقه تابع اولمیان بو مربیلر یاورولریمزده کوردکلری جاذبهٔ خلقیه سایه‌سنده اونلری سومکده مضطر قالمامش ویالکز پاره ایچین چالیشمش اوله‌بیلیر صبیانك حالی قات قات بدتر اولوردی . بو بابده جمله‌مز بی پایان سرزنشلره مستحقز .

(هربرت اسپنسر) « تربیه » نامنده‌کی اثرینك دردنجی فصلنده زنکین انکلیز کویلولرینك بایردن‌دونوشده‌تلرنده میخانه‌ده برلشه‌رك قصراق اسله‌مك ، سمیز طوموزلر ، آتلی ، سودلو قویون واینکلر یتشدیرمك کبی موضوعلر اوزرنده فتور ناپذیر بر غیرتله مباحثه ومناقشه ایتدکلرینی تصویر ایله هیچ برینك اولادینك استعداد مادی ومعنویسنی تنمیه‌یه مدار اوله‌جق تدابیری تأمله یناشمدیغنی سویلر وَ « قویون واوکوزلریمزه تأمین ایلدیکمز منافعدن آرتق جوجوقلریمزه حصه چیقارلق زمانی کلشدر! » دیر .

بو سوزی صرف ایدن بر انکلیز اولورسه کیت کیده جیلیز ، قوتسز وبویسز اولان

عرقز ایچین مملکتمزده نه‌لر سویلمك لازمکلدیکنی تصور ایدرسکز. جمله‌مز اولاد صاحبی‌یز. برکره وجدانمزه مراجعت ایده‌لم. چوجقلریمزه حیات ویرمکله، تصادف ایده‌جکلری بی‌نهایه خصما ایله پنجه‌لشمك، نفسلرینه غلبه چالمق ویزدن مورث اولان آز چوق مسیئتی حاوی فطرتلرندن ثمرات مقبوله اقتطاف ایده‌بیلمك ایچین کندیلرینه الك قوتلی ایکی سلاح یعنی درجهٔ اعظمیه‌ده عافیت بدنیه ومعنویه ویرمك مجبوریتنده بولونیورز.

بناءً علیه چوجوقلریمزك طرز حیاتلرینی تدقیقدن هیچ برزمان فارغ اولمامل‌یز. کندیلرینه احساس ایتمکسزین نظر دقت واهتماملریمزی دائما اوزرلرینه عطف ایده‌لم.

چوجوقلریمز خسته‌لنمزدن اول طبیبه مراجعت ایتملی، تداویسنه احتیاج مس ایتدیرمیه‌جك تدابیر صحیه‌یی کندیسندن اوکرنملی‌یز. معلوماتلی وخیرخواه بر طبیب کوچوك بر مخلوق قنبور، تنبل، ورم ویا یارامز اولمقدن مسه طن اولندیغندن فضله مقتدردر. بیوك (دهقارت) ك شو سوزلرینی اونوتمیه‌لم:

« فکر ایله بدن آراسنده او قدر یقین برمناسبت واردرکه انسانلری دها عاقل وکامل کورمك آرزو ایدنلر دوایی فن طبده ارامليدرلر. »

برنجی فصل

ممارسات بدنیه

خلاصه: — انغلوساقسونلرك تفوق‌بنیویلری — فرانسزلیسه‌وقوله‌ژلرنده ژیماستیق — دوقتور لاغرانژك کتابی — ممارسات بدنیه قوانینی — نتایج ممتزجه — (ژوزیت) لرله لیسه‌لرده چوجوق اویونلری — فرانسز قیزلرینك تربیهٔ بدنیه‌سی.

اوزون مدت لوندره‌ده اقامت ایتمش اولان بر فرانسز محرری انکلتره‌دن عودتنده برکون بکا تصادفله فرانسز خلقنی انکلیزلر قدر کوزل بولمدیغنی سویلیور ودییوردی‌که: « پارسده واقع هیچ بر اجتماع بر انکلیز متینغی » قدر نظره خوش وآهنکدار دکلدر. بریتانیاده، محدودالمقدار (ستاوت) و (ویسکی)

مبتلالری بالاستثنا ، هرکس اوزون بویلی ، رقیق وموزون انداملی ، بر کله ایله حقیق برظرافت وملاحت جسمانیه ایله متمیزدر . فرانسه‌ده ایسه صنف متوسط وحتی عمله بیله قیصه بویلی ، قالین وطیقنزدر . عمومیتله جمله‌سنك قارنلری چیقیقدر .
آنغلوساقسونلرك بو تفوق مادیسی باشلیجه ایکی سببدن نشأت ایدرکه بونلرده دها مستحسن برتغذی ایله ممارسهٔ یومیهٔ بدنیه‌در .

چوجقلرك کندیسندن ایلروده دور ودراز بحث ایدیله‌جکندن شوراجقده ارکك وقیز چوجقلرینك تربیهٔ بدنیه‌لرندن بحث ایده‌لم .

فرانسه‌ده هنوز ممارسات بدنیه بین‌الاطفال لزومی قدر اجرا ایدیله‌میور . اوان طفولیتمزده چوجقلر هفته‌ده یتمش ساعتلك برسعی مجبوری‌یه مقابل آنجق ایکی ساعتلك ممارسهٔ اختیاریه‌دن مستفید اولمقده ایدی . فضله اوله‌رق ژیمناستیق درسلری اوقدر مزعج وناخوش برحالده ویرلمکده ایدی‌که طلبه بو درسلرده شوق ایله اثبات وجودایتمز وچوق دفعه تغیب سوداسنه دوشردی . اختیار وسرت برمعلمك تحت نظارتنده صیره صیره غیر متحرك طوران چوجوقلردن هر بری درین برضجرت قلب ایچنده بکله‌یه‌رك ترابز ویا خلقه‌لر اوزرنده بر ایکی جانبازلق یاپمق نوبتی کلنجه ارقداشلرینك خندهٔ استهزاسی آلتنده ابی فنا بر ایکی حرکت بدنیه اجراسندن صوکره مدت مدیده بر انتظام وسکوت عسکرانه ایچنده آیاقده طورمق ایچین صیره‌ده‌کی موقعنه عودت ایدردی . شو حالده بر فرانسزك برسنه ظرفنده ژیمناستیقه وقف ایتدیکی زمان اوچ الی درت ساعتدن عبارتدی . حقیقت بومرکزده ایکن دوقتورك :

— شو چوجغه براز ژیمناستیق یاپدیرملیسکز . دیمسنه قارشی: ژیمناستیق یاپیور افندم .. جوابنی ویرمکدن چکینمزلردی .

انکلتره ، بلچیقا و اسوچ ده ایسه مربیلر فکر ایله جسمك متوازیاً نمو وانکشاف لزومنی ادراك ایدییورلر ویالکز دماغی اتعاب و اشغال ایدیلن

بر عرقك ناصل تدنی و انحطاطه سوروکلندیکنی کورویورلردی .

انکلترهده (شارل قینسلهی) بو حقیقتی تدوین ایچیین تألیف ایلدیکی رومانلرده قهرمانلرینی فضائل خلقیه وتقوای کاملهیه مالك پهلوان بازولی اولهرق تمثیل ایتدیککندن انکلیز خلق بو تمانیلی نمونهٔ حرکت اتخاذ ایلدیلر . فرانسهده بو تکاملك حصولی دهنا مدید زمانلر ظرفنده وقوعه کلدی . حالا فرانسزلر بونقطهده انکلیز وبلچیقالیلردن خیلی اوراقدرلر . مع مافیه بوکون کرك پارسده وکرکسه ولایاتده تربیهٔ بدنیهیه خادم بی نهایه جمعیت وقلوبلر تمارسهٔ جسمانیهنك اصلاح عرق حقنده نه بویوك برعامل اولدیغنی اثبات ایدر برخیلی نتایج مسعوده میدانه قویمشدرلر. بو بابده اجرا قلنان تجاریب عدیدهدن مستخرج بعض‌معلومات مهمهیی انظار قارئینه عرض ایلك وارکك چوجوقلریمز آراسنده هانکی نوع تمارسات بدنیهنك تعمیمنه چالیشمهمز ایجاب ایدهجکنی کوسترمك ایسترم .

*
* *

اول امرده شو دقیقهیی اونوتماملیدرکه (تعب) دنیلن شی دائما بر درد وبرحادثهٔ دماغیهدن عبارتدر. قول وباجاقلریمزك حرکاتی‌تنظیم ایدن اقسام دماغمز مطالعه ، تحریر ویا تکلم ناطقی اولان قسملر قدر معروض تعبدر . فضله بر تعب ذهنی‌یه کرفتار اولان بر چوجوق قول وباجاق حرکتلرینی یاپدیرارق تعبی دیکلندیرمك سوداسنه دوشمهلیدرکه‌بیچاره بر تعبدن قورتولش وبر دیکرینه مبتلا ایدلش اولور .

بو قانوندن آتیدهکی احکام عملیه استخراج ایدیلر :

۱ - لیسهلریمزده درس پروغراملرینی او وجه ایله تنظیم ایلملیدرکه درس ساعتلری شمدیککندن داها قیصه ، تنفس و اویونلر ایسه شمدیککندن دها صیق اولسون . بویلهجه چوجوقلردن آز بر مدت ظرفنده داها چوق بر سعی دماغی بکلهمش اولورز .

۲ — چوجوقلرك اجرا ایده‌جکلری تمارسه‌لر بالنسبه معتدل وتدریجی اولملیدر . زیرا حرکات شدیده الك زیاده تداویسنه اهتمام ایده‌جکمز قوتسز چوجوقلری اعصاب یورغونلغنه دوچار ایده‌بیلیر.

۳ — یورغونلق بر حادثهٔ دماغیه اولمق اعتباریله یالکز عمود فقری ایله یاپیله‌جق تمارسات بدنیه‌یی تنویع ایده‌رك دماغ ایله یاپیله‌جق وفکر واردانك دخل دائمیسی استلزام ایده‌جك حرکتلردن توقی ایتمك ایجاب ایدر . مصارعهٔ بدنیه ، حلقه ، بارفیکس وپاراله اویونلری متمادیاً فکر ودماغی اشغال ایتدکدن ماعدا قول وکوکده‌نك یالکز بعض عضلاتی قوتلندیرمك وتنفس ایله جریان‌دم اوزرنده پك آز تأثیرات حاصل ایتمك کبی محاذیری شاملدر . بناءً علیه بو کبی تمارساتی ترك ایده‌رك اعمال فکره احتیاج‌مس ایتمکسزین وجوده قوت وچویکلك ، اعضالره حرکت وفعالیت ویرن وتغدی‌یی تسریع ایدن بر طاقم حرکاتدن عبارت بر صحی ژیمناستیق قبول ایتمك ضروریدر .

قیلج تعلیملرینی ، بالخاصه کوچوك چوجوقلره هیچ توصیه ایتمم. بوتمارسهٔ بدنیه وجودك ایکی طرفنی عین طرزده تمیه ایتممك ، دقت واعمال فکره باعث اولمق وعصبیلرده فضله هیجان حصوله کتیرمك کبی محاذیری جامعدر. مچ اویونی اللی‌یاشلرنده آرتیریك وبر آزصاحب تمن اولان ارککلرایچین مناسب برژیمناستیکدر.

٤ تمارسات‌بدنیه طلبه ایچین منزعج وصیقنتیلی بر ماهیتده اولمامالی ، اونلری اکلندیرملیدر . بناءً علیه مجبوری ژیمناستیق درسلرینی حد اصغری یه ارجاع ایده‌رك بونلرك یرینه چوجوقلره هم نافع وهم اکلنجه‌لی اویونلر‌کرتمك‌طرفنی التزام ایتملی‌یز.

∴

تعداد اولنان بوقواعد اساسیه‌نك درجهٔ اهمیتی چوق زماندنبری صنوف روحانیه طرفندن تقدیر ایدلش وتأسیکرده‌لری اولان مؤسسات تربیه‌یه‌ده بو اصوللرتطبیق اولنه‌کلشدر. (ژه‌زویت) لرك مکتبنده بکیردیکم برایکی‌سال شابمده

ادرنه‌ده مدیچ کوپریسی و سلطان سلیم جامعنك اورادن کورونشی

اوقودیغم درسلری تخطر ایدییورم. فلسفه درسی هیچ ده ایی دکلدی. تاریخ طبیعی درسلرینه کلنجه بونلرده غایت دون بر درجه‌ده تعلیم اولونوردی. فقط بو نواقصه بدل نه فوائد اقتطاف ایتدم. بر کره تنفس زمانلرنده اویون تحت مجبوریتده ایدی. هیئت تعلیمه‌یی تشکیل ایدن راهبلر بیله السه‌لرینه قیوراراق طلبه ایله برلکده نوعا نوع اویونلر اوینارلردی. ارقداشلرمله اکثریا اوینادیغمز کردونهٔ ظفر [١١] قوشوسنی تماميله تخطر ایدییورم. آرابه‌لری چکنلر مسابقه‌یی قزانمق ایچین اولانجه غیرت وقوتنی صرف ایدرکن مراکبت ایچنده آیاقده دورانلر دیزکینلردن باشقه استنادکاه بوله‌میه‌رق بیك مشکلاتله تأمین موازنه‌یه چالیشیرلردی. بوقبیل اویونلر هم صحی ونافع وهم ده اکلنجه‌لیدر.

∴

رهبان طرفندن اداره اولنمیان مکتبلرده بوقبیل لعبیاته نه‌قدر نادر تصادف اولنور! لیسه‌لرده اورته وبویوك یاشلیلر یاانکیشر اوچر کره‌رك کمال جدیتله قادینلردن ویاسیاسیاتدن بحث ایدرلر ویا آیری آیری ملول چهره‌لرله دولاشیرلر

ادرنه‌یی اشغال ایچون حرکت ایدن طوپجی بطاریه‌لرندن برینك عزیمتی

اردوی عثمانی ارزاقنك بعض سواحلده صورت نقلی

ادرنه‌ده ارزاق عسکریه ایله مملو واغونلرك تخلیه‌سی

بالعموم مکتبلرك بو مؤسسات روحیه‌یه توفیق حرکته اویونك [illegible] النمسی الك زیاده تمنی ایدیله‌جك شیلردندر. مع التأسف بسه‌لرده مصرلر [illegible] دائما باردوبکانه نظرلرله باقه‌رق اویونلرنده ازالریه [illegible]. مکتبلرده [illegible] ژیمناستیق خطوه‌لریله کزمکه چیقارمسی ده غایت نافع برتدبیردر. یوزویش [illegible] ممارسات بدنیه‌نك الـ [illegible] از آرتمعی اولدیغی کبی اعضای مختلفه‌یه حرکت وبعدی‌یه فعالیت و [illegible] اعصاریده‌ده الك نافع [illegible].

عین درجه‌ده شریان توسعه [illegible] [illegible]
فی الحقیقه اعتدال ایله حرکت ایدرلر کوده اعصی [illegible]
[illegible] سعوج اوررنده کیتمك وهیچ بر زمان یاریش ایچمك [illegible]
یدی یاشندن بویوك چوجوقلره نافع بر [illegible]. [illegible] حرکات بدنیه‌دن متولد یورغونلق، اشبو تمایشلرنده [illegible]
قیزامق وسائره کبی امراضك تحدثی تهیه و [illegible] کوروشدر.

[illegible] صوکره دکر بانیوسی و [illegible] ذاتنده مقویدر. مع هذا دکر بانیوسنده‌ده احتیاطدن [illegible] اولمامز. [illegible]

دعوه‌نك منظرهٔ عمومیه‌سی

چوجوقلر صوغوق صوایچنده صبرایرلر، نفس دارلغی حس ایدرلر. بومزاجده اولانلردکرده زیاده حرکتده بولنه‌رق برودتك تماسیله مراکزعصبیه‌لرنده حصوله کلن تهیجاتی ازاله ایتملی وثانیویه صورت تدریجیه‌ده الیشدیرلملیدرلر.

ایکنجی فصل

تغذی

تعدیك اطفالك قیمت مادیه ومعنویه‌لرینه اولان تأثیری - ایسه‌لرده طرز تعدیه — اب ایله تعدی — سبزه ایله تعدی صباح طعامی — اوکله طعامی — یمك اثناسنده سکوت

تربیهٔ اطفاله دائر یازیله‌جق آثار نه‌قدر کوچوك اولورسه اولسون تغذی بحثنه تخصیص اولنه‌جق صحائف بویوك بر یکون طوتملیدر. چونکه امر تغذی مباحث تربیویه‌نك الك مهملرندن بریدر.

اول امرده شوکا اعتماد ایتمه‌لیدرکه چوجقلرك نشوونماسنده‌کی انتظام ایله

انسجه‌لرینك ، بالخاصه انسجهٔ دماغیه‌لرینك نوع و ماهیتی طرز تغذیه‌لرینه تابعدر وقتیله (آبه‌دوتوردویل) موسیو دهمولن ، ژول‌لومتر وهوغ‌لوردو دیمشلردی که :

«بزفرانسزلر برتشکل اشتراکی ایچنده‌نشو ونما بولویورز. اکر تشکل فردی ایله تکامل ایدن آنغلوساقسونلر طرفندن بلع اولنمق ایسته‌میورسه‌ق اونلره بکزه‌یه‌لم. بدرلریمزك اوینی براقه‌رق استعماره کیده‌لم. مسالك دقیقه‌یی برر اقلیت متفکره‌یه ترك ایله اك مفدی مشاغلی تشکیل ایدن تجارت، صناعت وزراعت کبی ایشلرله مشغول اوله‌لم !»

فرانسزلرك قوهٔ نمائیه واتساعیه اعتباریله آنغلوساقسونلره بکزه‌ملری ایچین کندیلرینه اونلرك امزجه‌سنه مماثل برمزاج بولملری وفعالیت عظیمه ایچنده محافظهٔ سکون واعتدالی ، سرین قانله محاکه‌یی ، ثبات ومتانتی اونلردن اوکرنمه‌لری لازمکلیر. عضویت بشریه‌نك قیمت فائدویه‌سنه تغذینك پك زیاده تأثیر اجرا ایتدیکنده شبهه یوقدر. دنیلیور واثبات اولنیور که جهانکیر اقوامدن برچوقلری ابتدالری جبلی ایدیلر. اجتماعیات علماسنجه جبلی اولملری فقیر بولنملرینی وبو سببله اراضی مستویه‌یه وصوللرنده سهل الاستحصال تروتلری کمال احتراص وتهالکله ضبط ایلملرینی انتاج ایلمشدر. حالبوکه فقیر اولمقله برابر بوبابده احتراص وتهالك کوسترمه‌ملری ده ممکندی.

« مابعدی وار »

نورالدین

ز . ن : ٤٩ - ٩

آمریقاده سیاحت

نیویورقدن یکی اورلئانه

«فرانسزجه‌دن»

ایلك احساسات

نیویورقه مواصلات ـ لیمانه کیره‌میورم ـ سیس ـ آمریقان حیاتیله ایلك تماس ـ تعب ـ عصبیت ـ ئه‌برانلومان ـ تەقری وَسوقاق ـ خاطرات ـ دکز اوزرنده وفاق تام ـ مواصلق متعاقب تجرد وَمباعدت ـ تراموایلر ـ اولوم تهدیداتی ـ پارس ساکن برشهردر ـ هوائی شمندوفر ـ توکورمك ممنوعدر ـ ۲۵۰۰ فرانق جزای نقدی ـ تراموایلرده قوندوکتورله قونترول مأمورینك منازعه‌سی ـ یکری طقوز قاتلی برأو ـ (سانترال پارق) قارلر آلتنده ـ قیراقلر ـ ساعت بشده بروقلین کوپروسی ـ مدهش بر منظره ـ ترامواپلرده صارصینتی ـ آمریقاده معادلهٔ حیات ـ نویورق تسور ایدییور ـ اطراف پیدای فسون ایدییور .

یازی‌یه باشلامامق ایچین هفته‌لردن بری کندی کندیمه حکایه نقل ایدوب دورویورم . فقط قلمی هنوز اله آله‌مدیغمك سبب حقیقیسنی شمدی آکله‌یورم : زیاده یورولمشم. ابتدالری بوحقیقتی ادراك ایده‌میوردم . بوتون کونمی سوقاقده آرابه ، شمندوفر وترامواپلر ایچنده کچیره‌رك دماغاً چالیشمادیغمی واقشام اوطه‌مه عودتمده یازی‌یه باشلایه‌جغمی ظن ایدییوردم. حالبوکه دائمی دمیر ولوله‌سیله متهیج اولان بومحیط زلزله‌دار ایچنده یالکز تنفس ایده بیلمك بویوك مقیاسده صرفیات عصبیه‌ده بولنمغه متوقف ایمش. فی الحقیقه اقشام اووری اوه عودتمده ذهنم پریشان برحالده ایدی . آرزومه رغماً کلمات وعبارات ترکیبی قابل اوله‌میوردی .

اساساً بوراده ملاقی اولدیغم بالجمله اجنبیلرده عین حالدن بحث ایدییورلردی . اقلیم یکی کلنلره غایت خشین ؛ حصوله کتیردیکی تهیجاته آلیشمق مشکل ؛ اعصابی امریقانك اوالکتریقلی هواسیله ، وجودی اومدهش برودتیله ، سوقاقلرینك ، خلقنك حرکت حاویسیله تألیف زمان مدیده متوقف . (ز اقرەی) ده امریقا حقندەکی نوطلرنده نیویورقده ایکن برخیلی زمان ماصه باشنه کچوب یازمایه مقتدر اولەمدیغنی حکایه ایدییوردی . سوقق مقاومت نابذیر بر جاذبه ایله کندیسنی چکیوردی. هرچه باد آباد بودعوته اجابت لازمدی.

بونك سببی پك اعلا بولویورم : بومهیب شهرك چیلغین حیاتی اوطه‌کزه سزکله برابرکیرەرك روحکزه نفوذ ایدییور، سزی قابلیور، صارصیور. مواصلتی متعاقب قلمی آلەرق برتلغرافدن باشقه یازی یازمق امکان خارجندەدر . فرانسه ولایاتندن پارسه ایلك دفعه آیاق باصان برزاژده عین حادثەیی مشاهده ایدر : بولوارلرکوز یورویجی، مدهش برحرکت محمومانه ایچنده روغون اولور.اوزرلرنده انسان کندینی هرکس وهرشی طرفندن یتیم وبیکس براقیلدیغنی دویار کبی اولور وبوحس آلتنده حصوله کان قورقوده انجق برخیلی زمان صوکره ازاله ایدیله‌بیلیر . ایشته پارسدن نیویورقەده کیدیلنجه سیاح عین احتساسه هدف اولویور . شوفرق ایله که بوسیاحتده یول وغرابت داها فضلەدر . بواش یواش تهیجات آرالیور . وبرآی مرور ایتدیمی آرتیق اعتیاد حصوله کلیور . شمدی صانکه (بولوار دەزیتالیەن) ده کزییورمشم کبی (برودوەی) ده دولاشیورم . حتی، دون بکا یولنی صوران برینه کمال سکون ایله یولی تعریف ایدەبیلدم . بو مملکتك قوهٔ تأثیرسی نەقدرچوق‌که دها دون کلدم بوکون کندیمی برامریقالی‌صانیورم. مع هذا آرتیق ایلك احتساساتمی قید ایتمك زمانی کلدی . بر آز داها بکلرسەم کوبوروب هوالانەجقلر.

ابتدای امرده سزه نیویورق لیمانه دخولمدن استفاد ایدەمدیکمی سویلیەیم . اطرافده سیس واردی . یوم مواصلتمده بر بازار کونی ایدی . بونك ایچین سزه

بروقلين كوبريسيله هودسون دكزنده چالقانان بيكلرجه واپورلردن بحث ايده ميه جكم، شونی سويلمكله اكتفا ايده يم كه ليمان غايت ساكندی. سنجابی برسمايه دوغرو يوكسلمش يكرمی دوقوز قاتلی دردست انشا بر بنانك منتظم دميراسكلتی نظردقتمی جلب ايتدی. اوزاقده بو دمير ديركلر چوجوقلرك ياپديغی دومينودن قلعه لری آكديريبوردی. صوكره ريختيمك نهايتسز كيرينتيلرندن برينه واپورك آغير اغير يناشمه سنی تماشا ايتدم. هنوز صباح اولديغندن رطوبتلی برصوغوق انسانك روحنه قدر نفوذ ايديبوردی. مالجمله سياحين برسائق طبيعی يه تبعاً واپورك اوك طرفنه شتابان اولديلر. بو اثناده غريب برحالت روحيه قارشيسنده بولونورسكز. سياحت اثناسنده معارفه ايتديكز يولجيلره آديبوديه رك آيرلديغكز حالده سكز كون دكز اوزرنده حصوله كلن صميميتك برآن ايچنده اوچوب زائل اولديغنی كوريرسكز. هركس بربرينه غيراختيـاری وميخانيكی برادا ايله «ينه كوروشورز» دييور. بوتون اوواپوردوستلريكز قاره يه آياق باصار باصماز مصالح ذاتيه لرندن باشقه برشی دوشنمز اوليور. بحرمحيطدن ملهم تهلكه انديشه سی قارشيسنده اراكزده تاسس ايدن او وفاق مبهم، ايچ صيقيسندن متولد او طور نوازشكار، او نزاكت معامله بربردنبره سيلنه رك هركس كنديـنه كليورو [Ehacun pour soi] دستورينه صاريليور. چونكه آرتيق طوپراغه واصل اولدق. قره يه چيقديغم وقت اوچ لطفكار همشهريمك اسمی چاغيرارق بكا معاونته حاضر اولدقلرنی تبليغ ايلدكلری زمان سكز كونلك دكز طوتمه سندن وآچلقدن متحصل نشئه سزلكمی براز ازاله ايتدی. همان آربه يه بينه رك پك قنا دوشنمش بر يول اوزرنده طی مسافه يه باشلادم. ايكی طرفده كی اولو دونوق قيرمزی ويا كول رنكنده كی دوز جبهه لری ويكديكرينه مشابه اولان دمير ويا طاش ترابزونلی واون باصاماقلی نردبانلريله بكا يكنسقلقده كی منزعجيق هرزماندن زياده اثبات ايدييور. اعتناسز دوشنمش اولان بويوللر رايلرله اورولو كيدر. سوقاقلرده حركت آز؛ انسان كنديـنی لوندره ده صانيور: نويورقده كی اولو قات قات داهـا يوكسـك اولديغی حالده انكلتره

پایتختك بعض محله‌لرنده‌کی خانه‌لری ا کدیرر بر شکلده انشا ایدلمشدر .

نازل اولدیغم (والدورف) اوتلنده بش کون اول اقامتمه بر اوطه تخصیص ایدلمشکن اوده نهایت اشغال اولنمش. بنانك محتوی اولدیغی [۱،٤۰۰] اوطه کاملاً دولو ! چار ناچار باشقه براوتله کیده‌رك چانطه‌لریمی آچدم ؛ ییقاندم ، البسه ده‌کیشدیردم . وتکرار چانطه‌لریمی قپایارق (والدورف) ه کیتدم . ناصلسه اوطه‌لرك بری بوشالمشدی . کینه‌رك شهره کیتدم وطعام ایتدکدن صوکره ساعت اون برراده‌لرده اوتله عودت ایلدیکم زمان یمك صالونلری اوکلرنده آقشام قیافتنده یوزلرجه کشینك دولاشدیغنی کوردم. بوازدحامی یارارق محتشم بر آسانسور ایله اون یدی ثانیه ایچنده اون دردنجی قاتده‌کی حجره‌مه چیقدم .

دائمی برولوله عمیقه سوقاقدن اوطه‌مه نفوذ ایدییوردی . پنجره‌نك اوکنه اوطوردم . شهرك برقسمنه حاکمدم . اوزاقلرده صیره صیره ضیالر ، آتشین ، رسملی اعلانات مضیه‌دن متشکل اولان رنکا رنك بوکتلر ظلامی ده‌لیوردی . پیش انظارمده یوکسلن اوله باقیوردم . اون ایکی، اون بش، اون سکز، یکرمی قات اوزرینه مبنی اولان بومحتشم قلعه‌لرك جاملری کوز قاماشدیریجی بر شعشعه ایچنده ایشیلدییوردی . اوته‌ده بریده دومان کردبادلری فضای مظلمه دوغرو یوکسلیور ، هودسون طرفندن‌ده دودوك سسلری ایشیدیلیوردی . الکتریقلی تراموایلر پنجره‌مك آلتند. کاه پس وکاه تیز صدالرله متدورکن اوتلدن یوز مترو ایلروده وایکنجی قات حذاسنده‌کی هوائی رایلر اوزرنده شمشك چاقار کبی سرعتله ایشلین ترنلر اوغولدایور و بو کورولتیلره اوتلك ، دیوارلرندن ، صو مجرالرندمی ، بخار ویا الکتریقدنمی بیلمم نره‌دن کلن بر طاقم غلغله‌لرده انضمام ایله‌یوردی . سراپا اهتزازات ایله محاط کیدم . اوزرنده حرکتمی شاشیراجغم مجهول برکره‌نك سطحنده‌ایمشم کبی هیچ‌برشی دوشونه‌مدن‌دیکله‌یور وباقیوردم. حالا واپورده بولندیغمی صانیور وبیکانه بر قوتك تحت تضییقنده اربلیور کبی

اولیوردم . مع‌مافیه برمدت صاغه‌صوله‌دوندکدن صوکره نهایت متهیج براویقویه دالدم . ایرتسی کونی ، ایرکندن کوزلریمی آچنجه ینه سوقاقدن کلن ولوله سامعه‌می قاورادی . بوهوای وهویی تحلیل فکریله آشاغی ایتمکدن منع نفس ایده‌مدم . کورلتی الك زیاده مختلف استقامتلردن کلوب کیدن ومتصل چان چالان بی نهایه تراوایلردن ، کلیوردی . هوائی شمندوفرلر ایسه دمیر ستونلر اوزرینه موضوع دمیر چوبوقلرك اوستنده ایشلدیکندن حرکتی مهتز و پرطنتدی . هرطرفده آرابه‌لرله انسانلرك معتاد پاطیردیلری ، طاش ویا دمیره اورولن چلیك سسلری ایشیدیلیور : هرطرفده یا انشاآت ویاحفریات اجرا ایدیلمکده . بوخوش دمدمه‌لردن الك زیاده‌استفاده‌ایدیله‌بیله‌جك برموقع لطیف وارمش : (برودوه‌ی)ك اوزرنده التنجی جادهٔ کبیر ایله ٣٤ نجی یولك نقطهٔ تلاقیسی . برودوه‌ی groadway) کنیش یول معناسنی تضمن ایدن اسمی وجهله نویورقك الك اوزون یولیدر. طولی ١٨-٢٠ کیلو متره‌دن‌فضله . (نویورق هرالد) غزته‌سی‌اداره‌خانه‌سنك قارشیسنده برودوه‌ی التنجی جادهٔ کبیر ایله برلشیر. بوایکی یولدن هربری‌اوزرنده ایکیشر الکتریقلی تراموای خطی موجود اولوب بوخطلر سایه‌سنده تراموای آرابه‌لرینك لاینقطع بربرینی تعقیب ایلدیکی کورولور . بوندن ماعدا کذلك ایکی تراموای یولنه مالك اولان ٣٤ نجی یول‌ده برنقطه‌ده (برودوه‌ی) ایله برلشیر. بوالتنجی الکتریقلی تراموای خطوطی فوقنده ایسه هوائی شمندوفرلر مکیك کبی ایشله‌یوب دورویور . دمیر کوپریلر ترن نجرکن کوك کورلر کبی اوغولدییور . بعضاً ایکی قطار قارشیلاشیور ، لوقوموتیفلر قوشه قوشه یورغون دوشمش کبی صولویور ودومان توکورویور . بیچاره ماشی ایسه بوسامعه خراش کورلتیلرله اولوم‌تهدیداتی آلتنده بی‌تاب‌ومبهوت، تراموایدن قاچار، اوتوموبیله، اوتوموبیل‌دن قاچار لاندویه تصادف ایده‌رك سرسم اولور . مأمورین مخصوصه اوته‌ده بریده بکلیه‌رك تراموایلرك آمد شدینه نظارت وفضله سرعتلی حرکتلرنده بوکا ممانعت ایتمکله مکلفدرلر .

معمافيه بو زواللیلر اوقدر يورغوندرلركه بيكرجه انسانك حياتی اللرنده وكلش كبی قوندوكتورلرله ملاطفه ايدوب دوروورلر . بوقدر وسائط نقليه‌كفايت ايتيورمش كبی شمدی تحت‌الارض برشمندوفر انشاسی ايچين‌ده طوپراغی قازمه باشلاديلر .

بوالكتريقلی ترامواي‌لره ، او هوائی شمندوفرلره بومحل بينملی !... فقط براز عجله ايستر . زيرا ترنلر برايكی ثانيه‌دن فضله توقف ايتمز . اگر اوچ خطوه اوراقده بولنيورسه‌كز قوندوكتور سزه انتظار ايتمكسزين قپوبی بورنكزه قپار وترنده اولانجه سرعتيله حركته باشلار . بوحالك نتيجه‌سی اوله‌رق هر كس يكديگرينی ايته قاقه واغونلره كيرمك ايستر . هر قومپارتيمانده آنجق اللی كشی استيعابنه كافی محل موجود ايكن يوز وحتی داها فضله يولجی ايچری‌يه كيره‌رك بربرينی ازر . ايكی‌صره يولجی‌ده اوطورانلرك اوكنده آياقده دوروورلر . امريقاليلر اعتيادلری نتيجه‌سی اوله‌رق غزته‌لرینی بك‌اعلا آياقده اوقويه‌بيليرلر . يالكز بوآثناده باللری طوانه آصيلی دوران قيشه مربوط بولنور . امريقاده باجمله شمندوفر وترامواي‌لرده يالكز بر موقع موجوددر . بونك ايچين‌دركه ظريف بر قادينك تواالته بردیوارجی عمله‌سنك كيرلی البسه‌سيله تماس ايتديكی چوق دفعه واقعدر . آرابه‌دن چيقمق ايچين‌ده استعجال كرك . وَالا ارقه‌كزده‌كيلرك يومروق ودورتوكارينه معروض قاليرسكز .

ترامواي‌لرده‌ده عين‌حال نمايان اولور . الكتريقلی آرابه‌لر اكسپرس سرعتيله قوشار و توقف محللری اولمديغندن هر سوقاق اشنده دورور . هيچ بر زمان نه قدر ازدحام اولورسه اولسون دخولكزه ممانعت ايتمزلر . بولنديغكز يرده سزی ايتوب قاقارلر . اوته‌كينك بريكنك اوزرينه دوشر ويا آياغنه باصارسكز . صاقين « پاردون! » ديمك زحتنده بولنمه‌يكزكه بی‌فائده‌در . جوابسز قاليرسكز . اگرقارنكزه برديرسك ضربه‌سی ايندكينی دويارسه‌كز هيچ دونوب باقمايه بيله لزوم كورمكسزين ضربه‌يی اعاده ايله اكتفا ايتمليسكز . بو بين‌الخلق مقرر بر

کیفیتدر. قادینلرده ارککلر کبی آیاقده دوررورلر. غایت نادراولەرق برارکك قالقەرق قادینه یر ویردیکی واقعدر. فقط عادت جاریه قادین ایچین یرینی فدا ایتمەمکدر!

ترامواپلرك کنارلرنده « آرابه درونده توکورمك صورت قطعیەده ممنوعدر. توکورنلر ٥٠٠ دولارجزای نقدی ایله برلکده ویا آیریجه برسنه حبسه محکوم ایدیلەجکلردر. » ایشته مختصرومؤثر براخطار. فرانسەده بوتوکورمەملری ضمننده اهالی‌یه کمال احترام ایله رجا اولنور. وبو رجایه کیمسه قولاق آصمەرق ایستدیکی زمان توکورمکده تردد ایتمز.

هر آلتمش متروده مستقیم بر یول ایله التصاق پیدا ایدن بیوك مستقیم یوللر اوزرنده انقطاعسز بر آمد وشد، سامعه خراش بر کورلتی. ایشته نویورقه داخل اولور اولماز ایلك احتساسلر بونلردر. عین زمانده بر چوق یکرمی قاتلی، بی‌نهایه پنجرەلره مالك اولر نظره چاپار. بومبانی محتشمه درونده اقامتك پك ملال انکیز وقسوتلی برشی اولەجغی دوشونەرك غیراختیاری انظار حسرتکزی آسوده مملکتلره عطف ایدرسکز.

یکدیکرینه صیقیشق اولان بوخانەلر عمومیتله داردر. اکثریسنك یوزی درت مترودن فضله دکلدر. بونك سببی شوکه امریقاده بالخاصه بوحوالیده اراضی تصورك فوقنده بهاداردر. دائماً بواولرکده هیچ بریرینه بکزمز. یوزلری دائما مستوی ویا نصف دائروی پنجرەلره مالکدر، طاشلری عادتا سیاهلاشمش برقیرمزی رنکدەدر. الك زیاده کوزه چارپان تزیینات معماریەلری ایسه دوز ویامدور، ایونیەن ویاقورینتیەن اسلوبنده طاش یاخود مرمردن معمول ستونلره مستند یونانی فرونتونلردن عبارتدر. هیچ بریول ویا جادەده بر تك آغاجه تصادف اولنەماز. هرطرفده طاش، دمیر وطوغله مشهود. یالکز ایکی، اوچ شهراه اوزرنده اغاجلر کوروله‌بیلرکه بونلرك عددی‌ده صایلەبیلەجك قدر آزدر.

بشنجی جاده بردرجەیه قدر مستثنا: غایت ظریف ومحتشم بر حال عرض

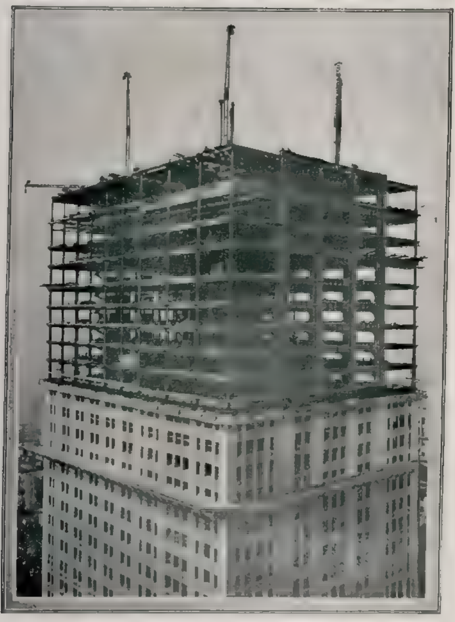

امریقاده دهاش یاپیلان بر بنانك انشاآتی اجرا ایدیلیرکن

ادرنه‌دن هزیمته طوغری کیدن

بلغار محاصره طوپلرندن بری

ادرنه اوکنده بلغار بطاریه‌لری

ادرنه‌یی محاصره ایتمش اولان بلغار اردوسی قوماندانی جنرال ایوانوف
ایله ارکان حربیه‌سی

ایدر . اولری شایان حیرت بر ملاحت معماریه‌یه مالك وصوك درجه حزین وشعشعه‌داردر . ملیونرلرك اقامتكاهلری بو جاده اوزرنده‌در . بویولك طولی اون كیلو مترودن فضله‌در ، اوده (برودوه‌ی) كی همان تكمیل شهری قطع ایدر . پارقدن اعتباراً یالكز برطرفنده خانه‌لر مبنی‌در . پارقه مواصلت ایدیلنجه نویورقك یكنسقلكی حقنده‌كی مواخذات بردنبره حكمدن ساقط اولیور . بوكونلرده پارق قارایله مستور اولمغله برابر كندیسنه خاص بركوزللكه مالكدر . اویك كوزل ومنتظم یوللری ، اغاجلری ، چیملری ، قیاقلری سراپا قاره كومولمش ، هرطرفده قوپه‌لر ، ویقتوریالر ، قیزاقلر ، اوتوموبیللر كشت وكذار ایدوب دوریبور . اكثریتی تشكیل ایدن قیزاقلر كوچوك وایكیشر كیشلك اولوب دمیر آیاقلری بربرندن زیاده‌جه آییریق واوطوره‌جق محللری فضله‌جه یوكسكدر . الك كوزللری الك‌الچاق ومنحنی‌الشكل اولانلریدر . بوقیزاقلر سسز ، برجر حیوانی ایله قار اوستنده فوق‌العاده برسرعتله قایارلر . وجودلرینی اخبار ایچین حیوانلرك آرقه‌سنه تصادمله سس چیقاریر معدنی كره‌جكار وضع ایدلمشدر . بعضاده بوكره جكلردن برصره ، یاخود برصره‌ده چنغراق قیزاقلرك اوك طرفنه بعض‌ده بارگیرلرك قارننه مربوط بولنور . نشر ایتدكلری لطیف شیقیردیلر قار منظره‌سنده‌كی سكوت وملاله نشئه صاچارق نظری ، سامعه‌یی محظوظ ایدر .

[مابعدی كله‌جك نسخه‌ده]

م . رؤف

ر . س : ٤٩ – ١١

عثمانلی

خانم مکتوبلری

مستنسخی : مدحت عمر
۲۱ ایلول ۳۲۶ ـ قاضی کوی

سه‌ویملی قارده‌شم مدیحه‌جکم

سن‌ده بك کوزل تقدیر ایدرسك آ.. بنم ایچون ، سنکله بویوك اوداڭ شهنشیننده ، باش باشه چاتاراق آزاده‌سر وَمعصوم بر مسعودیتله کچن کونلری هر کون ، هیچ اولمازسه برقاچ دقیقه‌جك.. بوتون صفحات مخیله‌سیله کوزدن کچیرمه‌مك ، قابل دکل..

تمام آلتی آیدر متحسر بولوندیغم او ، مسعود وَ قیمتدار دقیقه‌لرك تذکار خیالیله روحمی أکاندرمك ، وَ ماضینك ـ بوکون ـ بر آلاجه قراکلق کبی کوزلریمی یوران ضیای آفلنك تماشاسنه دالاراق یاشامق ایسته‌یوردم وَایسته‌یورم.. فقط نه آرار..

بیلمه‌لك... یادم ییل أول ، سنك هر شیئی قیمتسز ، صوکسز ، مکون بولاراق، بوتون کون لاقید وَنفرتلی نظرلرکله حقیر کوردیکك حیات.. آه ، او اوحیاتکه ، بونقطه‌ده سکا وَ تفکراتکه قارشی بنی عصیان ایتدیریردی. بوکون بنم نظرمده‌ده ، سنککندن دها چیلاق برصورتده سقوط ایتمشدر. بیلیورم..

ـنه سن شمدی ایناتمیه‌جقسڭ ، ایناتمازسڭده .. دوغری ، پك آز زمانده بو قدر تحوله عقل ایردیره‌مزسه‌ڭ ، حقڭ وار .. بن‌ده اومارمیدم‌که ..... فقط أمین اول ، هرتورلو توضیحکه ، تشریحکه مقابل ، بوتون عنادجیلغمله اصرار ایتدیکم فلسفهٔ حیاتیه‌دن نه روحمده ، نه‌ده قلبمده ، بوکون کیزلنمش براز بیله بولامیه‌جقسڭ . سنڭ ایکیده بر : « هوبیا ، شیپ سه‌ودی ! » دیه آلایه آلدیغڭ شیلردن ، ذره بیله یوق .. هم یالکز بومی ؟.. بوتون موجودیتمه ، اڭ زیاده بنمسه‌دیکم نسویتمه ، بندکمه بیله لاقید و بیکانه قالدم . سکا ناصل آکلاتایم ، کندمی بودقیقه توصیف ایتمك لازم کلسه ؛ بن بوکون ، ایکی سنه ، دها دوغریسی آلتی آی أولکی « سنم .. » دیرسه‌م ایناتیرسڭ ، دکلمی ؟ یوقسه .. یوقسه خیانت ، بنه : « ــ خایر ، عین حیات خایر !.. سن ، هیچ بر وقتده بن اولامازسڭ !.. حیاتی ، بنم دوشوندیکم کبی دوشونه‌مزسڭ .. دوشونسه‌ڭ بیله قبول ایتمزسڭ .» دیه‌جکمیسڭ ؟ هرحالده اویله ... فقط آلدانیرسڭ کوزم .. أکر بوکون یانمده بولونمش اولسه‌یدڭ ، امینم‌که ، آلتی آی أول‌ه قدر یالکز بو نقطه‌ده‌کی تفکراتڭڭ ضدیتی اثباته چالیشان ، سنڭ تعبیرنجه : « طاش قفا ... » عین حیاتجکی ، تماماً همشیرهٔ تفکرڭ ، هم‌ده سندن پك زیاده مطیع ومعتقد بولاجقدڭ .

آما ، سن ینه ایناتمازسڭ . ایشته شمدی صیـقه و فرسز پارماقلریمڭ آراسنده‌کی تیتره‌ك قلممڭ ایکیلیلریله مکتوبمی قارالادیغم بودقیقه‌ده بیله ، سنڭ ، او آلایجی روحڭڭ ترجان و حاکم ضمنیی اولان کوزلریکڭ قارشوسنده ، بوقرار حقیقی تبلیغه وساطت ایدن مکتوبمڭ ، بریالانجی محجوبیتیله چیرپیندیغنی ، تیتره‌دیکنی کوزیبورم . و بوبرخیال عصبیت دکل ؛ ایشته قارشیمده ... کوریبورم : سکا دوشوندکاریمی ، قراریمی تأمینه چالیشیرکن ، اوته‌دنبری هرجانی و چیلغینلق ایله اتهام ایتدیکڭ عین حیاتڭ ، مکتوبی‌ده عینی قرار و تهمتڭ آلتنده ، أبکم برحقیقت کبی چیرپینیور ، سورونیور ... بیلیرسڭ‌که ، بن اوقدرده عنادجی دکلم مدیحه ؛ موقت برزمان ایچون سنڭ اوصمیمی حکم وقراریکی قبول ایده‌رم .

وَ چونکه بیلیرم .. بنی کورمه‌لی آلتی آی اولدی ؛ بو مدت ظرفنده حیات نسویتمك ناصل وَ نه تورلو اینجه‌لکلرینی، دوره‌لرینی کچیروب کچدیکمی ایلك نظرده کسدیره‌مزسك . وَ بومدتك هرتورلو تظاهراتی نظر اهمیت وَتأمله آلمادن ، دون براقدیغك کبی بوکونده عینی حس وتفکرده بولمق و بناءً علیه ، عینی قرار تهمتی تجدید ایتمك ایسته‌رسك . وَ باشقه تورلوسنه ، حقكده وار ، قابل دکل ایناناما‌زسك که ... هله بوقدرده تضاد اولورسه ... فقط خایر ، کوزه‌لم خایر !.. هیچده اویله دکل ؛ بیلدیککك ، براقدیغك ، حتی دوشوندیککك بیله تمامی تمامنه ضدی ... هم اومادیغکدنده پك فضله ...

شیمدی دیه‌جکسك که ، اورته‌ده هنوز آکلادیغم وَ آکلایاجغم برشی یوقکن بو قدر تأمیناته ، اصراره نه‌لزوم وار ؟.. اوت ، دوغری !.. سرائر روحیه‌سنه صاحبی‌قدر ، دها فضله، دها محاکه‌لی بر صورتده آشنا اولدیغك بر سرد اشکك سکا احوالی آکلاتماده بوقدر اصرار وَ الحاح کوسترمسنه اساساً نه لزوم وار ؟.. هیچ !.. فقط ایش اویله دکل ؛ بوتأمینات یالکز سکا دکل که .. سندن زیاده بکادرده ... هنوز کندم بیله بوقدر تحوله معروض قالاجغمه ایناناما‌یورم . آرتق بن بیله تورلو ترددلر ، شبهه‌لر ایچنده بوغولارق قلبمه ، فکرمه دکل؛ حتی کوزلریمه بیله ایناناما‌دیغم ایچون ، سندن زیاده کندمی دنه‌مك ، تأمین ایتمك ایسته‌یوردم . وَ نه یالان سویله‌یه‌یم ، بنم ایناغق ایسته‌مه‌دیکم برشیئه ، سنك ایناناجغکی ناصل فرض ایده‌یم ! هم ناصل ایناناییرسك وَ بن ناصل آکلاتابیلیرم ؟..

ایشته فیلسوف مدیحه‌جکم ، یازم بیل اول هرشیئه قارشو لاابالی براقدیغك قارده‌شکی ، وَ حالت روحیه‌سنی شویرقاچ کله‌دن چیقاره بیلیرسك ، ظن ایده‌رم . مسئله‌نك اساسی هنوز مشیمهٔ ظلمتده، تکمل ایتمك اوزره اولدیغیچون یازمایورم.. معذور کور ؛ عفو ایت !..

اوزون اوزادی‌یه وَ مبهم نقطه‌لرله سنی ده تشوش دماغی‌یه دوشوردم . فقط

بكا اون بش كون مساعده ايدرسه‌ك ، صفحات حياتيه‌مى سكا ، اون دورت سنه‌لك همشيرهٔ حياتمه الڭ كوجوك نقطه‌سنه قادار يازارم . بوكونلك يتر .

سويله باقايم ، سن نه‌حالده‌سك؟.. سنككى نه‌اولدى؟ ماك‌خانم ياقينده‌جميتكزك اجرا ايديله‌جكنى آكلاتيوردى ؛ دوغرومى ؟ أكر ، سنك عدنان بك ، ايله ايسه ، بختيارسك ؛ تبريك ايده‌رم .

وكيم بيلير نه شيطانلقلر ايجاد ايتمشكدر شمدى !.. ينه يارلق ييلديرمه‌لرك سوسلرينى ، الڭ جدى بر كنجك كوزلرنى ايصيره‌جق قادار شوخ و ظريف ياقيشديرمشكدر . كيجه‌لرى ، چاره چيقيورميسك ؟.. عدنان بك‌ده كليورمى ؟.. الله ويرسين ، بارى سن مسعود اول !.. بارى سن ياشا!.. بوندن صوكره بن‌ده برشئ آراما... حياتده ، موجوديته كوسكون بر قلب ، نه‌يه خور باقار !..

بكا مكتوب يازمايى اونوتمه مديحه !.. بيليورم ؛ مكتوب ديلديمى ، سن بر آز تنبل ، بر آز اهمالجى اولورسك . فقط هيچ اولمازسه بو صيره‌ده ، بارى بنم ايچون اولسون ، بو عطالتكى براق .. سنك ازدواجكى‌ده ايى دوشون ، چوق ياز.

خانم أفنديڭ ألّلرينى اوپه‌رم . پاشادن مكتوب آليغكز وارمى ؛ آرتق أزدواجكرده پاشاده بولونير ظن ايده‌رم . بارى قولتوق كوتى يازده ايكى‌كزى برده بو صورتله كورەيم . هرحالده عدنان بك اوكون يك شيق اولاجقدر . . . زواللى جوجوغى ينه صيقيورميسك ؟ ... آرتق ، خاير ! ... دكلى ؟ ..

مه‌لقا ناصل ؛ «دوبرت قولله‌ژه» كيديورمى ؛ اونڭده اوماوى ، جاذبه‌دار ، بونجق كوزلرنى بنم يريمه اوپ ، اوپ ، اوپ ... الله عشقنه اونوتمه ..

مكتوبمه جواب ، تكرار تكرار تأكيد ايديورم ، اونوتمه .. اونوتمه دكل ، أهمال ايتمه .. سنك‌ده ، تمثالى كوز بيكارمده كيزله‌ين كوزلريكى چوق ، چوق اوپه‌رم ، روحم مديحه‌جكم .

قاردەشك

عين‌صيات

هامش : بنده‌كى دالغینلغه باق؛ آز دها اونوتیوردم . أسكى أوى ، بوكونكى فلاكتمله علاقه‌دار برمسئله‌دن دولایی براقدى ایدك؛ كویا هر شئ بیتدى (!) هرشیئى اونوتدم (!) نه ایسه اونلر ، ینه اویله ظن ایتسینلر . . شمدى (قاضى كوینده مهرداره) اوتوریورز. أوك توتوقلنى، قومشولرك یاپانجى‌یه، قومشولغه قارشى وضعیتلرینى آرتق صورما !.. مكتوبكى بو آدرسه كوندر . یارین ، نهایت اویركون بكلەدم ها ..

٢٤ ایلول ٣٢٨ - بكقوز -

نور دیده‌م وفاكار قارده‌شم

سكا چوقدن برى مكتوب یازمایوردم عین حیات وَ بونده‌ده سنى حقسز بولیوردم دوغریسى ! .. أكر دونده مكتوبكى آلمامش اولسه‌یدم ، محالف حیاتیه‌مك أك صاف ومسعود نقطه‌لرینى اشغال ایده‌ن او آلتى سنه‌لك صمیمیت أمین اول عنم ، بوسكوت عمیق ایچنده برنسیان أبدى استخلاف ایده‌جك وَ بوصورتله بر كریوشمنى‌یه‌دوغرى ایله‌رله‌یوب كیده‌جكدى. نه‌ایسه‌كه ، آلدم ..

كچن هفته عدنان ایله ، بیلمم ناصل اولدى‌ده ، آقشامه دوغرى « بوشع تپه‌سى » نه دوغرى چیقدیدق . دنیانك بلكه ، أك لطیف برموقعى ؛ قدرت فاطره‌دن أك چوق فیضدار اولمش برنقطه تصور ایدیلرسه ، ایشته بوراسى . . . فقط ایناتیرمیه‌لك روحم ، بوقادار اطافت بكا ، خسرانى كمال تحسرله كوزمده توتن خاطرات ماضیه‌مزى ، « چفته حوض ، أكله‌نجه‌لرینى اخطاردن باشمه برشئ تأمین ایده‌مه‌دى . بوقدرده آزمى ! .. دوشوندم ؛ سكا ، بنى بردنبره اونوتدیغكه قارشى قلبمده دویدیغم صیزیلرى قابل دكل ؛ آكلاتامم كه .. نتیجه‌ده ، بروقت لاأبالیلكله اتهام ایدیلەن سن، بوكونده، عدنانك‌ده انضمام رأییله، « بویوك وفاسز » شانى قازاندك .

عدنان ، بوقرارى چوق كچمه‌دن بلكه، اونوتدى‌بیله.. بن اونوتابیلیورمیم ؟..

اوقدر دالمشم ، اوقدر دالمشم که ، تپه‌یه چیمق متصور ایکن ، چایر بوینه ، تك باشمه ایله‌ریله‌مشم .

اصابت !.. آرقه‌مدن بریسك یاواشجه قولمه دوقوندیغنی حس ایتدم . ایلك اوکجه عدنانك وقتسز برشقه‌سی ظن ایده‌رك آلدریش ایتمه‌دم . بردها ؛ بردها... برآز کندمه کلیر کبی اولدم وآرقه‌یه دوندم که ، نه کوره‌یم ، سن سویله باقایم کیمدر ؟ ... بزم خالده دکلی !

أمین اول جیجم ، اوکا برآتیلیشم ، بر صاریلیشم وار ، جلدیرمشجه‌سنه دیه‌مك ممکن دکل ! ... آرتق نه‌درجه‌یه قدر قاجیقجه‌سنه قالدیغنی آکلامق ایچون ، اورادن آیریلنجه‌یه قدر بوتون قادینلرك نظری بزم اوزریزده اولدیغنی دوشونورسه‌ك یتر . . . فقط نه‌اولابیلیر ؟ .. اونلرك بو ، بش اون دقیقه‌لك مردودلو اتهاملرینك بنجه نه‌تأثیری وار ، وایلك آتدیغی طاش اوراغه دوشه‌ر !، دیرلر؛ اکر اونلرده اون‌ایکی سنه برمحله‌ده ، برمودده ، برمکتبده ، بر صوفراده یاشانیلان بر آرقاداشلرینی ، سنه‌لرجه کورمیه‌رك ، اونك خیال خاطره‌سیله مشغول ایکن امید ایدلمه‌ین برتصادفك پك طبیعی اولان چیلغینلغنی آکلامش اولسه‌لردی ، بزی تنقید دکل ؛ تقدیر ایده‌ر ومتحسس اولورلردی؛ظن ایدرم .

خالده‌دن ایلك صوردیغم سؤال ، سن ، ونوراد ،ولدی ، آه ! .. کاشکی صورمامش اولایدم ! بن شمدی‌یه قدر سزی أوله‌نمش وآرتق سنه‌لردن بری قرارلاشدیریلان لانهٔ سعادته یرله‌شدیکز ، ظن ایدییوردم . فقط هیهات ! .. بو قدر عکسی برجواب آلاجغمی هیچ امید ایتمه‌مشده .

سزك قاضی کویه نقل ایدیشیکزك أسبابی ، نوراد ایمش؛ بربریکزدن اوراق دوشورولمه‌کز لزومی ایمش .. حال بوکه ، اوندن برقاچ کون أول بتلیس والیٔ سابق رمزی پاشا ایله ازدواج ایده‌جککز تا ارن کوینه قدر پایلمش . . . نوزادده ایکی کونه قادار پارسه کیدییورمش ...

خالده بونلری کوز یاشلریله آکلاتدیغی زمان ، نیچون یالان سویله‌یه‌یم عین حیات، سکا آجیدیغمدن چوق ، أبوینکه قارشی، روحمده بویوك وَخشین برعداوت اویاندی . أکر اونلر سنك أبوینك اولماسه‌لردی ، بن بیلیرم، دها نه‌لرسویله‌یه‌جك وَدها نه‌لر یازاجقدم ! .. فقط ینه سکا اولاجق ...

ایکی دقیقه أول بر بریمزله ناصل قوجاقلاشدیغمزی، صارلدیغمزی ، بردورلو تصویر ایده‌مه‌دیکم حالده خالده‌نك ، بوبایقوش خبرلری بنی بردن بره ده‌لیرتدی؛ آرتق اونك‌ده کوزلرینه‌دقت ایده‌مه‌یوردم . سنك وَنوزادك،بوتون فلاکتلریکزی عادتا اونك نظرلرنده اوقویوردم . زواللی خالده ! ایکی دقیقه أول بنم شطارتله قهقهه‌لرمه اشتراك ایده‌رکن دیمك‌که ، اوده سزك قدر محزون ایمش . . اویله‌یا خالده سنی بلکه هرکسدن چوق سه‌وردی . ذاتاً اونك توسطی سزی بربریکزه آچیلمایاجق برکور دوکومله باغلامامشمی ایدی !.. شمدی ، سن اویله .. نوزادده یارسه کیده‌رسه ، زواللی همشیره ! نه یاپسین !... ألبت اوده سزك قادار متأثر اولور ...

چاپردن بك ایرکن دوندم . آیاق اوزرنده بیله دورامایوردم . مسئله‌یی عدنانه‌ده آکلاتدم . اوده بزم قدر وَ بلکه دها زیاده مأیوس اولدی . ألبته ، عدنان‌ده بومسئله‌ده مدخلداردی. اوده اوچزی‌سه‌ونلردندی. شمدی أوك ایچنده بر سکوت دوام ایدییور . کسه بزی بر هفته‌لق کلین کوه‌کی ظن ایده‌مز .

بك، بك متأسفز، عین حیات !... سن‌ده مکتوبکده ایضاحات‌ویرمه‌میشدك. مکتوبلریکی دورت کوزله بکله‌یورم . هردقیقه سنك‌ایله مشغول‌اولمق، کچیردیکك صفحات مؤلمهٔ حیاتیه‌یی آکلامق ، بیلمك ایسته‌یورز . کلمکلکم ممکن دکل ... یاری ، سن هرهفته بزی مکتوبسز براقه ! آکلایورمیسك عینی ؟ بك متأثرز .

خانم آننه‌م کوزلریکی اوپیور ، مه‌لقاده أللریکی ... دها زیاده یازامایاجغم ؛ بنی معذور کور !

کورلریکه بیکلرجه بوسهٔ صمیمیت و تحسر وضع ایده‌رك ، تأثرکده سندن زیاده مشترك اولان

قارده‌شك

مديحه

۲۶ ایلول ۳۲۶ ـ قاضی کوی

بختیار مدیحه‌جك .

مکتوبکی شمدی آلدم . سعادتکه ، شوقیریق قلبمله اولسون اشتراك ایتمك ، کندیجه اك سه‌وملی بر وظیفه‌در . مسعود اول ، بختیار یاشا !..

أزیجی ، اولدیریجی دوشونجه‌لر ایچنده یورولمش ، ووروغون دماغمی تبشیرات مسرت آوریله تحریك ایدن مکتوبکی قاچ دفعه اوقودیغمی سویله‌مه‌یه‌حکم.. فقط أمین اول مدیحه ، هردفعه قرائتمده مسعودیتك قارشیمده باشقه باشقه متبسم چهره‌لرله تجسم ایدییوردی . بومتبسم، مسرور چهره‌لرك قارشیسنده بنم‌ده نه‌قدر سه‌وینه‌جکمی سن بیلیرسك ؛ دوشون آرتق .. فقط نه‌وه‌ت ، بن ایسته‌ردم‌که ، سرورك ، سعادتك بر آینهٔ تجلیسی اولان چهره‌که ، تیتره‌ك قلبملك ، یالکز سنك بختیاریکه اولسون ، حصر ایتدیکی سرور و تبریکی صولغون دوداقلریمك حار بوسه‌لرینی وضع ایله ایفا ایده‌یم .. نه‌فائده‌که ، بو کونلرده کله‌مه‌یه‌حککی‌ده علاوه ایتمشسك .. مشغولیتکی ، عائله‌کی پك محق بولدم ؛ تسلیم ایتدم . فقط نه اولوردی ، أکر ایسته‌سه‌یدك پك آز اختیار زحمتله‌ده کله‌بیلیردك ، دکلمی ؟..

مکتوبمك سنی بوقدر دوشوندردیکنه ، دوغریسی پك تأسف ایتدم !.. تأسف ایتدم‌اما، سندن باشقه‌ده‌کیمه سویله‌یه بیلیردم؟ کیمه یارابیلیردم !.. مسئله‌یه عائدبرشی یازمادیغمی، بیلدیرمشدك ؛ دوغری !.. فقط ایکی کون أوله قدر هنوز قرارلاشدیرلمامشدی‌که ... مادام‌که، نه اولورسه اولسون یازمقلغمی ایسته‌مشسك،

پك اعلا ؛ باری سکا شمدیلك اونلرجه اولانی بیته‌نی یازایم ، آه، یارابیلسه‌م !.. باق ، هم‌ده پك‌چوق شیلر وار . یازمق، ایشته اونلری ، اوکوزلریمه ایناناماديغم شیلری اقرار وَ قبول ایدییورمشجه‌سنه بر ده کاغد اوستنده تثبیت ایتمك ؛ بو پك مشکل ... أومت ، پك‌چوق شیلر وار ؛ بونلرك هر بریسنك یرله‌شمك ایسته‌دیکی قورومش قلبمده ، قاراران قان یختیلرینی ده‌شه‌ره‌ك حیاتمی زهرله‌مه‌دن باشقه ، نه فائده‌سی وار !.. هم یالکز بونلرمی‌که ...

دویدقلریمی بیله یازمایوردم . آلتی آی اوله کلنجه‌یه قدر بوش بوغازلقله ، صولیلقله اتهام ایدیله‌ن عین‌حیات، بویله ، بر طاش پارچه‌سی قدرده لال وَ ساکنمی اولاجقدی ؟ نه یاپارسك زور، طاغی طاشی أریتیر ؛ دیرلر . پك دوغری ایمش. بن ظن ایده‌ردم‌که، انسانلر وَ هر شی بوتون زورلره قارشی عصیان ایده‌رلر، باغیررلر. خایر، بونده‌ده یا کلیورمشم؛ انسان قدرتندن دها فضله بر حوله‌ٔ اضطراب آلتنده أزلدیکی ، خلاصندن قطع امید ایده‌رك سکون و مطاوعت کوسته‌ریيور . هم ناصـل ، براق که سویله‌مك. باغیرمق بیله ممکن دکل ؛ حتی باشـقه بر شی بیـله دوشونه‌میورده ..

حیاتده بو یاشـمده بو قدر ده‌کیشه‌جکمی باشـقه سندن ایشیتـه‌م ایناناماز ، ویاده‌لی اولوردم مدیحه ! رؤیاده کوره‌جکمی بیله فکرمه کتورمش اولسه‌یدم ، أبدیاً اویویامزدم . لکن بوقدر تحـوله معروض قالدیغنده ، یاشـایه‌جغنی امید ایتمه‌یه‌ن جسارتسز انسـانلر ، نه قادار متین ، نه قدر دایانقلی ایمش . . . أذیت دکل ، ایکنه‌لی بشـیکلر ایچنده یاپیقلانارق قیورانان بر روحك حالا یاشـادیغنی وَ بر قدید اسکلت کبی حرکتسز، قدرتسز بر وجودك حالا سوروکله‌دیکنی کوروب‌ده شاشیامق قابل دکل ... بن آرتق هیچ بر شی کورمه‌مك ، کوردکلریمه‌ده بیـکانه قالمق ایسته‌یوردم ؛ ممکنمی ؟.. أسکیدن کمال لاقیدی ایله کوزلرمه تصادف ایده‌ن شیلر بیله ، بنی شـمدی اوزرنده توتمق ، ساعتلرجه دوشوندرمك ایسـته‌یور .

دوشونيورم ؛ دوشونيورمده بر تورلى ايچندن چيقامايارق بوكلوب قالييورم .

باق ايشته، نه سويله‌يه‌جكدم، نيره‌يه كيتدم. فلاكتدن اشتكايه ، تظلمه او قدر الفت ايتدم‌كه ، اولمارشى ... طاشلره، طوپراقلره بيله كندى حالمدن شكايت ايتمك ايسته‌يورم . دوشونميورم‌كه، اونلر كيمدر ؟.. نه وقت فلاكتزده اونلر‌كه، بنم لسانمدن آكلاسينلرده ، بكا آجيسونلر !.. ذاتاً بنمده هركسه كوستره‌جك بر يارهم يوق‌كه .. بنم بوتون سرائر روحيه‌مى آنجق سن ايشيده‌بيليرسك ؛ سن ديكله‌رسك . فقط سنك ايچونده خاير ؟.. سن شمدى نه ديه سعادتكك صاف و نشئه‌دار دقيقه‌لريكى بنم، زهرلى انديشه‌لرمله آشيلاياجقسك ... لكن يوق، سن ينه بنم چكدكلريمه ، اوكره‌نمكله اولسون اشتراك ايتمك ايسته‌يورسك ! يا ، بنم موجوديت حياتيه‌مدن هركسدن أول علاقه‌دار اولانلر ، حالى ، دوشونمك بيله ايسته‌مزلرسه نه‌ياپايم !... نه ايسه ، مادام‌كه، سن آكلامق ايسته‌يورسك ، يازايم:

بو أوه طاشندقدن بر كون صوكرا، موبيليه‌لرى هنوز يرلشدرمه‌دن، أوده باشقه بر فعاليت صامته‌نك وجودينى حس ايتمه‌يه باشلادم سه‌نه ايلك اولجه‌يلكده آكلايامادم. فقط بو صمت وسكوت كيتدكجه اوطه‌لرك بر كوشه‌سنه چكيله‌رك كيزلى كيزلى مشاوره‌لره، آره صره فيص فيص قوصلره، كوله‌لره قدر ايله‌ريله‌يوردى . نهايت هنوز ايكى كون بيله كچمكسزين اوده باشقه حاضرلقلر ، حتى قولتوق آلتنه صقيشديرلمش ، صوقاقدن، مطبخك پنجره‌سندن ايچرى‌يه آتيلمش پاكتلر ، بوكه‌تلر قولاقلرمى چينلاتدى . فقط بن حالا ايشك اساسنه بيكانه‌يم. و برقاچ كون اول مصاحبه‌ين هنوز اوطه‌مده ايدم مديحه ! سنك صالحه باجى كلدى. كوزلرنده افشايه حسارت ايده‌مه‌ديكى بر بشارت، بر خبر مسرت بليريوردى . ابتدا بوينه صارلدى؛ صوكرا اوطه‌نك هرطرفنى دولاشدى. اولجه باقيه بيله جسارت ايده‌مه‌ديكى شيلرى شمدى قاريشديرمغه قدر ايشى ايله‌ريلتمش ايدى. دهاصوكرا بنم او — سن بيليرسك.. — سياه قديفه‌دن مانتومى آلدى. اوقادار پرووالر ياپدى كه ، بركينمه‌سى قالدى. بن ده « بونك ايچنده بر ايش وار !.. » ديه، هم دوشونيور، هم ده اونى تجسس ايله‌يوردم..

بردنبره بکادونه‌ره‌رك : ـ آرتق بونی کیمه‌زسك کوچوك خانم، بکا ویره‌جکسك، دکلی ؟.. دیدی ؛ وعلاوه ایتدی: ـ پاشا سکا دها شیقلرینی دیکدیرر ...

صالحه‌نك ـ کندنجه ـ بو اخبار مهمی ، عادتا اوطه‌یی باشمه چوکدیردی . جواب ویرمك ایسته‌دم . یوتقوندم ، یوتقوندم ، قابل دکل ؛ برشی سویله‌یه‌مه‌دم وجهنم اولدی کیتدی. فقط اوکوندن صوکراده مناسبت دوشسون، دوشمه‌سین، بلکه اوتوز دفعه بنم ازدواجم، کلینلکم موضوع بحث اولدی. نه‌وده ، همان هیچ برسوز ، بردوشونجه یوق ... بویونه بنم نقرات ازدواجم تکرر ایدییور. آرتق سعادت ، هپ بنم ایچون ایمش !

دون، صوك قرارك کونی ایمش؛ نه‌بیله‌یم ، بن‌دها اون بش کون قادارقاپودن چیقامایاجغمزی ظن ایدییوردم . صباحله‌ین ، هیچ واقع اولمایان برشی ، آننه‌م اوطه‌مه کیردی ؛ یاتاغمك اوسته اوتوردی.. تواله‌ت ، مکمل ... بر ایکی دقیقه هرطرفی سوردکدن صوکرا ، قباحتلی چوجوقلر کبی یوزیمی کوزیمی قوقلادی . وعلاوه ایده‌رك : « ـ نه‌وك ایشلری‌ده بیته‌جك کبی دکل .. آرتق بویورغونلقله باسـلاندق قالدق . بوکون‌ده بر آز دیشاری چیقالم. علیه خانمی‌ده برابر آلورز. » دیدی . بنـدن جواب آلاجق قادار بیله تحمل ایده‌مه‌یه‌رك : « ـ قالق سـن‌ده توواله‌تکی یاپ قزم ! لاجورد چارشافکی آل؛ هرالتده دیکدردیکك اسقارپینلری‌ده که‌ینیور. قرمز شمسیه‌کله‌جانتا کی‌ده آل!.. » دیدی. کوریبورسك‌یا، مدیحه‌جکم، کیده‌جکمز یری آکلامادن ، کیه‌جکم البسه‌یی ، چارشافدن طوت ، چورابنه ، مندیلنه قدر اوکره‌ندم . بو ، بر کنج قیز ایچون پك آز تصادف ایدیله‌ن برشی .. ؛ دکلی ؟.. نه‌یاپایم ، قالقدم : یالاندن ، باشدن صاومه بر تووالت.. وایسته‌مه‌یه‌رك ألبیسه‌می کیندم ، آشاغی‌یه ایندم . آمان یارب ! قاش قورسـه‌مك بوروشـوقلرندن توت ، صاچلریمك بوقله‌لرینه ، فیرکته‌لرینه قادار آیری آیری کوزدن کچیرلدی . سـوقاق باشنه قدر چیقمشکن ، نه‌وه دوندك. اویونجاقلرینی ، ببکلرینی ایسـته‌ین خرچین چوجوقلر کبی چورابمك آژورلی اولمادیغنه دقت

ایده‌رك ده کیشدرلدی. بوتون کون سوقاقده بن کاه آرقه‌ده ، کاه یانده یورویرکن ، بوکون متصل اوکده یورومکلکم اخطار ایدیلیوردی . هله او علیه خانم ، ایشلر باشی .. بردفعه‌سنده قولاقلرم دولوسی ایشتدم :

— خانم ، سویله‌یك ، شمشیه‌سنی آچسین ده اویله دیم دیك یورومه‌سین ! او ناصل یورویش ؛ صوبی ، سیلی کیلمش خانم نینه‌لر کبی ... ، آننه‌مده ، اخطاردن چکنمه‌یه‌رك هرسوزینه بر مطاوعت اعتنا کارانه ایله سرفرو ایدییوردی . اسکله‌یه وارنجه‌یه قدر ، نیره‌یه کیتدیکمز ، کیده‌جکمز بنجه بك مجهول ایدی . دوغری واپوره ... واپوردن چیقدق ؛ بونلر بربرینه قاشلریله ، کوزلریله بر شیلر فصیلدایاراق غلطه ، تونه‌ل ، بك اوغلی ... بورایه قدر چیقدقدن صوکرا بك‌ده ایشی چاقامق ، قوشقولانمامق بك‌ساده دللك اولوردی ، دکلی ؟ « پاتیسه‌ری توبون »ك اوکندن کچدیکمی بیلمه‌یوردم ؛ بر آز ایله‌ریله‌مشم . یالکز قالدیغمی ، قولاقلرمده اوغولدایان فصیلتیلرك کسیلدیکندن آکلادم ، آرقه‌یه دوندم ؛ باقدم‌که ، علیه خانم ، توبونده‌کی اسانلری صاییور - مشجه‌سنه جامکاندن ایچری‌یه متجسس نظرلر صاوورییور ... آرتق آکلا - شیلمیه‌جق هیچ برشی قالمامش دیمکدی !.. بن ایله‌ریله‌یوردم . آه ، تصادف !... آرا صره بنم بدبخت نوازدجکم !.. پوست فرانسه‌زه قدر چیقارق کتاب آلاجغق سویله‌ردی . اویله برتصادف ؛ نه‌آرار !.... او ، شمدی کیم بیلیر ، هانکی طرفده چاتیق قاشلرینك اوستنه برده اعوجاج الم یوکله‌یه‌رك دوشونیور ... آرادم ، آراشدردم ؛ اوکا بکزه‌ر بر تك کنجه بیله کوز ایلیشدیره‌بیلمه‌یدم ، ینه‌نه‌ایسه... هپ‌طوپوقلرینك آلتنه آلکتریق‌بیلی‌قونولمش‌کبی قریتاراقدن یورویه‌ن قربیق بیقلی ، یوقارودن آشاغی‌یه شکرلمه قوتوسی نی دوم دوز ، طابانلی فسلی زوپیه بکلر ....

بن بو نفرت وتألمله ایله‌ریلرکن ، بردنبره علیه خانمك بلکه بیك برنجی اخطار تحکمی صباخ روحمی پارچالادی؛ سنده‌له‌یه‌رك دوندم. شویله‌برچکه اشارتیله

ایچری‌یه کیره‌جکمزی آکلاتدی . ایچری‌یه کیردم ، آمان یارب ! ... اودقیقه ، بلکه مزارمده بیله بنی دهعه‌لرجه خورتلاته‌جق ... ایشته ، شمدی بیله صار . صیلیورم . بیلمم ! برشیٔ کورمه‌ده ، کی کلیور بکا !... فقط ، نه‌دن ! نه‌دن بویله صارصیلدم ؟ ... بنی بویله بك آنسز آولایان ، هانکی قوت اولابیلیردی ؟... اویله‌بوکلمش ولمیم .. بالکه‌ده‌ایچه بوبایغنلق دوام‌ایتمش .. « دوندورمه‌کی یه‌سه‌که قزم ! » احطاریله برآز کندیمه کلیر کبی اولدم . فقط ، آه ، فقط یوره‌کیم ، برهوس بر آوجنك داء اغمالنه دوشه‌رك یوواسندن یاوروسندن آیریلاراق آووتیلمق ایسته‌نیله‌ن برقوشك ، قفسنده‌چیرپندیغی کبی‌چارپینیوردی ... اونلر ، دوندرمالرنی بیور ، دوشوندکلرینی قرارلاشدیریبیورلردی . یا بن ، بنده حکم اعدامم قرارلا . شدیریلیرکن ، برحاکم صوثوق قانلیلغیله دوندورمامی پك لاقیدانه ییه‌جکدم . اونلر ، تصوزلرنی قرار آلتنه‌ده آلاراق اوزرینه برده صوثوق صو ایچه‌رکن ، بن ، بوتقونه یوتقونه معدهمه یووارلادیغم زهرداملالرنده ، برده استعجال ایده‌جکدم !

دوندورمانی یمك مجبوریتی ، بجه‌می آچهامی‌ده استلزام ایدییوردی ؛ آچدم . دیمك که ، هرشیٔ تمام اولمش ، هرشیٔ بیتمشدی . اویله‌یا ، یالکز نوزادك حریم وصلتنده آچیلاجق نقاب‌عفتك ، همان یاریسی ، فرسوده برحیاته قارشی آچیلمش وَ اوحییں مشغوفه ایلك شائبهٔ حیانت ، ایلك و صوك سیاه تمغا ، بردها چیقمامق اوزره سوردولمش وَ باصلمشدی .

دیمك که ، رباط أسارتم ، خیالك بیله اورکدیکی برالهٔ ، آلین تری قوقوسیله آشیذن برقاچ کیرلی آلتون مقابلنده تسلیم ایدیلیوردی وَایدیله‌جکدی .

صوك قطرهٔ زهریله کنجلکمی تسمیم ایده‌ن صوثوق دوندرمانك أك صوك طعمهٔ خشین وَباردینی‌یوتقوبارق معدمه‌ایندرمکه اوغراشیر ایکن ، ناصلسه کوزلرم قاپویه ایلیشدی ، آمان یارب : بوتون موجودیتم او قدر صارصلدی که ، یرلره سرنلوب دوشمه‌دیکمه کندمده حیرت ایدییورم . برآز جسارت .. دقت ایتدم :

كوزلرمك بر آشناى غير مفارقى اولان ايكى پارلاق و مغموم نظر !.. بو، بنى بردنبره صارصدى . آرتق نه اولديغنى بيلمه‌يوردم !

نه تصادف مديحه‌جكم ، نه تصادف ! . . اونى كيم بورايه كوندرردى ؟ . . و كيم كوندره‌بيليردى ! ... ذاتاً او ، قادينلره صوقولمق ؛ اونلرك بولونديغى يرده كزنمك ؛ هر شيئه بروتى صوقمق ؛ پاپاغان وارى اُزبرله‌نيلمش پيرانمش جمله‌لرله انى يه كوتويه ، هر قادينه صارقينتلق ايتمك ، اونك اَڭ زياده نفرت ايتديكى شيئلردن ايدى . هم بو خصوصده جسارتسزدرده ... ناصل اولدى ؟.. نره‌دن اوكرندى ؟.. بيلمه‌يورم . نه بيله‌قدر نادر وبى رحمانه آتيلمق اوزره ياقلاشديرلديغم براوچورومدن هنوز خبرم يوق ايكن ، اونك بويله ساعتى ساعتنه ، دقيقه‌سى دقيقه‌سنه حركاتمزى نره‌دن اوكره‌نديكنه بردورلو عقل ايرديره‌مه‌يورم .

بر آز انى كوره‌يم ، خيال اولماسين ! .. خاير ، آرتق دورمادى . قاپودن بر روزكار كبى فيرلادركن آنجق كولكه‌سنى كوره‌بيلدم ؛ كيتدى . . . عجبا ، حيات نسويتمه برخاتمه چكيلمك اوزره تذكر ايديلن قرار اعدامى او، نه‌دن بيليوردى؟..

بن آرتق مدهش بر قاصرغه‌نك ولوله‌دار ، اعوجاجلى اوغولتيلرى آراسنده شاشيرمش كبى ، شاشقين شاشقين ، دورديغم يرده سنده‌له‌يوردم ، اوطورردق .. اوطورردق ... بلكه هر ثانيه‌سندن ميليونلرجه شراره‌لر صاچان ، ميليارلرجه ساعت اوطورردق . . مذاكره ـ قرارده ثبات ايتمك اوزره .. ـ اينجه‌ليور ، قصاليور ، اوزانيور ؛ هر تورلو شكللره كيردكدن صوكرا ينه دوام ايديپوردى . آرتق بر دقيقه كلدى كه ، بيلمه‌م ناصل اولدى ؛ ديك موافق ، تمام ! جملهٔ قبولى متعاقب « كيده‌لم ! .. » كلمه‌سى ، بوتون چيلاقلغيله قولاقلرمده چاتلادى ؛ صاوصاقلايارق يريمدن قالقدم ، يورودك .

فقط بيليرميسك مديحه ، قاپودن چيقاركن اُملر ، اَنديشه‌لر صاچان نظرلرم ، ينه تجسسات نسويه‌مك ترجمانى اولدى . ماصه‌لره شويله بر كوز كزدردم ؛ بزدن

باشقه بر كمسه يوق ! . . ايى باقدم ؛ اوتەدە ، تا ، پك اوزاقده حياتك اك آغير حوالە اضطراباتى آتنده آيشمش قالمش ، يورغون وَفرسوده بروجود .. هم اوفادار پيرانمش كه ، بزم كلين‌خانمه (!) ـ خفياً تقديم ايديله‌جكم ـ ديه هرطرفه دقت وَاعتنا ايله ويريلەن چكى دوزەنلره ، بيقلرينه ويريلەن وضعيتلره مقابل ، زواللى مخلوق ! . . ينه اركك اسكيدى بيله دينيله‌مه‌يه‌جك قدر آشينمشدى...

قاپودن چيقدق . « دوغرى يول » ليا كرى بوكرى قالديرملرينى اولچەن حسسز وكوروالتيلى عضولرك آراسه‌قاريشدق ؛ آرتق ، نفس آلمقسزين قوشيوردق : تونەل ، غلطه ، كوپرى ...

قضى كوى واپورينه ياقلاشدق ؛ كيرمك ، كنيش برنفس آلمق .. ممكن دكل... برأزدحام ، برغلبه‌لق كه تصور اولونماز.. چوجوغنك ألنى قاورايارق : « ـهايدى ياورم ، يتشه‌ميه‌جكز ! » ديه قوشوشانلر ؛ اودون كبى اوموزلرك بالالتزام چاربيشمەلرى آراسنده ؛ « كورمه‌يورلر آيول ! .. قادينلر نچيورده ، برآز حرمت بيله يوق !.. آز داهاقفسم كسيليوردى .. » ديەنلر ، برآز دها ايلەريده : « دقت نزيهه !.. اورتەدن ! .. اوزاقلاشما ! نەطاش‌قفالى چوجوق ، دوشه‌جكدك آيول ، نەآ كلامار شيشلك ! .. چوجوغى أزه‌جكدك . » كبى نداى اشتكالر آراسنده ، نه ايسه واپوره جان آتابيلدك..

شمدى‌ده نەو ايشلرندن ، كزينتيلردن ، اوشاق ، بسلەمه اويغونسزلقندن ، كاينك حيفرده ايجمەسندن ، وَنهايت « بك شكايت » لرندن بحثلر آچيليور ، برنجى حمله بيتمەدن : « نەسويله‌يورسكز ، خانمجغم ، دها نەلر... » ندا وَ استفهاميله هنوز مسئلەنك بيتمەديكى آكلاشيليوردى .

« مابعدى كلەجك نسخه‌ده »

موده رسملرندن

عرب قادینلرینك صفحات

حیاتەسندن برقاچ انطباع

بلو   بیش دو موقعیه قارشی ...

میلیاردر پیه‌ربون مورغان و حیاتی

میلیاردر مورغان اومعظم ثروتی یالکز سعی ذاتیسی ایله اکتساب ایتمه‌مش اولمق اعتباریله سائر آمریقا اغنیاسندن تفریق ایدیله‌بیلیر . مع‌هذا مورغان طوپلادیغی بیغنلرله آلتوندن دولابی دکل ، بلکه بوقدر عظمتلی بر ثروتی جمعه مدار اولان مزایای فکریه واخلاقیه‌سندن ناشی نظر حیرت وتقدیری جلب ایدن انسانلردن بریدر .

پیه‌ربونك ثروت حقیقیه‌سی نه‌دن عبارتدر ؟ بو سؤاله جواب ویرمك پك زیاده مشکلدر ؛ آمریقالیلر بیله بوذاتك حقیقی دکرینی تماميله تعیندن عاجزدرلر . شبهه یوق که مورغان زیر تملکنده اولان ۷۵۰ میلیون ایله آمریقا ملیارده‌رلری میاننده اوچنجیلکی احراز ایده‌رك برنجی وایکنجیلکی روقفه‌للر وقارنه‌جی یه ترك ایدر . فقط مورغان یالکز (۷۵۰) ملیونه صاحب دکلدر ؛ او ، عین زمانده آمریقاده‌کی تکمیل شمندوفر وبانقه‌لره ، عموم شرکتلره حکمران بر تاجدار ثروت واقتصاددر . بو اعتبار ایله آرزو ایتدیکی تقدیرده تشبثات تجاریه‌سی ایچین نه مدهش سرمایه‌لره اوینایه بیله‌جکی تصور ایدیله‌بیلیر .

پترول قرالی روقفه‌للر ایکی ، چلیك حکمداری قارنه‌جی ایسه بر بچق میلیاره مالك اولدقلری حالده بوپاره‌لری جمع ایچین صرف ایتدکلری غیرت وملکه بورسه قرالی مورغانك پدرندن توارث ایلدیکی ثروتی ملیارلره ابلاغ ایچین چکمکه مجبور اولدیغی امکلره نسبةً هیچ مثابه‌سنده‌در . بونلردن روقفه‌للرك پدری بر سیار صاتیجی ایدی . پترولی حاوی بعض اراضی صاتین آلمایه موفق اولنجه‌یه قدر پك سفیلانه بر حیات امرار ایدردی . نهایت اقتصاد ایتدیکی کوچوك برمبلغ ایله محدودالمقدار بریر اشترا ایدنجه طالع کندیسنه ابتسامه باشلامشدی . (قارنه‌جی)ده

د . س : ۴۹ - ۱۳

بر ایپلك فابریقه‌سنده ماهیه (۲۵) غروش براجرتله چالیشیر بر عمله، بالاخره پوسته موزعی، دها صوکراده تلغرافجی ایدی. بو ایکی هیکل عزم وورزش مستقلاً اجرای تشبثه مساعد سرمایه‌لر تدارك ایدر ایتمز الك بویوك (سپه‌کولاسیون) لر اجراسنه باشلامشلر وتصادفك یاردیمیله زنکین اولمشلردی.

حالبوکه مورغانك کسب ثروت ایلمی بوطرزده دکلدر. او مستثنا برفراست اقتصادیه، بر خصوصهٔ ترتیب ساری ایله متخلق اولدیغندن پدرندن منتقل ثروتی او مرتبهٔ کماله ایصال ایده بیلمسنده الك بویوك عامل سرمایه استعمالنده‌کی هنر محیرانه‌سیدر.

تجارت وبورسه‌قرالی پیه‌ربون۱۸۳۷سنه‌سنده (هارتفورد)ده دوغمشدر. پدری سعهٔ حال ایچنده تأمین معیشته صالح بر ثروته مالك ایدی. ساحهٔ تشبثه بر بانقه مأموری صفتیله کیره‌رك بالاخره بر منسوجات فابریقه‌سیله تشریك‌مساعی ایلمش ودها صوکره باشلی باشنه برتجارتخانه آچمایه موفق اولمشدی. کونك برنده لوندره‌نك الک‌مهم بانکرلرندن (پهبودی) پیه‌ربونك پدری ایله برلشه‌رك کندیسنی بانقه‌سنه دیرکتور تعیین ایتدی‌که بو تشریك مساعی مورغانك استقبال شعشعه‌دارینه مطلع حکمنده ایدی. تجارت قرالی بویوك بر حس ناموس ایله‌تزلزل ناپذیر بر عزم وثبات توارث ایتمشدی. بو خصائل سایه‌سنده یکرمی یاشلرنده (پهبودی) بانقه‌سنك ریاست اداره‌سنه کچه‌رك مجاهدهٔ مالیه‌یه باشلادی.

مورغانك اوان طفولیتی زمان شبابنك آینه‌سیدر. بویوك امریقالی سن کالنده اولدیغی کبی چوجقلغنده‌ده غایت آز لاف سویلر ودور ودراز تأمل ایتمدن فك دهان ایتمزدی. کندیسنده لك خفیف برحال عصبی کورمش اولان یوق کبیدر. مورغان (بوستون) شهرنده ۸۵۳، سنه‌سنده تحصیلنی اکمال‌ایدکی زمان مختل الصحه اولدیغندن پدرینك تشویقیله سیاحته چیقدی. اسویچره والمانیاده برمدت زمانکذار اولدقدن صوکره امریقایه عودت‌ومبارزهٔ اقتصادیه‌یه مباشرت ایتدی.

هنوز یکرمی یاشلرنده ایکن مورغان سن کماله رسیده ، مدبر وتجربه دیده بر چوق ارباب تجارتك درعهده ایده‌میه‌جکلری بر وظیفه‌یی اوزرینه آلمشدی . (پهبودی) بانقه‌سنك محتشم سرمایه‌سی ید اداره‌سنه مودوع اولدیغی کی بو مؤسسهٔ مالیه‌نك معیتده چالیشان بر چوق بانقه‌لرده زیر تفتیش ومراقبه‌سنده بولنمقده ایدی . فقط مفطور اولدیغی خاصهٔ ابداعیه باشقه‌لری نامنه چالیشان مورغانی آیری بر تجارتگاه آچه‌رق اعلان استقلاله سوق ایلدیکندن بر مدت صوکره عموجه زاده‌سی (دابنه‌ی) ایله بالاشتراك بورسه میداننده بر مؤسسهٔ مالیه احداث ایتدی . روتی سایه‌سنده بومانقه‌ده پك قیصه بر زمان ظرفنده پیاسه‌یه تحکم ایتمکه باشلامشدی .

مورغان ۱۸۵۹ ده متاعبنی اویوتمق ایچون پارسه‌کیده‌رك میس (آملیا ستورج) نامنده برقیزه ربط قلب ایتدی . بیچاره قیز وره‌دن مضطربدی . زنکین آمریقالی سوکیلیسنك دست اردواجنی طلب ایلدیسه‌ده میس جواباً موتی قریب اولان برقادینك هیچ کیمسه ایله اردواج ایده‌میه‌جکنی سویلشدی .. فقط مورغانك ابراماتی غلبه چالدیغندن ازدواجلری اعلان ایدلدی . زواللی قادین عالیجناب زوجنك آغوش تسلیتنده برقاچ آی دها تمدید حیات ایلدکدن صوکره وفات ایتدیکندن مورغان مأیوساً مملکتنه وایشلری باشنه عودت ایتمشدی که رسم وصنایع نفیسه‌یه اولان ابتلاسی بوتاریخدن باشلار . بلکه میس آملیانك لطف الهامیله‌در که مورغان کرهٔ ارض اوزرنده‌کی صنایع نفیسه قوللکسیونلرینك اك قیمتدارینه مالك اولمشدی . ایلك صاتین الدیغی تابلو (بیکر) اسمنده بر امریقالی رسامك اثری اولان بر کنج قادین تصویری ایدی . بو اثر نفیسی الده ایتمك ایچین مورغان (۱۵,۰۰۰) دولار تأدیه‌سنه مجبور اولمشدی .

مورغان وظیفه‌سنه عودتندن آز بر زمان صوکره وقوعه کلن استقلال محاربه‌سندن بالاستفاده الك مهم اجرا آتندن بر تجیسنی ساحهٔ فعله چیقارمشدر . امریقان عسکرلری

طرفندن محاصره ایدیلن (چارلس تاون) شهرینك غیرمنتظر بر حالده مقاومت كوسترمسی مدهش برآلتون بحرانه باعث اولمشدی . مورغان هم سنی اولان (كه‌جام) نامنده بر بانكر ایله بالاشتراك جمعه موفق اولدیغی ایكی میلیون قیمتنده آلتون مسكوكاتی انكلتره‌یه متهیء حركت بولنان بر واپوره تحمیل ایتمش بو حركتدن تلاشه دوشن ارباب تجارت طوبلادیغی آلتونلری فاحش بر بدل مقابلنده مورغاندن اشترا ایلمشدی كه بوده بو دسیسهٔ تجاریه سایه‌سنده ۱۶۰۰۰۰ دولاره قریب بر منفعت تأمین ایتمشدی .

۱۸۶۱ ده وقوعه كلن محاربه‌ده امریقا رئیس جمهوری (لنقولن) ك طرفدارانی مغلوب اوله‌رق بویوك بر بحران مالی ایچنده قالدیغی زمان اوروپاده (روچیلد) لر امدادینه شتابان اولمیورلردی. لنقولن مالیه ناظری (سالمون‌چه‌یز) واسطه‌سیله بیهوده یره (نیویورق) بانقه‌لرندن استمدادده بولدی . بونلر میاننده یالكز (پیه‌ربون مورغان) دست معاونتی رئیس جمهوره اوزاته‌رق مملكتی بویوك فلاكتدن قورتارمشدی.

بو محاربات اثناسنده مورغانك اوینادیغی روللر مهم اولمقله برابر تجارت قرالی اوتوز یاشلرینه قدر دهای اقتصادیسندن هنوز پك ضعیف نشانه‌لر میدانه قویمشدی . ۱۸۶۶ سنه‌سنه قدر پیه‌ربون زوجه‌سی فرانس‌لویز وچوجقلری آراسنده اولدقجه ساكنانه بر حیات كچیردی . كاه‌نا كاه لوندره‌یه كیده‌رك پاریله ملاقات ومداوله‌ٔ افكار ایله‌ردی. فقط وقتا كه اوسنه ابتدالرنده شمندوفر منازعاتی رونما اولدی . آرتیق مورغان طاقت فرسا بر غیرت وفعالیتله مجهز اوله‌رق میدان‌حربه اتیلیوردی . (جه‌ی‌قود) و (جه‌یم فیسك)ناملرنده ایكی جرأتكار بانكر بالجمله شمندوفر قومپانیه‌لرینی افلاسه ویا قزانمغه مجبور ایده‌رك عموم طرق حدیدیه‌یی اله‌كچیرمك ایچین صرف ماحصل غیرت ایلمكده ایدیلر . مورغان بونلره میدان اوقودی . اوتاریخلرده جه‌ی غود ایله فیسك (ئه‌ریه) خطوط حدیدیه‌سی

شرکتنی اداره ایتمکده ایدیلر. اقصای امللری (الباتا) و (سوسکه‌هانا) شمندوفرلرینده الده ایتمك وایکی خطی برلشدیرەرك «New-york-central railway» اسمنده‌کی جسیم بر شمندوفر قومپانیه‌سیله رقابت ایلمك ایدی. فیسك، نهایت (الباتا) قومپانیه‌سنی دوچار افلاس ایدەرك کندیسنی شرکته (سندیق) تعیین ایتدیردی. مفلس قومپانیه‌نك دیرکتوری بو مغلوبیتی تلافی ایچین بیه‌ربون مورغاندن استمداد ایلدیکندن مورغان شرکتك بالجمله حصه‌دارانی دعوت ایدەرك مسأله‌یی موضوع بحث ایتمکه لزوم کوردی. فقط (ئه‌ریه) شرکتی بانکرلری حصه‌دارانی طرفلرینه جلبه خادم هر درلو وسائطه مالك اولدقلرندن مورغان مسأله‌نك لهنده‌مذاکره‌سنی تأمین مقصدیله بعض تدابیر احتیاطیه‌یه توسل ایلدی.

اجتماع کونی، مورغان ایله مفلس قومپانیا دیرکتوری (رامسه‌ی) مذاکره صالونه منتهی نردبانلرك اوست باشنده طورمقده ایکن (فیسك) آرقه‌سنده بر طابور طرافدارانی کندیسنی تعقیب ایدەرك محل اجتماعه واصل اولنجه (رامسه‌ی) شدتلی بر ضربه ایله فیسکی ایتدی ونردبانلردن اشاغی‌یه یوارلادی. (فیسك) طرافدارلری تلاشه دوشه‌رك قاچدیلر. نردبانك الت باشنده بکله‌ین بر پولیس مأموری‌ده (فیسك) ی کمال سرعتله یاقه‌لیه‌رق بی نهایه پروتستولره رغماً اجتماع محلندن تبعید ایلدی. وبر پولیس موقعنه کوتوروب براقدقدن صوکره اورته‌دن غائب اولدی. اورته‌ده هیچ بر مشتکی بولنمدیغندن برمدت استنطاقدن صوکره (فیسك) تخلیه ایدلدیسه‌ده آرتیق اولان اولمش، بیتن بیتمش، مورغان طرفندن تصور ایدیلن چاره موفقیتله تطبیق اولنه‌بیلمشدی. فی‌الحقیقه اجرتله طوتولان ساخته بر پولیس فیسکی اورته‌دن قالدیردیغی ایچین حصه‌داران نفوذ واغفاله قابیلمقسزین بیان رأی ایلمشلر وبونك نتیجه‌سی اوله‌رق کندیلرینی فلاکتدن قورتارمق ایسته‌ین بانکره اعتمادلرینی بیلدیرمشلردی.

بو خط حرکت مشروع اولمسه بیله هرحالده بر قومپانیه‌یی تشکیل ایدن

حصه‌دارانك حریت محا که‌لرینه خادم اولمق وبرآدملك استبدادینه قارشی قویمق فکریله متخذ اولدیغندن معذور کوروله‌بیلیر .

موقع مجاهده‌ده مقهور اولان (ئه‌ریه) قومپانیه‌سی دیرکتوری واسطهٔ شدتله اخذ انتقامه قرار ویردی . (البانا) جهتلرنده ایشله‌ین واغونلری تخریب ایچین اجرتله بر خیلی عمله طوتدی . واجرای تخریباته باشلادی . دشمنلری‌ده مقابله بالمثل قیلندن اوله‌رق طرفدارانی معرفتیله (ئه‌ریه) ده‌کی خطوط حدیدیه‌یی قطعه باشلادیلر . بومنازعات قانلی محاربه‌لره منقلب اولدی . نهایت (رامسه‌ی) مورغان سایه‌سنده اعلان ظفر ایلیه‌رك مستبدلری اطرافندن دفعه موفق اولدی . مورغانك بوموفقیتی آلقیشلایان فیلادلفینك اك زنکین بانکرلری (نویورق) ده‌کی تجارتخانه‌لرینه شریك ومدیر اولمسنی کندیسندن رجا ایتدیلر. اوده طلب‌واقعی قبول ایلدی . آرتیق ایشلری پك بویوك برمقیاسده بویودیکی‌جهتله دائرهٔ اشتغالاتنی توسیع ایتمك لازمکلدیکندن Broad Vest ده مرمردن غایت محتشم بر سرای انشا ایتدیردی‌که دنیانك اك بویوك تجارت پروژه‌لری ایله اك جرأتلی trust لری بوکاشانهٔ معظمك دیوارلری آراسنده ترتیب ایدلمشدر .

مورغان اللی یاشلرنده ایکن شهرتی هنوز بحر محیط اطلاسی‌یی آشمامشدی . نامی یالکز امریقا بانقه وشمندوفر قومپانیالری آراسنده زبانزد ایدی . فقط هیچ یورولمق بیلمه‌ین بو دهای تجارت چوق کچمه‌دن عالم دادوستدك اك بویوك برچهره‌سی اولدیغنی اثبات ایدییوردی . فی‌الحقیقه ۱۸۷۱ سنه‌سنده پیه‌ر بون مالیه قرالی‌اولمسنه دلالت ایده‌جك تشبثات‌جسیمه‌سندن برینی بالاجرا ایلك بویوك سندیقه‌سنی احداث ایلدی . ارتق بو تاریخدن اعتباراً هر درلو اجراآتنده منفرد ومستقل اوله‌رق تدویر امور ایتمك ایسته‌دیکنی عالمه اعلان ایدییوردی . مورغان مساعیسنه تشریك ایلدیکی‌ذوات حقنده دائما بویوك بر حرمت ومحبت اظهار ایدر

وفقط پروژه‌لرینك هیچ کیمسه طرفندن تنقید ایدیلمسنه رضا کوسترمزدی ، کیریشدیکی تشبثات تجاریه ایچین مشارکتلرینی آرزو ایتدیکی ذواتی رأی ورضالرینی استحصاله بیله لزوم کورمکسزین اسملرینی لیسته‌یه ادخال ایلردی . بو بابده اك کوچك بر اعتراض سردینه جرأت ایدن سرمایه دارلر پك آجی ندامتلره اوغرارلر وبعدما هیچ بر زمن مورغانله تشریك مساعی ایتمه‌مکه محکوم اولورلردی .

مورغانك پك متین برعزم و اراده‌یه مالك اولدیغنی و ارروسنی بهمه حال اجرایه خواهشکر بولندیغنی اثبات ایچین برفقره ذکر ایده‌لم: بر بازارکونی (نیویورق) پاپاسلرندن موسیو پوتر مورغانك شهر خارجنده‌کی کوشکنه مسافر کیتمشدی . برمدت ملاقاتدن صوکره رئیس روحانی مهم براجتماعده بولنمق ایچین (نیویورق)ه کیده‌جکندن منهیٔ حرکت اولان ترنی قاچیرمامق ایچین یمك یمه‌دن مساعده طلب ایدر . مورغان جواباً :

— خایر ! دیر ، طعام ایده‌جکسکز . بوندن صوکره‌کی اکسپرس ایله کیدرسکز .

پاپاس مصرانه جواب ویرر :

— قابل دکل ، افندم ، تعرفه‌ده باشقه ترن بولندیغنه دائر صراحت یوقدر .

— بو قریه‌دن کچن براکسپرس واردر . امین اولکز ، اکر اوکزده طورمازسه بن طوردیرمایی درعهده ایده‌رم .

یمکدن صوکره مورغان مسافرینی رفاقتنه آلەرق آرابه ایله استاسیونه عزیمت ایدر . فقط وقتك پك کیچ اولمسنه مبنی استاسیون مسدود بولندیغندن خدمتجیسنه امرویره‌رك قاپیسنی قیردیرر ، ایچری‌یه کیررلر . بو صره‌ده بر ترنك ولوله تدوری‌ده اوزاقلردن ایشیدلمکه باشلار . امریقالی میلیاردر اله تصادف ایدن بر فناری یاقەرق دمیر یول اوزرنده صاغه‌صوله صاللایجه ترن توقفه مجبور اولور ، مورغانده

قوندوکتورك اوفکسنه رغماً دوستنی الك مناسب بر واغونه یرلشدیره‌رك کندیسنه وداع ایدوب کیدر . .

پیه‌ربون مورغان‌ك الك بویوك‌تشبثلرندن بری United staltes steel Coaportıon نامیله احداث ایلدیکی برچلیك (تروست) ی‌در‌که بوحرکتنده‌کی مقصدی چلیك قرالی اولان‌ملیاردر (قارنه‌جی) نك عظمت وشکیمتنه برسدچکمکدن‌عبارتدی . قارنه‌جینك‌امریقاده اعمال ایدیلن‌تکمیل چلیکلری ید انحصارینه کچیرمکه‌چالیشدیغنی کورن ملیونرلر تلاشه دوشه‌رك مورغانك اطرافنی آلدیلر ، سرت ایلدیکی الك کوچوك بر فکر ومطالعه‌سی ایچین میلیونلر صرفه آماده ایدیلر . پیه‌ربون‌مورغان (قارنه‌جی) ایله مجادله ایده‌بیلمك ایچین قوتلی بر ثروت تشکیلنه لزوم کوره‌رك بو امله وصول ایچون رابطهٔ ملیتدن بالاستفاده هر بری اللی الی یوز ملیون دولار سرمایه‌یه مالك اون اون ایکی امریقان شرکتنی برآرایه کتیردی . بو صورتله وجوده کلن چلیك تروستی ذی‌قیمت معادندن بلااستثنا امریقاده موجود بالجمله معادنی حاوی اراضی‌یی پیدری صاتین آله‌جق ومناقله‌یی تأمین ایچین ایجابنده واپورلر ، ماکنه‌لر ، کوپرولر ، کمر وحتی قانالر انشا ایده‌بیله‌جکدی . تصور واقعی اجرا ایچین ساحهٔ استفاده‌یه وضع اولنان درتیوز ملیون دولاری متجاوز اولان سرمایه دها ایشه باشلامه‌دن عالم صنعت وتجارتی تدهیش ایتمشدی .

مورغانك اجراآت عظیمه‌سی ایچنده الك آز مونق اولدیغی شی بحر محیط تروستیدر . بحر محیط اطلاسیده اجرای سفر ایدن سفن تجاریه پك آغیر و متخالف تعرفه‌لر تعقیب ایده‌کلدکلرندن بر چوق متشبثلر پیه‌ربونه مراجعت ایده‌رك جسیم بر تروست احداثی صورتیله مناقلات بحریه‌یی تنظیم وتسهیل ایتمك ایسته‌دیلر . مورغان برخیلی قومپانیه‌یی جمع ودعوت ایدوب ۶۰ میلیون دولاردن عبارت بر سرمایه ایله بحر محیط تروستنی تشکیل ایلدیسه‌ده مذکور قومپانیه‌لرك عین تابعیت وملیته مالك اولمامسی وسرمایه‌نك نسبةً قلیل

وغیر کافی بولنمسی بوتدبیرك موفقیت تامه ایله نتیجه‌لنمسنه مانع اولمشدی .

بحرمحیط تروستنك ساحهٔ فعله وضع ایلدیکی تاریخلرده پیه‌ربون مورغان بر طرفدن‌ده بر زراعت تروستی تخیل ایلمکده ایدی . اوتاریخلرده امریقاده بولنان باشلیجه زراعت ماکنه‌سی فابریقه‌تورلری احتراصکار رقابتلری ایله‌چکیلمز برحاله کلمشلردی. اونلرکده حدلرینی بیلدیرملك لازمکلیوردی. مورغان پروژه‌لرینی اکمال ایدوب تروستی میدانه قویار قویماز فابریقاتورلر اراسنده‌کی مجادله‌ده سکون بولیوردی. ۱۹۰۲ سنه‌سنده تشکل‌ایدن بوشرکت جسیمه ۶۰ـ۸۰ میلیون دولار سرمایه‌یه واوتوز فابریقه‌یه صاحبدی . بحرمحیط تروستنده‌کی موفقیتسزلکه بدل پیه‌ربون مورغانك بوتشبثی اك پارلاق ثمره‌لری حصوله کتیردی .

بو خارق‌العاده انسان کرهٔ ارض اوزرنده اوقدر بویوك برنفوذ تأمین ایلمشدرکه قراللر بیله کندیسنه اقران معامله‌سی اجرا ایدرلر . دفعات ایله کندیسیله ملاقات ایدن انکلتره قرالی یدنجی ادوارد حال وقالیله اقتصادیات قرالنك قارشیسنده بولندیغنی کوسترمش وکندیسنی بوکینغام سراینه‌دعوت صورتیله حقنده بسله‌دیکی حرمت ومحبتی اورته‌یه قویمشدر .

المانیا ایمپراطوری‌ده ازمنهٔ حاضره‌ده عالم اقتصادك زمامداری اوله‌رق تلقی ایلدیکی مورغان ایله چوق‌دفعه ملاقات ایتمك ایسته‌مشدر . چلیك تروستنك تشکیلندن صوکره پیه‌ربون طرفندن اجرا قلنمش اولان برآلمانیا سیاحتی قیصرك بوآرزوسنك حصولی‌ایچین بك مناسب برفرصت ایدی . آلمانیا ایمپراطوری مورغانك (کیل) ده (قورسه‌ر) اسمنده‌کی یاطنده بولندیغنی استخبار ایده‌رك کندیسنی برلینده بکله‌دیکنی وبهمه حال کلمسنی اخبار ورجا ایلمش وجواب آلمادن خصوصی آرابه‌سنی مورغانه کوندرمشدی ! وبو صورتله آرالرنده وقوعه کلن ملاقات ومحاورات قیصرك‌محبت وحرمتی‌ده قات‌قات تزیید وتقویه ایلمشدر . .

عثمان نعیم

خرابه‌لر

« دشمن مظفر اولورسه برشهره دکل ، بر
خرابه‌یه کیره‌جکدر ... » – شکری پاشا –

دەکیزده لرزهٔ اجرامی نقش وفرش ایده‌رك
برعزلت آقشامی تنهاجه أیندی ، لال سکون ؛
صوك ارتعاش نهار افقه آچدی برتتره‌ك
جهان راز خواطرکه سینه‌سنده قرون :

زمینی خون ایله آلوده ، آسمانی خراب ،
مه‌وستاره ویا شمس محتشم تاراج ؛
اوزون کمرلرك أوستنده بر رمیده غراب ،
وبرسریر مکدرده منهزم برتاج ...

اوزاقده أنجه وَآلتون ستونلریله دوران
خیده آقروپول ؛ عاجز ، ییقیق سرایلی روما ؛
اوشانلی یومبه‌ئی آتش وَ دود ایچنده نهان ؛
او یانده قارطاجه ، بریانده منزوی نینوا ...

سمایه ذروه‌سی پیوسته محتشم بابل ،
اوکنده : لعل وصدف کللریله باغچهٔ عشق ؛

معابدیله ، فسونیله ، محوی ناقابل
ذهب منارەلی بغداد اوزاقده ماتمه غرق ...

بوتون قرون اساطیری خلق ایدن بو کنیش
وقانلی محشرك اوستنده فحش وذوقیله
بیزانسك آلهٔ سحری بر قاناد کرمش ،
اونك ظلالی پناه احتشام واقبیله :

دەرین سرایلرك آلتنده کیزلی دهلیزلر ..
نەوارسە، بوسه وَشهوت او کولکەلرده یاشار ؛
کناه وواهمه کوزلرده پرجنون تیترەر ،
زمینی لاله بوتون ، فوقی تاج مینادار ...

فقط بومحشر انقاضه دهشت آورشان
بو یانده قانلی هلالك غرور مفتوری :
پینده شان ، وَجیننده بر مه تابان ،
ادرنەنك متفکر خرابهٔ دوری ...

اوکومده حشمت تاریخ دوری اقفه چیزن
دهور سالفەنك أی خواطر أبدی ،
أی آشنای تحکم خرابەلر ! شیمدی
چرکوك بوصحنهٔ پرکین اوکنده هپ بردن !

۲۹ مارت ۳۲۹
اسماعیل زهدی

بن ... غزته‌جی ؟

— ۲ ایلول ۳۲۹ —

قادین پارماغی

بیلیرمی‌یم ، بن ، حیاتی باطنی و ظاهری اولمق اوزره ایکی شکلده تلقی ایدییوردم . ظاهریسنی : اولا ، بعضاً بودالا ، صیریتیق ، یاییق ، جیویق ، بی‌معنا ؛ بعضاً ، جدی ، وقور ، متفکر ، محترم ، کولر کبی آغلار ، آغلار کبی کولر بر سیما ؛ ثانیاً ، شیشمان ، ضعیف ، طیقناز ، تخته حواله ، تخته مناره ، فاصولیه صیریغی ، بودور طاووق ، حلواجی قاباغی بر وجود صورتنده ... باطنیسنی : قابا ، قالین ، برکانی ، رؤیائی ، حریص ، لاقید ، مغرور ، ابله ، ریاکار ، دولاندیریجی ، یالانجی ، دینلی ، دینسز ، پرده‌لی ، پرده‌سز ، قارنجه‌لی ، وسوسه‌لی ، ایکنه‌لی ، سینیرلی ، خاموسز تخته‌سی ، خیم خیم ، نزله‌لی ، بولانیق ، طار ، سیسلی ، قره تخته ، ناموسلی ، ناموسسز ، قیزیل قورد ، رمال ، حمال ، دوتدورو لیلا ، هوپپا ، زوببه ، نازلی ، بوزمه چاریق حالتنده صانیوردم .

وبکا کلنجه : ظاهراً ، قابا صابا ، شیشمانله طیقناز آراسنده ، سیاه و اوزون بر رەدینغوت ایچنده ، فریح وفخور بر بدن ؛ قوللی کوزلکنك آلتنده نیم مشوش ، صیق بر بییق کومه‌سنك سایهٔ تاروماریله آز چوق معناسی ماسکه‌لنمش برسیما ... باطناً ؛ سریع‌التأثرسه‌ده متوکل ، پرغلیان ایسه‌ده جیزیرتیسی کندینه عائد ، قورونتولو ایسه‌ده هاضم ، اوزونتولو ایسه‌ده یان چیزیجی ، مغرور ایسه‌ده بحسب‌القدر تواضعه مجبور برخلیطهٔ اعجب‌العجائب ایدم .

نظرمده اك مكمل ، اك متكامل انسان تيپى، بوتون غايه‌لرينى ، مساعيسنى ايرى وصيرلى بركوپ اولمه‌يه توجيه ايدن ذات اولوالعزم ايدى . خارجاً ، محافظهٔ عبوست ومحرميت ايتمك ؛ داخلاً ، بر قطره‌نك بيله صيزمه‌سنه مساعد اولميه‌جق درجه‌ده متين وصميمى اولمق ... تعبير ديكرله: مادةً ومعناً شيشمانلامق ! ايشته ، فكرمجه اك مكمل نمونهٔ بشر بو ايدى .

بناءً عليه ، بش ياشمدن طوتكزده ، تا بو ياشمه قدر ، اشبو نظريه‌نك دهشتناك برمروجى ، بر جانسپارى اولدم ؛ بوتون معناسى ، بوتون تفصيلاتيله ايرى وَصيرلى بركوپ اولمه‌يه چاليشدم. وَظن ايده‌رم ، اولدقجه‌ده موفق اولدم. يوقسه، سزى تأمين ايده‌رمكه ، يديكم مزخرفات خلطياته ، ايچديكم سيول بلايايه، بنم يرمه بر ديكرى دوچار اولسه‌يدى ، بوكون نامنى دكل ، ايوب مزارلغنده طاشنه ، طوپراغنه بيله دسترس اولامازديكز .

فقط ، اللهم ، بوكوشش متمادى نه مشكل ، نه قليل الاثمار ايمش ! شو دقيقه‌ده ، تسلى قبول ايتمز بر تأثر وتأسفله اعترافه مجبورم‌كه بو قدر سنه‌لر ، بو قدر ادمانلر ومحروميتلردن صوكرا الآن انسان اوله‌مامشم . الآن بنلكمده قيرمزى ديلنى چيقارارق ، كسكين ديشلريله كولومسه‌ين برضعف وار . جدى تلقى ايتديكم هرشيئم ، بر حقه‌باز فنارينه معروض اولمش كبى چاپقين ، مردار بر استهزا ايله صيريتيور . ديمك بن ، هويتمه ، خصوصيتمه رغماً ، بر قهرمان ، بر جانى ، بر پدر ، بر المديده رولنى اوينايان باياغى بر پالياچودن باشقه بر شى دكل ايمشم !

آه ، آه ، شو دقيقه‌ده هر شيدن ، وارلقدن ، يوقلقدن ، باخصوص شو رنكسز ، شكلسز ، مناسبتسز بندن نفرت ايدييورم . اسباب ؟... شيمدى آكلاته‌جغم ، صبر ايدك :

∴

بیك اوچیوز یکرمی طقوز تموزینك اون سکزی ایدی . صباحلەین ، ایرکن ، ادارەخانەیە ، هرکسدن اول یتیشمك ، متراکم مکاتیب ومحرراتی تسوید وتبییض ایتمك اوزرە قوشوب ، اون بر آیاق مردیوەنی بالعروج داخل حجرۀ اشتغال اولدم . عادتم اولدیغی وجهلە بزم چاپاچول مصطفی‌نك بر تورلو تنظیم ایدەمیەرك طاغ ارخانە چورماسنە چویردیکی اشیایی یرلی یرینە قویدم . ماصەنك کاغد ، قلم ، حقە کبی شیلرینی تصنیف وتنظیم ایلدم . نهایت ... شمسیەمی دیوارە ، فسمی چیوی‌یە آصەرق ماندالیەمە یرلشدم ... دیمەیە قالمادی ، مودع افندی تراشسز سیماسی ، رنکا رنك حولەسیلە قپودن کوروندی . اولا الندەکیلردن برقاچنی ، ثانیاً چانطەسندن دیکر بردستەسنی انتخاب ایدوب اوکمە بریغین مکتوب وضع ایتدی . مقبوض دفترینی امضالادم .

یاربی ، شیمدی بونلری نصل تدقیق ایدەجك ، بو بیك برچشید مطالباتە نە بیتمز توکنمز کلمات و اقناعیاتلە جواب ویرەجکدم ! برینی آچدم ، بیلمجە حل ؛ ایکنجیسی کذا ، اوچنجیسی ، دردنجیسی کذا ، بشنجی ، آلتنجی ... اوتنجیسی کذا ... اون برنجیسی ، صوك نسخەمك الآن کلمەدیکندن شکایت ؛.. اون ایکنجیسی ، برقوللکسون طاپی ... اون اوچنجیسی ، آبونە قیدینی استرحام؛ اون دردنجیسی کذا ؛ اون بشنجیسی ، کذا ... اون آلتنجی ، اون یدنجیسی کذا...

اون سکزنجیسی ؟... بیقلرملك کثافت کرفتەسندن بالنفوذ سیرینی تعقیب ایلە تا حرمسرای دلآرای مشامە قدر چیقان بر رایحە .. بو اون سکزنجی پیام دلآرامك منظرەسی مندرجات لطافت غایاتی حقندە ، دها فك وتخریبندن اول ، بر فکر ویریوردی . بیلیرمی‌یم ، بن انسانلری برکوپ مکملتندە کورمك ایستیوردم ؛ ظاهرینی وباطنی یرلی یرندە ، صادق بر انتظام ایلە استعمال ایدر قیاس ایلیوردم ، وبن تا بش یاشمدن ، شو قرق بش یاشمە قدر بونك ایچون ، بویلە اولمەیە چالیشمشدم . فقط ، یازیقلر اولسون ، کە اللرم تیتردمکە ، قلبم بر آلدن رقتی کبی

کومبوردەمکە ، ومحاکمه‌م ، معطر ایپك ریشەلره مربوط قوقلالرنی اویناتمغه باشلادی . .

بو ، اورته قطعه‌ده آچیق مائی بر ظرفدی ؛ صاغ کوشه‌سنده ایکی پنبه کوکرجین،لب برلب، ؤانجی چیچکلریله یاپلمش بیاض بربووا ایچنده جانشین‌ایدیلر.

سزی تأمین ایدەرم ، که انکساره اوغرامق قورقوسندنمیدر ، یوقسه ، نی بو عمق درجه‌سنه کلن هیجانمدنمیدر ، نه‌دندر ، کوزلرمی کوکرجینلردن آشاغی ایندیرمکه وکوزلکمك بوغلانان جاملری آلتندن ـ ساعتده آلتمش یتمش کیلو متروقطع ایدن بر ترەنك پنجرەلرندن باقیلدیغی حالده ، نصلکه تلغراف دیرەکلری رؤیا کی ، کولکه کبی یکدیکرینی تعقیب ایدرسه ایشته اویله سیسلی ورقصان ـ سچیله بیلان آدرەسه باقمغه جسارت ایدەمیوردم .

غریبدرکه ، بردن ، شمدی‌یه قدر هیچ تجربه ایتمدیکم بر حس ، درین بر حس استرقاب قلبمی ناصیرلی برحال ألیله چیمدیکله‌دی. یا ؛ بو معطرودلربا نامه، ـ هیچ شبهه‌سز ـ نامهٔ محبت بکا دکلده ، مثلا مدیره ، تحصیلدار مصطفی‌یه ، ماکنیست بوغوصه ، سرمرتب الیاسه ؛ عائدسه ... دیه دماغمی طیرناقلادم .

مدیره‌می ؟... بیلمم ؛ فقط ، هیچده ظن ایتمیوردم. چونکه اولا .... مدیر ، او اوزون ، هله فسنك آرقه‌یه اماله‌سی حالنده یاریم مترو مساحهٔ سطحیه‌یه مالك قطعهٔ وجهیهٔ غیر ثابته وثابته‌سیله ؛ ثانیاً دالغنلق ویا جنت درجه‌سنه واران تعمق مساعیسیله؛ ثالثاً عشق ، احتلاج اعصاب ، سعادتی پاره ، حسی قادین ، فکری ارکك ، مناسبتی منفعت کورن فلسفه‌سیله ، هیچده بویله قوقولی رؤیالره تودیع عنان ایده‌جك حاشاریلردن دکلدی. یامصطفی ، بوغوص ، الیاس ...؟ هله بونلره عائدیتی ممکنمیدی ، یاربی ؛ هم بن کندمی نیچون بوکروهه ادخال ایتمیوردم ؛ بن آز بوز ، مهمل ، منسی ، بی‌نام وشهرت ، بی حسن واندام بر طاش پارچه‌سیمی ایدم ؟

بو محا که ایله بر آز جسور ، بر آز مسریع اولور کبی اولدم . ظرفه بریاریم صاغ یاپدیره‌رق کوزلکمك فراری برحملهٔ توجیهیله ایلك سطری اوقودم :

باب عالی جاده‌سنده ٤٦ نومرولی دائره‌ده

نه ....؟ فقط جسارتم، صوبی بیتن برموصلق کبی غورولدیه‌رق فیصصص... دیدی ، بیتدی .

آه ، اوملعون، قحبه بدبیی! آه نه اولور بر آز دها جسارتم، بر آزدها امیدم اولسه ... وَمحا کمم بر آزدها اویوشه‌رق برچوق احتمالاته میدان ویرمه‌سه !.. ممکنمی؟ بوسفر قارشیمه، قیریشیق آلنی، صولوق چهره‌سله بزم رؤیای عدمجی سایبان بحری چیقه کله‌سینمی ؟ عجبا ؟... اوخ ، اوخ بوده قابل دکلدی . برکره ،او یورغون اطوار ، او یورغون سیما ایله کوزلری برده ، سوکلوم بوکلوم اوراده بوراده ، دماغنده ، خیالنده یاشایان ــ عفو ایدرسکز امابر بودالادن، بویله معوج ، سرت یوللرك تعقیبنی ایسته‌مك قادینلق نامنه دلی کلابیسی اولمق دیمکدی .

یا ، بزم اسمی وار جسمی یوق م . رؤف؟ هله بو ....؟ او حالده،باشقه ، کیمه اوله‌بیلیردی؟ بوتکنه‌نك بندن وبونلردن باشقه بللی باشلی چوربا خواری وارمیدی ؟ آرتق ... یومروغمی قوتایجه کوکسمه ایندیره‌رك قانمی غلیانه کتیرمك ، قلبمه متانت ویرمك ایستدم ؛ وَنه اولورسه اولسون دییه‌رك جسور وکستاخ ، معمافیه تیتره‌ك اللرله ظرفی کوزلکمه یاقلاشدیردم :

باب‌عالی جاده‌سنده ٤٦ نومرولی دائره‌ده ، بنم افندم رسملی کتاب

تحریرات کاتبی شمسی افندی‌یه وصول بوله

ایواه ! بنجه اك مکمل غایهٔ بشر ، ایری وصیرلی بر کوپ اولمق ، داخلاً وخارجاً وتماماً محافظهٔ شکل ومحرمیت ایتمکدن عبارتدی. بن بوامیدایله یاشامش، بومظهریتله اولمك ایسته‌مشدم ؛ تابش یاشمدن ، شوقرق بش یاشمه قدر بویله

دعاش ، ایری وصیرلی بر کوپ اولمه‌یه چالیشمش . فقط هیهات !... ایشته بوتون بو دینه ، ایسانه رغماً اجرای کعر ایلدم ؛ بر دلی نی آیاغه قالدیدم ، جامدن کچلرك بنی کوره بیله‌جکلرینی دوشونمیه‌رك ، اللرم هوادە ، وقارنم الك چامین بر رقص ایله ینه هوادە ، شاقیرشاقیراوینادم ؛ وبومقدس پیام سما وی یوزمه کوزمه سوره‌رك اعلان شادمانی ایلدم ..

. . .

۲۸ آغوستوس ، یانغالق

شمسی افندی ،

کیم بیلیر ، سزه ، بویله اسمکزله خطاب ایدن بو چلغین، لا ابالی کاهلره ، کوریبور کبی اولیورم ، سزه ، توتون دومانلریکزله دها یاپیشقان ، دها سرت ، دها دونوق بر کثافت آلان بیقلریکزی، ایری وَبنه توتون دومانلریله صارارمش پارمقلریکزله قوپارتدیره‌جق . بلکه حدت ویاحیرت ایده‌جککز . نه‌مه لازم ؛ بنم نه قباحتم وار ؟ سز بنی هیچ، هیچ طانیمازسکزکه ... هم بن ، نه اولورسه اولسون ، بویله اوزاقدن ، ایستر ایکنه ، ایستر چیمدیك ، بتون احتماللردن ، لك ظریفندن طوتنکزدن الك قابا ، الك ظالمنه قدر بتون تجاوزلردن امین ، معذبلکار یاپمقدن ، اکلنمکدن پك خوشلانیرم .

آه ، آه باقیکز ، بوتون اعصابمده ، فقط بونلرك الك اینجه ، الك حساس ، بلکه اُونومی ، حیاتی اك اول دویانلرنده طاتلی ، بایلتیجی بر رعشه دولاشیور . کوزلرمك اوکنده ، اوقوجه‌مان بیقلریکز ، جامکانلری آلتنده حرص وحدتدن سیاهلری غائب اوله‌رق ایری بردوه بونجوغنی آندیران بودالا کوزلریکزله اوقدر وحشی وکولونج اولیورسکزکه صانکه یومشاق بر پارماق جلدمه ، الك غیدیقلانان یرلرمه تماس ایدییور ، قاتیلیودم ، شمسی افندی !

فقط ، اعتراف ایده‌رم ، سز پك موفق ، پك مقتدرسکز . افتخار ایدیکز . مقصدیَ سز

پك نتیجه‌سنی بولیور . اوقدرکه ، دیدیککزکبی اشرف ساعتلرینی بکله‌ین رسملی کتاب ، کتابجیلردن، موزعلردن اول بنم اله کچیور وتأمین ایده‌رم ، بنجه بوتون خلاصه‌سی ، سزدن ، وسزك یازیلریکزدن عبارت قالیور . آرتق او زمانی نه کورمیکز ؛ برده‌لی‌کبی دها کوررکورمز کندمی طوته‌میورم، حتی پارماقلریکزك وهم تماسیله ، بر مدت اوکا دوقونمقدن اورکیورم. نهایت ، بویوك برجبرنفسله ، دوداقلرمی ایصیره‌رق ، صوك صحیفه‌لری آرامه‌یه باشلیورم . یاربی ، سز نه تحفسکز ، شمسی افندی ! مطلقا ، کله‌لریکزه بیله سز نفوذ ایدییورسکز ؛ ظن ایدییورمکه سطرلریکزی او فوق‌العاده بیقلریکز اوریور ؛ وقلمکز مطلقا بر حاجی لیلك بقیه‌سیدر ، امضا کزی بوکله آتیورسکز .

آرتق سزکله باش باشه ، توتون قوقولی ، جسیم نفسلریکزی دیکله‌یه‌رك ، یالکز قالیورز . باشدن ، تا صحیفه باشندن ، نومروسنی اوقویورم ، بر آز آشاغیده « بن ... غزته‌جی ؟ » دییه باشلیورسکز . بو سزك یازیکزمی ، شمسی افندی ؟ آه ، مطلقا بو سزك قلمکزله یازیلمش ، حك ایتدیریلمشدر . یوقسه ، ممکنمی ، بو قدر قلین ، « غزته » نك « غ » ایله بو قدر متحیر ، بو قدر تحف، سزدن باشقه کیم اوله‌بیلیر؟ ایشته‌او زمان، سینیرلرم‌که‌وشیور؛ صانکه‌دماغمك‌قاپیسی آغیرآغیر آچیلیور، ایچری‌یه سیاه وجسیم بر شی، باشنده عززیه قالبیله اوتولمش اسکی برفس ؛ قیریشیق وقارانلقده بیله پارلایان،کنیش بر آلین ؛ سیرك ، صولوق، ومقوس برقاش ، نیکل چرچیوه‌لی مدور وبویوك برکوزلك ایچنده به‌بکلری بر مرجیمك تانه‌سی قدر کوچوك ، دائما مترددد ، دائما قورقاق ، الکزی شقا ایچین صاللاسه‌کز درعقب آچیلاوب قاپانان برچیفت کوز ؛ صوکرا ، کور ، قابا بیقلریکزه‌استناد ایدن اکری واوزون بر بورون‌و آلتنده کورونمه‌ین آغزیکز ؛ دائماتراشی کلن چکه‌کزله ، سیماکز ... و او یووارلاق ، سیاه وجودیکزله سزکیورسکز .

آه ، آرتق بحرانلرم باشلار ، کوزلرم یاشاره‌، قیوزانه کولرم.

فقط ... بو اعترافلرمله بنی حقیقةً چیلغین ، سینیرلی برقادین تلقی ایتمیکز ، شمسی افندی. واقعا ایلك زمانلرده بن ده شبهه‌لندم.یا،آننه‌مه، دادیمه، چاماشیرجی امینه قادینه نه دییه‌جکسکز ؟ هم بن ، بو سطرلری بنم ایچین یازمادم که ... بکا قلسه‌یدی ، رؤیالرکزله اکتفا ایدر ، هیچ اولمازسه یازمقده بر آز دها کجیکیردم . بن زوال قبول ایتمز برایاجی‌یم، شمسی افندی. هم کیمك بیلیرمیسکز؟ آه ، بونی کولمکدن یازه‌میه‌جغم . امینه قادینك !... جداً شایان حیرت دکلمی شمسی افندی ؟ آ ، بو نه قدر خارق‌العاده برشی ، نه قدر ... نه قدر ! باقیکز آکلاته‌یم :

دیدم یا ، تأثیریکزك یالکز بکامی مخصوص اولدیغنی تجربه ایتمك ایستدم . ویاریلریکزی ، بوتون او خلقنك حضورنده اوقومه‌یه باشلادم . سزی تأمین ایده‌رم که هیسی‌ده عینی اختلاج، عینی تأثرله چیرپیندیلر وَآرتق او قدر تیریا کیکز اولدیلرکه ، بنم کبی اونلرده کتابك انتشارنی درت کوزله بکله‌مکه باشلادیلر . فقط نه‌دیرسکز، بوتون دیکرلرینه رغماً، سزیك ایی آکلایان، اك دوشکوننکز، اك مبتلاکز امینه قادین اولیوردی وَهرآی باشی هرکسدن اول اونك سؤاللرینه جواب ویریور « دها چیقمدی ، بر قاچ کونه قدر بلکه ... » دیمه‌یه مجبوریت کوریوردم !

برکون ... قورقه قورقه اودامه کیردی وَهیچ‌ده قرق یاشنده‌کی بر قادیندن امید ایدیله‌مین بر چویکلکله صیچرایه‌رق آیاقلرمه قاپاندی ؛ « آمان ، کوچوك خانمجغم ، دیدی ، قولك قربانك اوله‌یم . کوکلمی قیرمه ، قصورمه باقمه . درد دوشکونی ، کوکل دوشکونی‌یم . سزدن ایراق اولسون ، ایچم اولو ، جانم تربه‌دار ؛ قندیل اولدم ، کیجه کوندوز یانیوردم . شمسی افندی‌یدر ، نه‌زیفیمدر، باشمه طاش ، عقلمه قرتال اولدی . نه اولور ، هد هد اول ، یاره خبرکوتور .

معاش چیقدقدن صوکره - الاجقلی : - رجا ایدرم افندم ، بر قاچ غروش همت بیورسه‌کز ...

بورجلی - ناصل ؟ حریف . . اوولان هانکیکزه ویره‌یم؟ دمنه اول بورادن دیبورم ... مع‌الصابرین ...

بر نامه‌جك یازیور ..! » دییه صیزلاندی . نه دینیر ، شمسی افندی ؟ سز ، برمده اولسه‌یدیکز نه دیردیکز؟ قادینك کوزیاشی بلالر کبی آقیور، دردینی دکل ، آتشنی دوکیوردی . چاره‌سز ، ایشته بونلری بونك ایچون یازدم . یالکز ، بندن اول تحریراً سزی تقدیر وتبریکه بر باشقه‌سنك مظهریتنی قیصقانیورم . ایشته بوقدر . ایش ، وجدانکزه محولدر .

شیمدی برقاچ سوزده بندن : شقابی براقیکز ، سز پك ایی یازیبورسکز ، شمسی افندی . فقط بر آز دها محافظهٔ نزاهت ایدیکز . بن سزی دها نازك ، دهادلبر کورملك ایسترم . موضوعلریکز بعضاً بر هیچ ایچین یازیلیور . وقعه‌لر دوشونکز ؛

ایکی یولداشدن. بری : ـ آه شه‌رمامزه‌ل.. بو هواده بو ندر آغیر
بر یوك تاصل کوتوره‌لور ؟.. کرداغی کورسه‌کز . قان تر ایچنده...
ـ یا بن ، یا بن خانمجغم ؟ بنده یوقاردن اشاغی قدر !..

یوقسه کوزه اوله‌جقسکز .قطعیاً امینم‌که ، سزده اساسلی بر « اسپیری قومیك »
وار.چالیشیرسه‌کز،بومملکت ایچین‌بلکه برهیچ‌دهسز اولورسکز. حرمتلر افندم.

[....]

شیمدی، دوشونکز، برآد.تصور ایدیکزکه تا سماءلره ده‌کن برموقعدن یاکلش
برآدیمله الك دیبی بولونماز اوچورومه دوشسون ؛ یلدیزلره طوقونه‌جغم دیرکن

عبا قویولرینی نوش ایدیـن ؛ ایشته بن‌ده بویله اولدم . بو ، اویله برطلسـمدی که قرائتدن اول بکا ، کوبلکمی بیله محافظه‌ده کوچلك چکدیریپوردی ؛ بعدالقرائه بوتون اعضامی ، حتی دماغمی قیمیلداتمه‌یه‌جق برحاله کیتردی .

سنك ، نهایةالنهایه مظهریتك ، مکافاتك بومیدی ، روالّلی شمسی ؟ سن نه‌لر امید ایدییوردك ، نه‌لره مالك اولدك ؟ آه ، کاشکه بودشنامه برارکك طرفـندن دوچار اوله‌یدم ! ایشك بلاسنه باقك که خصمم برقادین ، هم‌ده یانغالتی اشرافندن قارناوتال مسخره‌سی برکوجوك خانم افندیدی. بیلیرم ، قرق بش ییللق برتجربه‌م وار ، بیلیرم‌که طائفهٔ نسـا بعضاً ویا اکثراً خیرپالانمق ، دیدیکلنمك ایسـتر ؛ حتی چوجوقلرینی کندیلرینی اوزدیکی ، طیرمالادیغی ، راحتسز ایتدیکی ایچون سورلر. فقط اللهم ، بن کندی عالممده ، کندی ماتممده بر آدمم ؛ غزته‌جیلکه باشلادیغم زماندنبری ، حتی اوائل حیاتمدن شوآنه ده‌کین اونلرك نه لهنده ، نه علیهنده ، بر جمله ، بر کلمه بیله یازمادم ؛ نه‌دن ، نه مـدافع ، نه متجـاوز ایکن دوچار تعرض اولیورم ؟ نیچه ، نیچه ، قوجه فیلسوف ! سـنك حقك ، یردن کوکه ، کوکدن تا عرشه قدرحقك وار.قادینلره قوقووَسوکی تقدیم‌ایدنلر، بودالالردر. سراجخانه‌دن اعلاء صاغلام اورکیلی، شیق برقیرباج آلکزوَاونی پیغمالیونه، اولیونه کوتوروب ظریف ورنکا رنك کاغدلره صاردیریکز ، ایشته قادینلره ویریله‌جك الك کوزل، الك مقبول هدیه !

فقط چه فائده‌که بن بویله ، کندی کندیمه دولوب بوشـالمه‌یه محکومدم . مکتوبده هیچ برآدره‌س ، هیچ برایپ اوجی یوقدی‌که ، کفرلرمی دکلـسه‌ده ، بنده وجودینه قطعیاً اعتقاد ایدیلن « اسپیری » ایله الك ایشیتلمه‌مش استهزالرمی ، الك کسکین دیشلرمی کوستره‌یم !

تأثراتمك الك مدهشنی، « امینه‌قادین » فقره‌سی کوروکلیوردی. امینه‌قادین،ها؟ دیمك بز بر چاماشیرجی ایله اوغراشیورز . دیمك ، برچوق احمقلره اولدیغی کبی

بزم یولادمز‌ده‌ده ، چاماشیر ییقایه ییقایه تمیزلنمش‌ده اولسه ، ینه ناصیرلی وَایری برقادین الی اوزانیور ...

هم بن ، نه‌زمان کولونج شیلر یازدم ؟ صفوتله بوقدرا کلنمك هانکی ظالمه‌نك کاریدر؟ بن اُلم قومقوماسی میم آیول ! بونی آکلامامق ایچون آدمك، جناب شهاب الدین بکك مشهور زنکریز مصاحبه‌لرنی ، جلال ساهر بکك عاشقداشلقلرنی ، باخصوص حسین سعاد بکك لانهٔ ملالنی اوقویه اوقویه دماغچه‌سی کوفلنمش ، اُولمش اولملی ! بتم قفسام اریله ، ایچی طیشی اوروپا امتعه‌سیله دولو معمولات داخلیه سرکیسنه‌می بکررکه کولونج اولسون ؟ حاشا ، بن تورك یوردینك ، بویوك دویغونك ، باخصوص کوپریلی زاده‌نك قارئی دکلم، آقوزوم ' دنیاده هیچ برکیمسه‌نك تأثیری آلتنده قالمادم. هیچ برکیمسه‌نك پیری، پیروی اولمادم. رسمی کتابه انتساب ایده‌رك ، نه ، علم وعرفانم درجه‌سنده بر قاچ سطر قارالامقدن مقصدم، بر قاچ غروش چوپلنمکدن غیری بر شیئه معطوف ایسه الله بلامی ویرسین، ایکی کوزمی ده کورمایتسین! یوقسه ، نه‌مرتبلرك‌یازی‌یتشدیردیه فریادلرینه ، نه‌بیتمز توکنمز ، مناسبتلی مناسبتسز مکتوبلر اخذ وتحریرینه ، نه‌ده آراده صیراده قره دوداقلریله کوچك قورجق ییقلرینی اویناته‌رق قره قره سویله‌نن مدیر بکك جفاسنه تحمل ایده بیلیردم . الله بیلسین ! الحق یعلو ولایعلی علیه ..

تحریرات کاتبی
شمسی

شکسپیرك

قرال لیر

عنوانلی فاجعه‌سنك منظوم ومنثور ترجمهٔ کامله‌سیدر

مترجمی : دوقتور عبدالله جودت

ـ کچن نسخه‌دن مابعد ـ

صحنه ۲

دوق دالبانی‌نك سرایی اوکنده

[غونه‌ریل وئه‌دموند کیررلر ـ عوض والد اونلری استقبال ایدر .]

غونه‌ریل — افندی ، خانه‌مه صفا کلدیکز ؛ یلك حلیم زوجمك ، یولده ، استقبالمزه چیقمامسنه حیرت ایدییورم . (عوض والده) بافسه‌کزآ ، بانا ـ رده‌ده افندیکز ؟

عوض والد — سرایده ، مادام ؛ فقط دنیاده هیچ بر آدم بوقادار تبدله اوغرامامشدر ؛ قاره‌یه چیقان عسکر حقده معلومات ویردم ؛ بوخبره تبسم ایتدی : سزك کلدیککزی سویله‌دم ؛ کلیرسه کلسین نه یاپایم ، جوابنی ویردی : غلوسه‌سته‌رك خیانتی واوغلنك خدمت صادقانه‌سنی اخبار ایتدیکم وقت بانا بدلا دیدی ؛ احوالی‌ترس کوردیکمی سویله‌دی . کندیسنك خوشنه کیتمه‌مه‌سی لازم کلن شی خوشنه کیدییورکبی کورونیور ، سومه‌سی لازم کان‌شیدن استکراه ایدییور ظن اولونیور .

غونه‌ریل (ئه‌دمونده) — بوحالده سن داها اوزاغه کیتمه‌یه‌جکسین بو ، هیچ بر شیئه تشبث ایتمه‌یه جسارت ایتمه‌ین روحنك خشیت جبیناته‌سی اثری‌در . کندیسی حساب صورمه‌یه مجبور ایده‌جك تحقیراتی حس ایتمك ایسته‌میور . بولده اظهار ایتدیکمز آرزولر

حصول بولابیله‌جکلر . ادموند . برادرمك (١) یانه عودت ایدیکز . عساکر ملیه‌سنی سریعاً طوپلایکز ، موقع‌لرینی اداره ایدیکز . بن سرایمده سلاحلری مبادله ایده‌جکم : واورکانی توجه‌مك امنیه ویره‌جکم (٢) . (غلوستر والدی کوسته‌رهرك) بو صادق بنده آره‌مزده واسطه خدمتی ایفا ایده‌جك . اکر منفعتکز نامنه هر شیئی اجرایه جرأت ایدرسه‌کز پایین زمانده بر محبه‌نك امرلرینی آلماکز محتملدر . آلکز بونی اکتوم ولکز . (بر فاوور   یعنی طاراپلك شریدی ویرر) جوریکز باشکزی (اوپر) اکر بو بوسه سویلمه‌یه جسارت ایده ایدی روحکی کندی کندیسندن جدا ایدردی : - آ کلا ، الله اصمارلادق ادموند - جانم سزك اولسون .

غونه‌ریل — بنم سوکیلی غلوسسترم (ادموند چیقار) آه بر ارککله دیکر بر ارکك آره‌سنده نه قادار فرق وار ! بر قادینك اهتماماتی سانا مصروف اولمالیدر ؛ بنم قوجه‌م بانا لایق دکلدر .

اوص والد — ایشته افندیمز کلیور .

(آلبانی کیرر)

غونه‌ریل — ظن ایدردم‌که ، ایصلیق چالاق زحمته دکرم . (٣)

آلبانی — أی غونه‌ریل ، سز ، شدید روز کارك یوزیکزه چارپدیغی توز دانه‌سنه دکرسکز . سزك سجیه‌کزدن احتراز ایدیورم : مبدأ حیاتنی استحقار ایدن کیمسه‌نك وجدانی اوامر ونواهی طانیماز . عصارهٔ حیاتی مص ایتدیکی آغاجدن آیریلان وکندیسنی قطع ایدن دال بالطبع قورور وآنجاق موجب تهمت ایشلره یارار (٤)

غونه‌ریل — ییتیر ! بو موعظه عبثدر .

آلبانی — عرفان وفضیلت ذلیللره ذلیل کورونور . رذیللر کندیلرندن باشقا کیمسه‌دن خوشلانمازلر . نه یاپدیکز . أی قیز دکل دیشی قاپلان اولانلر ! ، نه اجرا ایتدیکز ؟ ای پك بارمار ، پك غدارانه فعل ! صاللاق باشلی بر آیینك بیله احتراماً یالایاجاغی درجه‌ده محترم بر اختیاری ، بر پدری چیلدیرتدیکز . سزك بویله شیلر یاپماکزه بنم کریم برادرم ناصل مساعده ایتدی ؟ برادرم ، که قرالك بو قادار لطف وعاطفتنی کورمش بر آدمدر ، بر پرنسدر ! بو اثیم تجاوزلرك جزاسنی ویرمك ایچین الهلر کوزه کورونور

(١) برادرمدن مراد ایتدیکی الشتمی قورنوآیدر .

(٢) بو عبارتدن مراد اولنان یا ، ارککمی قادین موقعنه قویاجغم دیمکدر یاخود قوجه‌ملك باشنه بر چورات اوره‌جکم دیمك ایسته‌نیلمشدر . اصلی وآلمانجه ترجمه‌سی حرفیاً بویله‌در . م . ج .

(٣) « ایصلیق چالماق زحمته دکمه‌ین روالی بیر کوپك دن » ضرب مثلنه اشارت اولنیور .

(٤) قورو آغاج داللری محلف بوکو امحاسنده قوللانیلیردی . بیچ تعمود واسطه‌سیله روحنلك حیاتنه قصد ایچون بر جمعیت فساده حاضرلادیغی تلمیح ایدیور .

شکللر آلتنده، ملکلرینی سریعاً کوندەرمەیەجك اولورلرسە، انسانلر، کرداب اژدرلری کبی، چوق کچمەدن، یکدیکرلرینی پارچالارلر.

غونەریل — یانەلرینی طوقاتلرە، باشنی حقارتلرە اوزاتان وتونورینە جالب نفع اولان شیئی بادیٔ زیان شیلردن تفریق ایدەجك بر کوزە مالك اولمایان حریف! جرملرینی اجرا ایتمزدن اول حرابە چارپدیریلان سفیللرە یالکز آبدالل آجیر. نرەدە سنك نعیرك؟ فرانسە، سس‌سز، صولوقسز، اراضیمزك اوزەرندە، بایراقلرینی تموج ایتدیریور؛ مستقبل قاتلك صورغوجلی مغفر باشندە اولدیغی حالدە، شیمدیدن تهدیداتدە بولونیور، حالبوکە سن فضیلت بدلاسی، اوطوریپورسین.

آلبانی — سن، کندیکی اولدیغك کبی کور، ابلیسە! اخلاق چیرکینلکی، شیطاندە، بر قادیندە اولدیغی قادار مستکرە دکلدر.

غونەریل — اوح! مسخرە آبدال!

آلبانی — اخلاقسز وصراتی محلوق، ملاع وجهیەکی، حجاباً، بر اژدر ملاع وجهنە تحویل ایتمە؛ اللریك پر غلیان غضب اولان قاعە اطاعت ایتمەسنە مساعدە ایتمك بڭجە مناسب اولسەیدی، اللرم، آتیریکی، کمیکلریکی بیری بیرندن آییرماق، پارالاماق ایچین پك بویوك خواهش کوستەریردی: سن هر نە قادار بر ابلیس ایسەکدە، بر قادین صورتی سنی حمایە ایدییور!

غونەریل (مستهزیانە) — های اللە سرا کزی ویرسین، شیمدی سز بر ارککسکز ها!

« بر ساعی کیرر »

آلبانی — نە حوادث وار؟

ساعی — آه محترم افندیمز، دوقە قورنو آی وفات ایتدی؛ غلوسەستەرك دیکر کوزینیدە چیقارمایە حاضرلاندیغی صرەدە دوقە خدمتجیسی طرفندن اولدورولدی.

آلبانی — غلوسەستەرك کوزلرینی!

ساعی — سرایندە پرووردە ایدیلمش بر خدمتجیسی پر رعشۀ غضب اولدیغی حالدە، قلیجنی، قدرتلو خداوندنە قارشی چکەرك بو فعلە ممانعت ایتدی؛ دوقە بو حرکتدن حدتە کلەرك اوزەرینە آتیلدی، دوقەیی حاضرونك ایچندە، جانسز اولاراق یرە سردی، لکن سبب موتی اولان وخیم یارەیی دوقە اولدن آلمشدی.

آلبانی — ای، دنیادەکی جنایاتمزك انتقامنی بو قادار سرعتلە آلابیلن حاکمین عدالت! بوکیفیت سزك، مقیم علیین اولدیغکزی کوستەریر! — فقط، آه زواللی غلوسەستەر! دیکر کوزینیدە غائب ایتدیمی؟.

ساعی — افندی‌مز ، هر ایکی کوزنی ، هر ایکی کوزنی . (غونه‌ریله) مادام، بو مکتوب سریع بر جواب ایسته‌یور ، همشیره‌کزدندر .

غونه‌ریل (کندی کندینه) — بر جهتدن بو پك خوشمه کیدیور، فقط شیمدی ره‌غان‌دول ، غلوسه‌سته‌رم کندیسیله برابر . مخیله‌مله انشا ایتدیکم بوتون بنا ، حیات ملعونم اوزه‌رینه ییقیله‌بیلیر . دیکر بر جهتدن‌ده حوادث او قادار ناخوش دکل (ساعی‌یه) اوقویوب جوابنی ویره‌جکم (چیقار) .

آلبانی — غلوسه‌سته‌رك کوزلرینی چیقاردقلری اثناده اوغلی نره‌ده ایدی .

ساعی — بوراده مادامك رفاقتنده ایدی .

آلبانی — فقط او بوراده دکل .

ساعی — خایر، ولی‌نعمت افندی‌مز، یولده راست کلدم، عودت ایدییوردی .

آلبانی — بو خیانتدن خبری وارمی ؟

ساعی — أوت ، ولی‌نعمت افندی‌مز ، پدرینی اخبار ایدن کندیسی ایدی ، انتقاملرینه داها سربست میدان براقاق ایچین اقامتکاهی ترك ایتمشدی .

آلبانی (کندی کندینه) — غلوسه‌سته‌ر ، قراله کوسته‌ردیکك محبته تشکر ایتمك وکوزلریکك انتقامی آلماق ایچین یاشایاجاغم . — کل آرقاداش ، داها نه بیلیورسه‌ك آکلات بانا . (چیقارلر)

صحنه ۳

« دوور » جوارنده فرانسه اردوکاهی

[قه‌نت ویر جنتلمن کیررلر .]

قه‌نت — نیچین فرانسه قرالی بردنبره عودت ایتدی ؟ سببی بیلیورمیسکز ؛

جنتلمن — حکومتنده بر ایشی غیر مقرر اولاراق براقشدی . حرکتندن بری بو ایش بیویك بر اهمیت کسب ایتدی ؛ بو ایش اویله اندیشه‌لر القا ایدییور ، حکومتی اویله تهلکه‌لره معروض قیلیورکه بالذات عودت ایتمه‌سی لازم وپك مستعجل اولدی .

قه‌نت — جنرال اولاراق یرینه کیمی براقدی ؟

جنتلمن — فرانسه مشیری موسیو لوفاری

قه‌نت — مکتوبلریکز، قرالیچه‌ده بعض حزن علامتلری حصوله کتیردیمی ؟

جنتلمن — أوت ، افندیم ، مکتوبلری آلدی واوکمده اوقودی . وقت وقت ، نازك یاناقلرینك اوزه‌رینه ایری بر کوز یاشی یووارلانیوردی . ظن اولونوردی‌که کندی

کدرینه حاکه اولماق ایسته‌یوردی . کدری‌ده بر عاصی‌یه مثابه اولاراق ، اونك حاكمی اولمایه چالیشیوردی .

قه‌نت — اوخ ، او حالده بو حوادث اونی متأثر ایتدی دیمك .

جنتلمن — نه‌وت ، فقط تهور درجه‌سنه قادار دکل . اونا الك قدسی بیر سری بیان ویرمك خصوصنده صبر ایله حکدر بیری بیریله مجادله ایدیوردی . یاغمورله قاریشیق کونلی کورمشکردر : تسملرله کوز یاشلری کونلی بیر یاغمور منظره‌سنی آکدیریوردی ، فقط داها ای تعبیر ایله سویلدیم . کلرنك دوداقلرینك اوزه‌رنده‌کی بو کوچوك مسعود تسملر ، کوزلرنك نه مسافرلری محتوی اولدیغی سانه‌یوردی و بو مسافرلر کوزلرندن الماس‌دن صایلان اینجی‌لرکبی دوکیلیوردی . خلاصه هم اکر اونا یاپیلدیغی‌قادار هرکسده یاپیلسه ایدی کدر غایت مرغوب بیر نادره اولوردی .

قه‌نت — هیچ ایضاحات شفاهیه‌ده بولونمادمی ؟

جنتلمن — دوغروسی بیر و یا ایکی دفعه پدر کلمه‌سی انجینی چکه‌رك تلفظ ایتدی ؛ فقط جدا ایله قلبی تضییق ایدیورمش کبی . « همشیره‌لرم! همشیره‌لرم! طائفهٔ نسالك خجالتی اولان همشیره‌لرم ! قه‌نت ! پدرم ! همشیره‌لرم : همشیره‌لرم ! نه ! فورطونه‌نك اورته‌سنده کیجه‌ده‌ی ؛ بعدما مرحمته اینانیلماسین ! » دیه باغیردی . اوزمان سماوی کوزلرندن آقان ماء مقدسی سیلکه‌له‌دی . و اصغرلرنك عباتری اونکه ایصلاتدی ؛ صوکره کدریله باش باشه قونوشمق ایچین کیتدی .

قه‌نت — بزم احوال‌ومامیاتمزی‌اداره ایدن ییلدیزلر ، باشمزك اوزه‌رنده‌کی‌ییلدیزلردر ، بویله اولماسه‌یدی بیر عیبی جفت بنی آدم بو قادار مباین ذریت حصوله کتیره‌مزدی . او زماندن بری اونکله هیچ قونوشمادیکز دکلی ؟

جنتلمن — خایر .

قه‌نت — بو شی قرالك عزیمتدن اول‌می اولدی ؟

جنتلمن — خایر ، صوکره ؟

قه‌نت — سوله‌یم سانا ، افندی ، زوالی ، بدبخت لیر ، شهرده ؛ بعض کره ای ساعتلرنده ، شهره نچین کلدیکمزی تخطر ایدییور ؛ فقط قیزیله کوروشمه‌یه قطعیاً راضی اولماق ایسته‌مه‌یور .

جنتلمن — لطفکارافندی‌م نچین ؟

قه‌نت — پك بویوك بیر حجاب اونی بیزار ایدییور : حسن دعاسندن اونی محروم ایده‌رك دیار اجانبده نعم یاورینك حکمه ترك ایمك وکوپك یورکلی قیزلرینه ویرمك ایچین حقوق

مشاسندن تجرید خصوصنده کوستردیکی غدارلق بوتون بو خاطرات روحنی اوقادار مسمانه صوتوردکه بیرآتشین بجاب اونی قورده‌لیادن اوراق طوتیور .

جنتلمن — یازیق ! زواللی جنتلمن .

قه‌نت — آلبانی‌نك وقورنوآیك عسکرندن خبرکز واری ؟

جنتلمن — سویلندیکی کبی صفر بر حالنده‌درلر .

قه‌نت — نی هایدی ، افندی ، سنی ولی‌نعمتمز لیرك نردینه کوتوره‌جکم. کندیسنه نظارت ایتمه‌کز ایچین سری اوراده براقاجغم. پك مهم برسبب بر مدت ایچین هویتمی صاقلامایه مجبور ایدییور. نه‌کم اولدیغم میدانه چیقدیغی بان بومعلوماتی وردیککره پشیمان اولمایاجقسکز. سزه رجا ایدرم، بمله برابر کلیکز . (چیقارلر .)

صحنه ٤

فرانسه اردوکاهنده بر اوتاغ

[قورده‌لیا بر طبیب وعساکر کیررلر]

قورده‌لیا — هیهات ، تا کندیسی : داها بر دقیقه اول‌ادی؛ اونا تصادف ایتمشلر ؛ جوشمون دکیز کبی دلی ایمش ؛ نفسی یتدیکی قادار یوکسك پرده‌دن تغنی ایدییورمش ؛ کوکل بولاندیریجی قوقولی شاهتره ، چیغیر اوتلری ، اراقیب طون بالدیران ،ایصیرغان ، قوقو اوتی چیچکلری ، قرموقلر وبرکتلی بوغدای اکینلرمز ایچنده بتن بوتون نباتات ذقیه‌دن باشنه بر اکلیل یاپمش ایمش . - بر بولوك عسکر کوندریلسین مزروعات ایله مستور اه والری، ترلالری قاریش، قاریش آرایه‌رق‌اونی بولوب کوزمزك‌اوکنه کتیرسینلر . (بر ضابط جیقار). حی‌زده اولان شعورینی اشفا ایچین فنون بشر نه یاپابیلیر ؟ هر نه‌یه مالك ایسه‌ك اونا اشفا ایده‌جك آدمك مالی اولسون .

طبیب — مادام ، چاره‌لر مفقود دکلدر : وجودك عنصر مغذیسی استراحتدر واونده بولونمایانده استراحتدر. اونده استراحت حصوله کتیرمك ایچین‌غایت مؤثر نباتات طبیه‌مز واردر . بونلرك تأثیری او درجه‌ده‌درکه باالذات اضطرابك بیله کوزینی قاپاتیر .

قورده‌لیا — ای‌عموماً سزلر، سرائر مقدسه، سزلر دخی ، ای ارضك هنوز کشف اولونمامش اولان خواصی ، کوز یاشلرمله برابر فیشقیریکز ! بو نجیب آدمك فلاکتنه قارشی معین ودرمانساز اولکز . - آرایکز ، آرایکز اونی ، قورقارم که اونك تهور بی رقابی ، موازنه‌دن محروم حیاتنی تخریب ایتسین .

(بیر ساعی کیرر .)

ساعی — مادام ، حوادث وار ، بروتون عساکری بورایه کلمك اوزره یولده .

قوردهلیا — بوذاتا معلوم ایدی ، تدارکاتمز ، اونلری قبول ایتمك ایچین اجرا ایدلدی . أی معزز پدر ، بومیدان حربه کتیرن یالکز سنك ایشکدر ، بو سبپدندرکه فرانسه بیوك قرالی آلامه ، ودموع عاصیهمه مرحمت ایتدی . اسلحهمزی هیچ بیر حرص مغرورانه تحریك ایتمهیور ، محرکمز یالکز محبتدر ، محبت مشفقانه و احتیار پدرمزك حقوقیدر : اونی عن قریب ایشیدهبیلسهم ، کوره بیلسهم ! (چیقارلر .)

صحنه : ٥

غلوسهستهرك شاطوسنده بیر دائره

[رهغان وعوص والد کیررلر]

رهغان — فقط برادریمك طابورلری یولدهمی ؟

عوص والد — ئهوت ، مادام .

رهغان — کندیسیده بالذات عساکرك باشندهمی ؟

عوص والد — ئهوت مادام . فقط پك زیاده کرهاً :
همشیرهکز اوندن داها ایی عسکردر .

رهغان — سهنیور ئهدموند ، افندیکزله اقامتکاهنده قونوشمادیمی ؟

عوص والد — خاییر ، مادام .

رهغان — همشیره ، بو مکتوبیده اونا نه یازه بیلیر ؟

عوص والد — بیلمهیورم ، مادام .

رهغان — بورادن پك مهم ایشلر ایچین حرکت ایتدی . کوزلرینی چیقاردیقدن صوکره غلوسهستهری یاشاتماق بیوك بر ایش اولدی ، نرهیه کیتسه ، بوتون کوکللیری علیهمزه عصیان ایتدیریور . ظن ایدهرم که ، ئهدموند ، باباسنك سفالتنه مرحمةً اونی اعمی حیاتندن قورتارماق وبیرده دشمنك قوتی حقنده استطلاعاتده بولونماق ایچین بورادن حرکت ایتدی .

عوص والد — مادام ، مکتوبمله اونك آرقاسندن یتیشمهم قطعیاً مقتضیدر .

رهغان — طابورلرمز بوکون یوله چیقدی . بزمله برابر قال ، یوللر تهلکهلیدر .

عوص والد — آرزو ایتمم مادام ، خانم افندیم بو ایشی بنم صداقتمه تودیع ایتدی .

رهغان — ئهدموند ه یازمایه نه احتیاجی واردی ؟ تبلیغاتی شفاهاً اجرا ایدهمزمی

ایدیکز ؛ احتمال که بیر شی وار بیلمم نه اولابیلیر : - بنم یك کوزمه کیرمه‌سین ، براق شو مکتوبك مهرینی فك ایده‌یم .

عوص‌والد— داها زیاده ارزو ایده‌رم‌که...

ره‌غان — بیلورم، که خانم افندینك توجه‌سنی سومه‌یور ؛ بوندن امینم . صوك دفعه بوراده مسافرتده بولوندیغی‌زمان اصیل‌نه‌دموند غریب نظرلرآتیور، غایت معیدار نوشخندلر کوسته‌ریوردی . بیلیورم که سز اونك محرم اسراریسکز .

عوص والد — بنمی مادام ؟

ره‌غان — کنه مسئله‌یه کمال اطلاع ایله سویلیورم . اونك محرم اسراریسکز . بونی بیلیورم ؛ بناءً علیه سزه رجا ایده‌رم شو سویله‌یه‌جکم سوزه دقت ایدیکز : زوجم وفات ایتدی ؛ نه‌دموند ایله قونوشدق وَاو ، سزك خانم افندی کزدن زیاده مانا مناسب بیر زوج در : شیمدی ایشك نتیجه‌سنی استخراج ایده‌بیلیرسکز . رجا ایده‌رم ، اکر نه‌دموندی بولورسه‌کز بونی طرفدن کندیسه ویریکز وَخانم افندیکز واسطه‌کزله ایشدن خبردار اولونجه ، رجا ایده‌رم، کندیسنی، عرفان ودرایتندن نصیحت آلمایه دعوت ایدیکز. شیمدی، اللهه امانت اولکز. شاید تصادفاً اوکور خانمدن بحث ایدلدیکنی ایشیدیرسه‌کز، اونی یولجی ایده‌جك اولان کیمسه‌یی انعام واحسانك بکلدیکنی بیلکز.

عوص‌والد مادام اوتا بیراست که‌بیلسه‌م! هانکی‌ فرقه‌یه خادم اولدیغمی کوسته‌ریرم.

ره‌غان — خوشجه قال ! (چیقارلر .)

(مابعدی وار)

آثار منتشره :

حيات حضرت محمد حضرت فخر كائنات صلى الله عليه وسلم افندمز حضرتلرينك عصر سعادتلرنده متكون وقايع وشئونات مباركه‌يى وظهور ايدن وقايع قارشوسنده حضرت فخر كائنات طرفندن اتخاذ بويوريلان تدابير وحركات حكيمانه‌يى ومربى جلدلر طولوسى كتب اخلاقيه‌يه اساس اوله‌جق معالى اخلاقيهٔ نبويه‌يى تفسير ايده‌جك وبوصورتله عوام وخواص ايچون شايان امتثال براخلاق اسلاميه تشكيل ايليه‌جك واخلاق عيسويه وموسويه ايله اخلاق اسلاميه‌يى بالمقايسه اسلاميتك مانع ترقى اولديغنى ادعا ايدنلره قارشو بوادعانك قطعياً باطل و اسلاميتك سعادت وسلامت دارينى كافل اولديغنى براهين قاطعه‌ايله ميدانه قويه‌جق بر اثر عالى اولوب اخيراً بايزيدده حكا كلرده معارف كتبخانه‌سى طرفندن فورمه فورمه نشرينه باشلانمشدر . مطالعه‌سنى بوتون اخوان دينه جداً توصيه ايدرز . هفته‌ده ايكى فورمه نشر ايدلمكده‌در . فورمه‌سى ۲۰ پاره‌در .

❦

مدنية الاقوام مشهور فيلسوف دوقتور (كوستاو لوبون) ك الك مشهور اثرينك فاضل محترم عبدالله جودت بك اوديبك قلميله توركجه‌يه ترجمه‌سنك ايكنجى طبعيدر . بو طبع اصلنك ۱۱ نجى طبعنه تطبيقاً تنقيح واكمال ايدلمش اولديغى كى مترجم طرفندن علاوه ايدلمش غايت نافع حاشيه‌لر ، ايضاحلرله زنكينلنديرلمش در . اولك طابعنه مالك اولانلر بو طبع جديددن مستغنى اولامازلر . حكيم شهير كوستاولوبونك امضالى بر فوطوغرافيله دخى مزيندر . فياتى ۱۰ غروشدر .

❦

مخدرات اسلام اديبهٔ فاضله برنسس قدريه حسين خانم افندى حضرتلرينك اخيراً كتبخانهٔ ملتمزى تزيين ايدن مهم بر اثر تدقيق وتتبعلريدر . اعصار اخيره‌ده حقير بردركه‌يه تنزيل قلنمش اولان قدر نسوانك اعصار مقدمه‌ده‌كى منزلت ودرجهٔ عاليه‌سنى ، قادينلرك موقع اجتماعى و مدنيسى كوسترمك واستقبال ايچون بر شاهراه سعادت آچيق امل و آرزوى مبجليله ميدانه كلن (مخدرات اسلام) ك برنجى جلدينى جداً لايق

حرمت وتقدیر براثر فضیلت عد ایدیبورز . بوتون قاره وقارئه‌لرمزه پرنس حضرتلرینك بواثرینی كمال خلوص ایله توصیه ایدر ومؤلفه فاضله‌سی‌ده موفقیتلرندن طولایی تبریك ایدرز.

اوروپا سیاستی وتورکلرك فلاکتی هانری نیومنك اثر قلمی اولان بو اثر مهم راغب رفیق بك افندی طرفندن لسانمزه ترجمه ایدیلمش و اقبال کتبخانه‌سی صاحب غیوری حسین افندی معرفتیله مطبعه اداره وضع اولنمشدر . بالقان حربی ماسیله دول معظمه‌نك اتخاذ ایتدیکی طور و حرکتی ، و حرب مذکورده بین‌الملل عمله جمعیتك رولی ، خریستیان اردولریله قومیته‌جیلرینك ارتکاب ایتدکلری وحشتلر وعالم اسلامك مقدراتی حقنده برچوق معلومات ومطالعات قارئك شدتله نظر دقتی جلب ایتمکده‌در ؛ مطالعه‌سی توصیه ایدرز . فیأتی ٥ غروشدر .

عثمانلیلر محاربه‌لرینی ناصل غائب ایتدیلر ؟ شمدی ناصل تلافی ایده بیلیرلر ؟ صباح هیئت تحریریه‌سندن عادل نامی بك افندینك محصول خامه‌لری اولان بو اثر نفیس اخیراً جمعیت کتبخانه‌سی طرفندن ساحهٔ انتشاره وضع اولنمشدر . ایتالیا فون درغولچ و ایمهوف پاشالرك مطالعاتی طرفندن وقوع بولان اعلان حربله باشلایه‌رق بو کونه قدر ظهور ایدن سلسلهٔ فلاکتمرله بالجمله صفحاتی حقیقتده معما کبی کلن اغیر بوزلرنی واضحاً کوستره‌رك بونلره قارشی وطنمزی قورتارمق ایچون اتخاذی ایجاب ایدن تدابیردن باحثدر . بو مهم اثرده بالقان محاربه‌سی‌ده هیچ ایشیدیلمه‌مش تفرعاتیله مندرجدر . قرق کلیسا ، لوله بورغاز بوزغونلقلری ، یانیه ، ادرنه واشقودره‌نك صورت و اسباب سقوطی ، خطالرمز وچاره‌لری ، چتالجه مدافعاتی ، حال حاضر ، استقبالمزك تأمینی والخ .. هپ بو حقائق آلیجی مسئله‌لر فون درغولچ وایمهوف پاشالرك آغزندن نقل ایدیلمکده‌در . مطالعه‌سنی هرکسه ، اهل وطنه خاصةً توصیه ایده بیلیرز . فیأتی ١٠ غروشدر .

عثمانلی ایمپراطورلغنك تاریخ مدنیسی جلال نوری بکك تاریخ تدنیات عثمانیه‌سی تنقیداً آزادامارد غزته‌سنده مندرج سلسلهٔ مقالاتی وجلال نوری بکك جوابی آچیق بر مکتوبی احتوا ایدن بر اثر اولوب سیره‌فس افندی طرفندن تورکچه‌یه ترجمه ایدیلهرك کتاب شکلنده نشر اولنمشدر . مطالعه‌سی هرکسه توصیه ایدرز . فیأتی ٣ بچق غروشدر .

قطب مصاحبه‌لری

[illegible] و فاضل محررلرمزدن حلاق نوری بك افندی برادرمزك [illegible] مصاحبه‌لری [illegible] وادی اثری اخیراً ساحهٔ [illegible] اری تزیین [illegible] ایتمشدر. [illegible] هجبوری [illegible] قوجه. اوزونه [illegible] طه‌لری. [illegible] [illegible] اوپیانوس املای [illegible] آطه‌سی. سپیچیه‌رغه‌ن. منهای عالم [illegible] محمد سهیلی [illegible] والی برچه‌لر جداً شایان مطالعه‌در. مؤلف محترم [illegible] وطوم [illegible] اوایدن تربیه عثمانلی کتبخانه‌سنده ه غروش فیأتله صاتیلمقده‌در.

کتاب آداب اللغة العربیة

افاضل محررین عربیدن جرجی زیدان افندینك محصول [illegible] عرفانی اولان بو اثر [illegible] ۳ نجی سایی دخی اخیراً ساحهٔ [illegible] تزیین ایتمشدر. [illegible] ادبیات عربیه ایله علاقه‌دار اولان دوائره جداً توصیه ایدر و مؤلف محترمی‌ده موفقیتلرندن طولایی تبریك ایدرز.

نورمالك ندر و تربیه یوللری

بروسه دار المعلمینی مدیری ادهم نژاد بك افندینك بو عنوانده بر اثری اخیراً چفتچی کتبخانه‌سی طرفندن [illegible] اولنمشدر. [illegible] بورونده [illegible] فیأتی ۲ غروشدر.

بلیت بورکلر

[illegible] وانی آلمه [illegible] کتبخانه‌سی طرفندن [illegible] کتابلك [illegible] اولان «تکس بورکلر» اخیراً ساحهٔ [illegible] تزیین ایتمشدر. ادهم نژاد بك [illegible] محصول خامهٔ عرفانی اولان بو اثرده جداً لایق مطالعه‌در. فیأتی ۱ غروشدر.

تضاد

ولتسله مجموعه‌مزده [illegible] صورتیله درج ایدلمش اولان و قارئلرمزجه جداً مظهر رغبت اولمش [illegible] وانلی ملی بویوك حکایه اخیراً کتاب شکلنده نشر اولنمشدر. کنج و موفق ادیبلرمزدن عزت ملیح بك قارده‌شمزك بو نفیس و معنادار اثرینك [illegible] شکلنده تکرار [illegible] [illegible] توصیه ایدرز. فیأتی ۱۰ غروشدر.

مثلث

مختار حامد [illegible] ادبی و [illegible] ۱۲ نجی [illegible] ایدن و محمد رؤف بك طرفندن [illegible] بو اثر جداً [illegible] وضع اولنمشدر. مطالعه‌سنی مشتاقان ادبه توصیه ایدرز. فیأتی ۵ غروشدر.

[illegible] شاعرلرمزدن [illegible] براثردر [illegible]
براثر [illegible] [illegible] ۱۰۰ پاره‌در .

توحید قانات [illegible] ولصحت [illegible] ارزنجان اعدادی ملکی ورشدی‌سی [illegible] معلم [illegible] مدرسه [illegible] اخوان دینه توصیه ایدرز . فیاتی ۶۰ پاره‌در .

یکی الفبا املای حروف [illegible] اثردر [illegible] ایدرز .

بریخانه سلطانه ممدوح مطلوب [illegible] حامهٔ عرفانی اولان بواثر اوچ پرده‌لك [illegible] ماما ایدنلر [illegible] بوتون قرء وقارئه‌لره توصیه ایدرز . [illegible] غروشدر .

دیمتوقه‌ده قانلی بروقعه روم ایلی الواح مظالمی کوستر براثردر . بلغارلرك عصر [illegible] اجرا ایتدیکی مظالم و مدنیتی [illegible] ایتمکده‌در . [illegible] کتبخانه‌سی طرفندن [illegible] بوکتابك فیاتی ۶۰ پاره‌در .

مایاتیزمه ندر ، وناصل یاپیلیر ؟ سلیمان حیدر بك طرفندن قلمه آلنان بو اثر اخیراً جمعیت کتبخانه‌سی طرفندن موقع انتشاره وضع اولنمشدر . مایاتیزمه‌یه وصورت اجراسنه عائد بر چوق معلوماتی احتوا ایتمکده‌در . مطالعه‌سنی توصیه ایدرز . فیاتی ۱۰۰ پاره‌در .

یوسف وزلیخا حضرت یوسف [illegible] برادرلری طرفندن [illegible] آتلدیغندن صوره برکاروان [illegible] کوتوره‌رك [illegible] واوراده [illegible] ایله [illegible] دائر [illegible] براثر [illegible] مطلوب [illegible] طرفندن [illegible] کتبخانه‌سی [illegible] اولان بواثری هرکسه توصیه ایدرز . فیاتی ۲ غروشدر .

چیچکجیلك وباغچوانلق [illegible] کتبخانه‌سی [illegible] عددینی تشکیل ایدن بو اثر طوپراق ، صو ، کوبره ، [illegible] ، چیچکجیلك ، چیچك

باغچه‌سی ناصل یتشدیریلیر ، معروف واستفاده‌لی چیچکلر ، اکلنجه باغچه‌سی ، میوه و سبزه باغچه‌لری ، وبو باغچه‌لرك وجوده گتیرلمسی ، سبزوات و سائره حقنده الك مفید معلوماتی احتوا ایتمکده‌در . مطالعه‌سی توصیه ایدرز. فیأتی ۲ غروشدر .

زراعت و چفتجیلك أکینجی کتبخانه‌سنك ۲ نجی عددینی تشکیل ایدن بواثر آرپه ، بغدای ، مصر ، یولاف ، پرنج ، داری ، چاودار ، قره بغدای ، فاصولیه ، بزه‌لیا ، بقله ، مرجمك ، نخود ، پاتاتس ، طورب ، هاوچ ، شالغم ، پراصه ، پانجار ، قولزا کتانجیك ، حشخاش ، سوسام ، کنویر ، کتن ، پاموق قهوه وسائر حبوبات ومحصولاتك صورت زرعیدن ونه‌کبی اراضیده یتشه‌بیله‌جکندن باحثدر . مطالعه‌سی شایان توصیه‌در. فیأتی ۲ غروشدر .

حیواناتاهلیه یتشدیرمك أکینجی کتبخانه‌سنك ۳ نجی عددینی تشکیل ایدن بو اثر ، چایر ، چایرك تشکیلی ، حیواناتك غداسی ، محافظه‌سی ، اینك ، قویون ، کچی ، بیکیر ، وسائر حیواناتك صورت تکثیرندن باحثدر . مطالعه‌سنی توصیه ایدرز فیأتی ۲ غروشدر .

الکتریکجیلك أکینجی کتبخانه‌سنك ٤ نجی عددینی تشکیل ایدن بواثر ، الکتریق حقنده‌فکر ، الکتریق‌ماکنه‌لری ، عملی برصورتده تعلیمی ، ماکنه‌لرك صورت استعمالی ، الکتریق وجوده گتیرن اسباب واوندن ایدیله‌جك استفاده حقنده معلومات کافیه ویرمکده‌در . هرکسه توصیه اولنه بیلور . فیأتی ۲ غروشدر .

سودجیلك ، یغورتجیلق سود ، سودك حائز اولدیغی قوت ، اینك سودی ، تکثیف ، پنیر ، یغورت ، یاغ ، پنیر و اعمالی یغورت اعمالی ، یاغ اعمالی ، سود تجارتی و سائره حقنده معلومات لازمه‌یی احتوا ایدن وأکینجی کتبخانه‌سنك ٥ نجی عددینی تشکیل ایدن بواثر مفیده اخیراً انتشار ایتمشدر . مطالعه‌سنی توصیه ایدرز. فیأتی ۲ غروشدر .

معدنجیلك معدن نه‌در؟ معدنجیلك ، معادنك بولندیغی یری طانیمق ، دمیر ، کومور ، آلتون و سائر معدنلری ، صورت اخراجی ، تجارتی وسائره حقنده معلومات لازمه‌یی محتوی اولان بواثر أکینجی کتبخانه‌سی طرفندن ٦ نجی عددینی تشکیل ایتمك اوزره اخیراً نشر اولنمشدر . مطالعه‌سنی توصیه ایدرز. فیأتی ۲ غروشدر .

عصرمزك سانحەلرى حكيم مشهور دوقتور « كوستاو لوبون » اخيراً Les aphorismes du temps présent عنوانيله بر كتاب نشر ايتديرمش وبونده نور و حيات ايله دولو اولان بوتون آثار وفلسفەسنى برر دستور ، برر سانحه حالنده اجمال ايتمشدى . بوجوهرين كتاب ، فاضل محترم دوقتور عبدالله جودت بك افندى طرفندن (عصرمزك سانحەلرى) عنوانيله توركجه‌يه ترجمه ايدلمش وطبعنه باشلانمشدر. بو سانحەلردن اون، اون بش دانه‌سنى كلەجك نسخه‌مزه آلاجغز. شمديلك قارئلريمزه ، قريباً پك جاذب ومنور بركتاب اوقوياجقلرينى تبشير ايتمكله اكتفا ايدييورز .

محابرۂ علميه

م . محب و م . جلال بك افنديلره :

آدره‌سكرك لطفاً اشعارينى رجا ايدرز افندم .

شاميه قضاسنده معلم عبدالكريم افندى‌يه :

٢٣ تشرين ثانى ٣٢٧ تاريخلى اشعار تلغرافيكز اوزرينه ناميكزه آبونه قيد ايدلمش وايجاب ايدن نسخه‌لر منتظماً كوندرلمشدى. آبونه بدلنك ارسالى حقنده اول وآخر كوندرديكمز مكتوبلر جوابسز قاليور .. نظر دقتكزى علناً جلب ايتمكه لزوم وريبورز افندم ..

سيواس حريت وائتلاف شعبه‌سى رئيس سابق محمد رمزى افندى‌يه :

١٦ اغستوس ٣٢٨ تاريخلى تلغرافيكز اوزرينه قلوبكز نامنه آبونه قيد ايدلمش ونشر اولنان نسخه‌لر منتظماً كوندرلمشدى . آبونه بدلنك ارسالى حقنده مراجعات مكرره‌مزه رغماً حالا برجواب آلنه‌مادى .. نظر دقتكزى علناً جلب ايتمكه لزوم كوريبورز افندم ..

مديريت

بیلمجه‌لر و مسابقه‌لر

بیلمجه

درت حرفدن متشکل بر صندوق اسمی بولکزکه ایلك ایکی حرفی برادات فارسی ، صوك ایکی حرفی‌ده حیاتی تخریب واقنا ایدن بر ماده‌نك اسم عربیسی اولسون .

مرتبه‌سی — قنار بولنده : مفیده

ارککلردن طوغری حل ایدنلردن قرعه ایله اللی کیشینك حل ورقه‌سی تعریق ایدیله‌رك برنجی‌یه قریستال بر یازی طاقمی ، ایکنجی‌یه بر پورت فوی ، اوچنجی‌یه مجموعه‌مزك آلتی آیلق آبونه‌سی ، اللنجی‌یه قدر ظریف برر قارت پوستال اهدا قلنه‌جقدر .

خانملردن طوغری حل ایدنلردن قرعه ایله اوتوز کیشینك حل ورقه‌سی تعریق ایدیله‌رك برنجی‌یه ظریف بر توالت طاقمی ، ایکنجی‌یه بر ال چانطه‌سی ، اوچنجی‌یه مجموعه‌مزك آلتی آیلق آبونه‌سی ، اوتوزنجی‌یه قدر ظریف برر قارت پوستال اهدا اولنه‌جقدر .

صورت حل قارت ویزیت قطعه‌سنده برکاغده یازیله‌رق مظروفاً اداره‌مزه کوندرلیدر . عینی کاغد اوزرینه حل ایدنك موضح آدره‌سی واسمی بهمه‌حال یازلملیدر .

اسمنه قرعه اصابت ایدن ذواته عائد هدیه‌لرمز ویاقارتلر اداره‌مز طرفندن طوغریدن طوغری‌یه آدره‌سلرینه پوسته واسطه‌سیله کوندریله‌جکدر .

بیلمجه‌یی طوغری حل ایده‌رك نامنه قرعه اصابت ایدنلردن اسملری مجموعه‌مزده نشر ایدیله‌جك ذواتك آدره‌سلری فرضا (سلیمانیه‌ده فلان) کبی غایت مختصر بر صورتده نشر اولنه‌جقدر .

صورت حل کله‌جك نسخه‌مزله نشر اولنه‌جغندن استانبولده وجوار شهرلرده بولنان ذوات حل ورقه‌لرینی اون بش کون ظرفنده « مسابقه مأمورلمه » کوندرملیدرلر .

٤٧ نومرولی نسخه‌ده بیلمجه‌مزك

صورت حلی :

[جنایت — دنائت] ایدی .

ارککلردن طوغری حل ایدنلرك حل قوبونلری قرعه ایله تفریق ایدیله‌رك برنجیلکی قزانانلشنده وسیم بك زاده فخرالدین وسیم، ایکنجیلکی کلیبولیده ع . اکرم ، اوچنجیلکی مکتب حقوق طلبه‌سندن ٦٣١٥ نومرولی استپان بك افندیلر قازانمشلردر .

بر قوطو کاغد وظرف قازانانلر :

وفاده عثمان نادر ، بایزید صوغان اغا محله‌سنده رفعت ، ازمیرده تجاردن حسن ذکی افندی مخدومی ایوب ذکی ، مکتب حقوق طلبه‌سندن فخری، شامده قادری زاده نعمان ، نورعثمانیه جاده‌سنده ٨٨ نومروده‌ساعتجی عباس حلمی، صامسونده تمور یولی اداره‌سنده کامل نافذ الخالدی بك وافندیلردر .

اوچر قارت پوستال قازانانلر :

وفا اعدادیسندن سعدالدین ارطغرل ، ارن کوینده کامران ذکی ، آلتونی زاده‌ده ع . غالب ، اناطولی حصارنده فؤاد پاشا زاده محمد سعاد ، سیواس پوسته مدیری محمود شوکت ، قاضی کوی (ا . ب) ، ارن کوینده قدری پاشانك قائنی صلاح الدین ، جقال اوغلنده ١٦ نومروده عونی ، قله‌لی اعدادیسندن خلیل موسی صفوت ، حیدر پاشاده عسکری بیطر مکتبی طلبه‌سندن موصللی حسیب ، قاضی کوینده سلیمان دوندار ، مکتب ملکیه‌دن محمود ندیم ، زراعت بانقه‌سی حسابات مرکزیه شعبه‌سندن رؤف غالب ، اجراجی سعید خاتمی ، شهرامیننده ا . ضیا ، قاداسترو مکتبی منتهی صنفنده محمد ، کوز تپه‌ده محمد پاشا حفیدی نیلان ، دونانما جمعیتی کتبه‌سندن محمدتوفیق ، آلمانیا خسته‌خانه‌سی جوارنده عروسار سوقاغنده ئشان قره قاش ، قیصریلی دراز زاده مظهر نوراللـه‌بك افندیلر قازانمشلردر .

بر قارت پوستال قازانانلر :

بکی کوی تلغراف مخابرات ترکیه مأمورلرندن ابراهیم خلیل ، طب فاکولته‌سندن جمیل شریف ، صاری یارده باهر راشد ، چکرکه پوسته و تلغراف مدیری زهدی ،

ابزمیت محاسبهٔ خصوصیه کاتبی ابراهیم حلمی، اورته کویده غالب ماهر، طبقا کولته‌سندن بکر صدیق راشد، وفا اعدادیسندن ۷۵ اسماعیل حق، اسکدار اعدادیسی مداوملرندن محمد فیضی، آلتی‌ده چقور مسجد مکتب ابتدائیسی معلمی حمدی، فندقلیده حاجی بکر زاده عثمان نوری، مکتب حقوقدن م. ش، ملکیه‌مکتبی مداوملرندن محمد طیب، مکتب ملکیه‌دن ابراهیم ادهم، بروسه‌ده ژاندارمه ارکان بلوك قوماندانی یوزباشی علی توفیق بکك مخدومی اورخان، دوقتور سلامی‌پاشانك مخدومی فلاطون، بایزیده م. ذکی، مکتب سلطانیدن کاظم، اسکدار اعدادیسندن ۱۰۱ حکمت حمدی، قول اغاسی جمال کاظم بك افندیلردر.

قادینلردن طوغری حل‌ایدنلرك حل قوپونلرندن کذلك قرعه‌ایله اوتوز دانه‌سی تفریق ایدیلمرك برنجیلکی سلیمانیه‌ده میرآلای فرید بکك کریمه‌سی نعیمه، ایکنجیلکی وفاده ساری بایزید محله‌سنده عفیفه، اوچنجیلکی حیدر پاشاده عصمت کزین خانم افندیلر قازانمشلردر.

بر قوطو کاغد وظرف قازانانلر:

شهزاده‌ده فریحه نادر، ع. سامیه، بشکطاشده بیکباشی عثمان بکك کریمه‌سی سلما، ساری یارده نعیمه شاذر، ایوبده فطنت برین، یکی کویده سانحه مظهر، صلەجقده‌سعادت خانم افندیلردر.

اوچر قارت پوستال قازانانلر:

فنار یولنده حافظ پاشا حفیده‌سی کزیده، کلنبوی اعدادیسی جوارنده مکنوزه لطفی، مظلوم پاشا کریمه‌سی فاطمه وجیهه، جهانکیرده نظمیه، ایوبده وسامت غالب، مسار بروننده فطینه، دفترداره‌ده فاطمه حکمت، نور عثمانیه‌ده ۸۸ نومروده امینه سائمه، اسکی علی پاشاده عفت، اورته کویده اعیاندن احمد رضا بکك تعلقاتندن جاهده، طوپقپوده حاجی الماجی زاده نعمت، قزل طوپراقده فخریه سیف‌الدین، یکی کویده فاطمه زهرا، دفتر خاقانی کتبه‌سندن بکر صدق افندی کریمه‌سی زهرا ثروت، ازمیرده قارشی یقه‌ده فرعیه جمیل، پاشا باغچه‌سنده صلاح‌الدین بکك کریمه‌سی منعمه، بایزیده‌ده نادر بك کریمه‌سی نفیسه، اناث اعدادیسندن ع. ت، وفاده عفت برین، مهردارده فاطمه خانم افندیلردر.

مکافاتلرد قازانانلرك، حل قوپونلرینك ابراز واعاده‌سنه مقابل، اداره‌دن آلدیرلمسی مرجودر.

آبونه شرائطى

درسعادت وَ ولايات ايچون	سنه‌لك :	آلتى آيلق :	اوچ آيلق :
آبونه بدلى	٨٠	٤٥	٢٥ غروش
ممالك اجنبيه وَ ايالات ايچون			
آبونه بدلى	٢٣	١٢ فرانق	

اخطار : آبونه بدلاتى بروجه پشين كوندرلمليدر . ورنه يه آبونه قيد اولنماز .

∴

آبونه‌لرمزه :

٤٩ نومرولى نسخه‌دن اعتباراً رسملى كتاب يدى بچق غروش فيأتله صاتيله‌جغندن آبونه بدلاتى‌ده بالطبع تبدل ايتمشدر . آبونه اوله‌جق ذوات كرام بعدما آبونه بدلاتى بالاده‌كى تعرفه دائره‌سنده تسويه بيوره‌جقلردر .

آنجق شمدى‌يه قدر آبونه اولوب‌ده هنوز مدتلرى ختام بولميان درسعادت وولاياتده‌كى آبونه‌لرك اداره‌مزده‌كى مطلوبلرى هرنسخه التى غروش اوتوز پاره‌دن حساب ايديله‌رك قاچ نسخه‌يه استحقاقلرى وارسه كنديلرينه اومقدار رسملى كتاب كوندريله‌جكدر .

خارجده وَايالاتده بولنان آبونه‌لرمز ايچون‌ده عين صورتله حركت ايديله‌جك ايسه‌ده هرنسخه طقوز غروشدن حساب ايديله‌رك مطلوبلرى تأمين اولنه‌جدر .

كرك آبونه بدلاتى وَ كرك تقسيطلرينى تأديه ايتمه‌ين ذواته بورجلرينى تأديه ايدنجه‌يه قدرمجموعه‌مز كوندريلميه‌جكدر. بالآخره تأديه‌دين ايدنلره اداره‌مز تأديه تاريخندن‌صوكره نشراولنه‌جق نسخه‌دن اعتباراً تكرار ارسالاته باشلايه بيله‌جكدر.

هایدن

صوك موده قازمیرلر

انكلیز مقراصداری

تپه باشی

نومرو ۱۲

هایدن

انكلیز مغازه‌سی اركك، قادین و چوجقلره مخصوص انواع درلو صوك
موده قوماشلر وسائره بك اوغلی درت یول آغزی نومرو ۴۷۹

هایدن

ارككلره مخصوص

حاضر و اصمارلامه كوملك

یاقه غراواط و سائره

غلطه ویووده نومرو ۸۷